

Editorial

Máme za sebou paralympijské hry v Londýně. Prezident Mezinárodního paralympijského výboru sir Philip Craven nešetřil superlativy a kolegové, kteří měli šanci se her zúčastnit, jeho slova potvrdili. Byla to velkolepá akce s obrovskou domácí podporou a zájmem médií. Čeští sportovci přivezli jedenáct cenných kovů, jediné zlato, šestkrát stříbro a čtyřikrát bronz, a obsadili tak 42. příčku v pořadí národů, vůbec nejhorší po roce 1989. Známa žurnalistka a propagátorka paralympijských sportů Alice Tejkalová se ve svém článku podělila o svůj pohled na situaci a připravila komentář k důvodům historicky nejhoršího umístění českých paralympioniků. Alice napsala: „Chybí kvalitní a profesionální práce s mládeží, nováčky i zkušenými reprezentanty v jednotlivých sportech a vyhledávání potenciálních sportovců je nahodilé, nesystematické a nedostačující.“ Vidíte světlo na konci tunelu? Máme mnoho talentovaných a odhodlaných sportovců a trenérů. Chybí však systematický a profesionální přístup, integrace jednotlivých sportů probíhá velmi pomalu a stát zjevně tápe a neví, jak uchopit problematiku těch rozhádaných „hendikepovaných“ sportovců. Přitom zlepšení nemusí být tak obtížné a můžeme si vzít příklad z úspěšných zemí, jakými jsou například Austrálie, Kanada nebo Anglie. Excelentní sportovci potřebují kvalitní základ. Je tedy nutné zajistit, aby děti s postižením prošly kvalitní tělesnou výchovou, a to jak na školách integrovaných, tak školách speciálních. Pro sportovce se získaným postižením je potřeba nabídnout sport jako součást rehabilitace, což byl i původní koncept zakladatele paralympijských her, neurochirurga sira Ludwiga Guttmanna z padesátých let minulého století. V rehabilitačních centrech by měli být zaměstnáni absolventi studia aplikovaných pohybových aktivit, kteří jsou schopni poskytnout kvalitní základ sportovních dovedností a informace o možnostech sportování v místě bydliště klientů. Náš stát podporuje sport na všech úrovních, od sportu mládežnického až po sport olympijský. Jedinou cestou ke zlepšení úrovně paralympijského sportu v ČR je vytvoření stejných podmínek pro všechny sportovce bez rozdílu postižení, a to nejen v rovině politických proklamací. Mezinárodní paralympijský výbor si již v roce 2001 stanovil strategii integrace paralympijských sportů mezi sporty olympijské. Jsou země, které se touto cestou vydaly a jejich snahy přinesly ovoce. Dvě nejúspěšnější sledge hokejové země (USA a Kanada) jsou zářným příkladem dobré praxe. Není to Americký svaz tělesně postižených či hendikepovaných sportovců, ale HOCKEY CANADA a USA HOCKEY, kteří se hrdě hlásí k propagaci a rozvoji sledge hokeje. Proč? Protože je to HOKEJ! Je potěšením, že Český svaz ledního hokeje přejal plnou zodpovědnost za podporu a přípravu národního sledge hokejového týmu. Je to příklad dobré cesty, ale teprve až se sledge hokej stane nedílnou součástí české hokejové kultury, až se dostane do stanov ČSLH, jejich sekcí, přípravy trenérů a rozhodčích, oficiálních pravidel a norem, potom se z „hendikepovaných sportovců“ stanou HOKEJISTÉ. A věřte mi, oni opravdovými hokejisty jsou již dávno, tedy nejen v Kanadě a USA, ale i u nás. Takže přejí hodně štěstí na MS v Jižní Koreji v dubnu 2013 a budu se těšit na další krok v integraci a převzetí plné zodpovědnosti za tento krásný sport tak, aby v blízké době mohli čeští sledge hokejisté vozit stejné placky jako naši „zlátí hoši“. Ta cesta není neschůdná. Jen to chce odvahu a odhodlání na „obou březích“...

doc. Mgr. Martin Kudláček, Ph.D.

PRAXE

- **Osobnost v oblasti APA** (redaktorka rubriky Milada Truksová)
Rozhovor s Terezou Diepoldovou 2
Milada Truksová
- **Informace o projektech** (redaktor rubriky Ondřej Ješina)
Výběr akcí a projektů orientovaných na APA – monitoring 3
Ondřej Ješina
Výběr realizovaných akcí a výstupů projektu Centra podpory integrace 6
Ondřej Ješina
Výběr realizovaných akcí a výstupů projektu Speciálně poradenské centrum aplikovaných pohybových aktivit 9
Ondřej Ješina
Zkvalitnění výuky tělesné výchovy a sportu osob se zdravotním postižením druhým rokem 11
Ladislav Bláha
Výuka předmětů vztahujících se k oboru APA v rámci projektu Příprava pro tělesnou výchovu osob s postižením 11
Věra Knappová
Příprava pro tělesnou výchovu osob s postižením 14
Miroslava Holubíková
- **APA v praxi** (redaktor rubriky Tomáš Vyhliďal)
„KRTEK V SÍTI“ – Centrum APA Katedry aplikovaných pohybových aktivit se stává významným partnerem projektu na podporu dětí s onkologickým onemocněním 15
Tomáš Vyhliďal
Od nového školního roku byla otevřena nová škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami – se zrakovým postižením a pro žáky se specifickými poruchami učení v Olomouci-Hejčíně 16
Jana Valčíková a Mirko Spurník
Sportovní a volnočasové aktivity mládeže se zdravotním postižením 17
Renáta Staňková
- **Jak na to...** (redaktor rubriky Martin Kučera)
11 medailí a 42. místo v pořadí národů, vítejte v paralympijské realitě 20
Alice N. Tejkalová
Centrum pohybu Olomouc. „Fitness pro každého – cvičení bez hranic“ 20
Lenka Fasnerová
Kranking – jak začít? Základní představení programu speciálně pro „challenged athletes“ 23
Jan Marvan
- **Řekněte to jinak** (redaktorka rubriky Svatava Panská)
Vybrané pojmy znakového jazyka pro využití ATV 27
Svatava Panská
- **Informace ze zahraničí** (redaktorka rubriky Miroslava Holubíková)
„Hrať a trénovat“ – způsob športových aktivit lidí s postižením 29
Miroslava Holubíková
The Development of Adapted Physical Activity in the World 29
účastníci DAPAW
Víte se o nás ... víme o sobě 30
Hana Válková

TEORIE

- **Recenzovaná sekce**
Možnosti turistiky vozíčkářů v Beskydech 33
Martina Korhelíková, Martin Kudláček
Základy sebeobrany a psychomotoriky u sluchově postižených adolescentů 38
Martin Dlouhý, Jana Dlouhá, Milan Slezáček, Věra Kuhnová
Znalost terminů „aplikovaná tělesná výchova/aplikované pohybové aktivity“ (ATV/APA) mezi veřejností 42
Hana Válková, Marie Kunetová
Deskripce amerických standardů z oblasti aplikované tělesné výchovy 51
Ladislav Baloun, Martin Kudláček
- **Inspirace**
Recenze odborných knih 67
Výběr abstraktů vědeckých článků z oblasti APA 69

Redakční rada: prof. PhDr. Hana Válková, CSc. (FTK UP Olomouc), PaedDr. Zbyněk Janečka, Ph.D. (FTK UP Olomouc), doc. Mgr. Martin Kudláček, Ph.D. (FTK UP Olomouc), Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D. (FTK UP Olomouc), doc. PaedDr. Ladislav Bláha, Ph.D. (PedF UJEP Ústí nad Labem), doc. PaedDr. Jitka Kopřivová, CSc. (FSPS MU Brno), Ružena Popović, Ph.D. (Faculty of Sport and PE, University of Niš, Srbsko), Miroslaw Górny, Ph.D. (AWF Poznań, Polsko), Mgr. Iva Obrusníková, Ph.D. (University of Delaware, USA), prof. PhDr. Jela Labudová, CSc. (FTVŠ UK Bratislava, Slovensko). Vydala a vytiskla Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc, www.upol.cz/vup, e-mail: vup@upol.cz. K vydání připravila Fakulta tělesné kultury UP v Olomouci ve spolupráci s Českou asociací aplikovaných pohybových aktivit (ČAAPA). Olomouc 2012. Vychází dvakrát ročně. Časopis je od r. 2011 registrován v databázi EBSCO. ISSN 1804-4204. ISSN 1804-4220 (on-line). Reg. č. MK ČR E 19549.

Osobnost v oblasti APA*(redaktorka Milada Truksová)*

■ Dlouhou dobu ses věnovala plavání. Jako plavkyně jsi byla na paralympiádě v Aténách a v Pekingu. Co bylo tím impulzem, proč jsi plavání pověsila na hřebík a pustila se do cyklistiky?

Plavání jsem se věnovala 13 let, a jelikož jsem začala okolo puberty stagnovat a horšit se se svou výkonností, tak jsem se rozhodla dělat něco jiného.

■ Co Tě vlastně přivedlo ke sportu jako takovému? Byla jsi k němu vedená od malička? Nebo sis svou cestu ke sportování našla až po úrazu?

Před úrazem jsem hrála basketbal za Pardubice, a jelikož jsem bez sportu nemohla být, tak jsem se díky rodičům dostala k plavání, kde jsem zároveň i rehabilitovala.

■ Londýn byla Tvoje první cyklistická paralympiáda a hned sis přivezla medaili. Jaký to je pocit?

Pocit je to nepopsatelný a těžko vysvětlitelný, ale nečekala jsem to a jsem za to moc ráda.

■ Co výhledově? Jedna úspěšná paralympiáda skončila. Předpokládám, že v hledáčku je i ta další.

Neplánuji do budoucna, takže zůstávám nohou na zemi. Co bude, to bude.

Rozhovor tohoto čísla byl věnován **Tereze Diepoldové**, účastnici několika paralympijských her a zároveň i čerstvé medailistce z těch posledních v Londýně. Tady totiž dokázala získat stříbrnou medaili v cyklistické časovce. Kromě úspěšné sportovní kariéry je Tereza studentkou Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, kde se věnuje oboru Aplikovaná tělesná výchova.

■ Soustřeďíš se plně na cyklistiku nebo děláš jako doplňkový sport i nějaký jiný?

Soustředím se hlavně na cyklistiku, ale chodím i plavat a do posilovny.

■ Nejen sportem živ je člověk... Co děláš ve svém volném čase, když si od té dřiny chceš na chvíli odpočinout?

Ráda se jdu projít někde do přírody nebo si čtu nějakou knihu, ale většinu času jen sportuji, poněvadž to mě naplňuje.

■ Kromě sportování zvládáš ještě studovat na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. Máš představu, jakým směrem by ses chtěla profesně ubírat, až svá studia skončíš? Vyžiješ vůbec obor, který studuješ?

Nevím, jestli ji zvládám podle představ, ale snažím se... Nyní se věnuji osobám s mentálními postižením, takže zatím se svému oboru věnuji.

Děkuji za rozhovor

Autor: Martin Višňa

Výběr akcí a projektů orientovaných na APA – monitoring Centrum APA

Ondřej Ješina

*Katedra aplikovaných pohybových aktivit,
Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého v Olomouci*

Nabídka projektu „Zpřístupnění vysokoškolského studia studentům se specifickými potřebami“

Od listopadu letošního roku se studentům s postižením otevírá možnost navštěvovat v rámci Akademik sport centra speciální sportovní programy. Jsou jimi sportovní hry vozíčkářů, boccia a lukostřelba pro tělesně postižené.

„Aby studenti mohli tyto programy navštěvovat, je nutné si nejprve zakoupit kartu Akademik sport centra, která je ke vstupu na danou aktivitu opravňuje,“ vysvětluje vedoucí ASC Jiří Vaculík. Karty je možné pořídit v kanceláři v loděnici za Sportovní halou UP. Cena je velice příznivá, a to 300 Kč za vybraný program do konce školního roku, tedy do června 2013.

Sportovní hry vozíčkářů budou probíhat ve sportovní hale každé pondělí od 14:15 do 15:30. Minimální počet účastníků je osm. Program bude zahájen ihned po naplnění minimální kapacity. V případě, že se do 9. listopadu nenajde dostatečný počet zájemců z řad tělesně postižených, bude nabídka rozšířena i pro ostatní studenty. Lektorkou tohoto programu bude Lucie Rybová.

Boccia bude probíhat v tělocvičně NA 230 na Fakultě tělesné kultury. K dispozici jsou termíny od pondělí do čtvrtka, vždy od 15 do 16 hodin. Program může probíhat pouze v jednom dni, ale i ve všech čtyřech. Záležet bude jen na počtu zájemců. Lektorem bude Martin Kučera a kolektiv trenérů.

Třetí nabízenou aktivitou je lukostřelba pro tělesně postižené, kterou vede Tomáš Valenta. Koná se každý čtvrtek od 15:30 do 17 hodin na loděnici-půdě.

„Protože v Olomouci je nedostatečné volnočasové vyžití pro osoby s postižením, podařilo se nám s ASC vyjednat, že tyto tři programy budou otevřeny i pro občany města Olomouce se zdravotním postižením. I pro ně platí stejné podmínky, tím mám na mysli zakoupení karty ASC,“ uvedl pracovník Centra podpory studentům se specifickými potřebami Martin Kučera.

„Tímto pilotním krokem chceme ověřit, jaký bude zájem z řad handicapovaných studentů a veřejnosti. Pokud se ukáže, že velký, jsme připraveni programy pro příští akademický rok nejen udržet, ale i rozšířit,“ doplnil na závěr Vaculík.

Nabídka sportovních programů pro studenty s postižením v rámci Akademik sport centra:

1. Sportovní hry vozíčkářů: PO 14:15–15:30 (sportovní hala, minimálně osm účastníků).
2. Boccia: PO, ÚT, ST, ČT 15:00–16:00 (dle zájmu bude vybrán konkrétní den, v němž bude boccia probíhat pravidelně; minimálně jeden účastník).
3. Lukostřelba pro osoby s TP: ČT 15:30–17:00 (loděnice-půda, minimálně jeden účastník).

Zájemci se přihlašujte na emailu: martin.kucera@upol.cz. Je to nutné, abychom věděli, kdy program můžeme otevřít.

Seminář Aktivní v každém věku VII

Fakulta tělesné kultury
Univerzity Palackého v Olomouci
pořádá pod záštitou děkana doc. PhDr. Zbyňka Svovila, Ph.D.

Odborný seminář
AKTIVNÍ
v každém věku
VII.

seminář zaměřený na aplikované pohybové aktivity seniorů

25. 10. 2012
Sportovní hala UP (Lazce)

26. 10. 2012
ZŠ a MŠ Svatoplukova, Olomouc (Řepčín)

organizátorka
Mgr. Julie Wittmannová, Ph.D.
e-mail: julie.wittmannova@upol.cz

Už po sedmé se koncem října uskutečnil odborný seminář Aktivní v každém věku, který se zaměřuje na problematiku pohybových aktivit a zdravého životního stylu seniorů.

Tento rok se tohoto semináře v rámci projektu CZ.1.07/2.2.00/15.0336 „Příprava pro tělesnou výchovu osob s postižením“ zúčastnili také studenti FTK UP. Účastníci se letos mimo jiné seznámili se cvičením čínských císařů Chuej čchun kung. „Jde o jednoduché cviky, které stimulují energii těla pro regeneraci těla i mysl. Sama s ním zkušenost nemám, ale veškerá východní umění jako jóga nebo tai-chi (taiči) jsou pro seniorský věk velmi vhodná a oblíbená,“ osvětluje organizátorka semináře Julie Wittmannová z Fakulty tělesné kultury UP. Do tajů omlazovacího cvičení čínských císařů uvedla účastníky profesorka Jarmila Riegerová.

Na programu dvoudenního setkání odborníků z oblasti práce se seniory toho bylo však podstatně více. Mluvílo se například o specifikách

stravování starších lidí, představeny byly možnosti posilovacích cvičení, cvičení na lavičkách či židli. Účastníci si vyzkoušeli country tance i cvičení na paměť.

„Nerada bych vyzdvihovala z programu vzácné hosty, ceníme si všech. I pravidelní účastníci, jako například zástupci ČASPV či České obce sokolské, vždy jezdí s něčím novým,“ uvádí Wittmannová s tím, že letos se organizátorům sešlo více příspěvků praktického charakteru, takže uvažují o vytvoření DVD z pořádané akce.

Seminář se konal ve dnech 25. a 26. října. Ve čtvrtek program proběhl ve Sportovní hale UP a v pátek pak v tělocvičně ZŠ a MŠ Svatoplukova v Olomouci-Řepčíně. Tato škola nám připravila výborné zázemí a doufáme v budoucí pokračování spolupráce. Martin Višňa

8. havířovský turnaj v boccie

O víkendu 6.–7. října se v Městské sportovní hale Slávie uskutečnil 8. havířovský turnaj v boccie, který byl nejrůznější ve své dosavadní historii. Turnaje se zúčastnilo rekordních 30 hráčů, kteří se tentokrát utkali ve více kategoriích. Součástí turnaje bylo regionální kolo 3. ligy v boccie, kterého se dohromady zúčastnilo 9 hráčů. Sedm v kategorii BC2, kde postup do druhé ligy vybojoval havířovský svěřenec Roman Sajdak a dva v kategorii BC3, ve které hráči hrají se spoluhráčem pomocí rampy a kde zvítězil Josef Meyer z Ostravy. Ten se příští rok taktéž podívá do celorepublikové druhé ligy.

Ostatní hráči se utkali v otevřeném Havířovském turnaji, kde se již soutěžilo bez rozdílu kategorií. Do finále se stejně jako před rokem proboujvali Michal Koutný z Olomouce a Jiří Svojanovský z Ostravy. Ten Koutnému rok starou porážku vrátil a mohl se radovat z poháru primátora a také z putovního poháru pro vítěze Havířovského turnaje. Třetí místo obsadil Tomáš Byrtus z Českého Těšína.

V rámci turnaje jsou vždy vyhlašováni i sympatáci turnaje, kteří jsou voleni samotnými účastníky. Mezi hráči získal toto ocenění 6letý Adam Olšaník. Za nejsympatičtějšího rozhodčího byl zvolen Pavel Malinka. Všechna ocenění přebírali hráči z rukou náměstka primátora pro sociální rozvoj Daniela Pawlase a poslankyně Milady Halíkové.

Turnaj byl poprvé v historii dvoudenní se společným ubytováním, a tak byl sobotní večer využit pro zajímavá školení a semináře. Nejprve si povídání připravil čerstvý stříbrný medailista z Londýna Radek Procházka. Otázky od posluchačů byly tak četné, že besedu ukončil až hlad všech přítomných. V rámci večerního programu proběhla školení pro trenéry pod vedením předsedy České federace Spastic Handicap a školení pro rozhodčí v režii mezinárodního rozhodčího Ladislava Noska.

„Boccia je v Havířově na vysoké úrovni. Jak zázemím, tak personálním zabezpečením. Převyšuje mnohé celorepublikové závody, a to se zde konalo jen regionální kolo 3. ligy,“ pochvaluje Roman Suda.

„Turnaj splnil naše očekávání. Vzděláváním chceme zvyšovat úroveň boccie zde v regionu a co nejvíce konkurovat zbytku republiky, což se nám postupem dvou hráčů do vyšší ligy podařilo. Nyní turnaj vyhodnotíme a rozhodneme se, jakou cestou se do budoucna vydáme. Vážíme si podpory města Havířova a věříme, že podpora bude stále silnější,“ konstatoval za organizační tým Martin Kučera. Turnaj byl realizován v rámci podpory programu Think Big Nadace O2.

Hry radosti a sportu v Němčicích na Hané

Dne 17. 10. 2012 pořádal Domov „Na Zámku“, p. o., pro uživatele služeb přilehlých domovů již tradiční sportovní dopoledne. Ve spolupráci se studenty oborů aplikovaná tělesná výchova a aplikované pohybové aktivity (náklady na jejich účast byly hrazeny z projektu FRVŠ č. 2682/2012, Inovace předmětu Psychopedie 1 s ohledem na aktuální potřebu pedagogické praxe) se uskutečnil den, na který se těší sportovci celý rok. Letošního ročníku se zúčastnilo 115 sportovců z více než 10 ústavních zařízení.

Díky práci Zdenka Kroupy, Miroslavy Kratinové, Drahomíry Kollárikové a řady dalších se daří, i přes legislativní a názorové překážky, zapojit do sportovně-kulturní činnosti relativně velké množství dospělých s těžkým

a kombinovaným zdravotním postižením. Dík za uspořádání celé akce patří právě jim a studentům Katedry aplikovaných pohybových aktivit.

Tuto akci spolufinancovala Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR.

Centrum APA zapojeno v mezinárodním výzkumu životního stylu mládeže

Výzkumná skupina HBSC (*Health Behaviour in School-aged Children: WHO Collaborative Cross-National study*) je mezinárodním týmem, který se již od 80. let zabývá monitorováním chování a kvalitou života mládeže. V současné době se s dílčími výsledky HBSC týmu za ČR můžete setkat např. v publikaci Kalman, M., et al. (2011). *Národní zpráva o zdraví a životním stylu dětí a školáků. Olomouc: UP v Olomouci*. V této knize je i představen koncept HBSC, včetně hlavních koordinátorů za jednotlivé oblasti.

Již minulý rok se objevovaly snahy rozšířit cílové skupiny, na které bude výzkum zaměřen o skupiny mládeže se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. V současné době se již tyto snahy staly skutečností a pod intenzivním vedením mezinárodní koordinátorky Andreji Madarasové-Geckové se významně aktivity posouvají kupředu. Na konci tohoto roku proběhne několik setkání mezinárodního týmu a v průběhu příštího roku proběhnou první pilotní studie, o kterých budete dále informováni.

Přínos tohoto výzkumného šetření zaměřeného na zdraví a životní styl mládeže se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním vidíme především v tom, že exaktně popíše současný stav, případně v budoucnu i vývojové trendy, a hlavně mohou být

výsledky pádným nástrojem pro politickou a úřednickou elitu naší země při tvorbě národních strategií podpory pohybových aktivit i těchto cílových skupin. Právě výše uvedené skupiny mládeže byly téměř vždy z těchto šetření vyjmuty a z toho důvodu se velmi často na ně podpora na národní ani regionální úrovni nevztahovala. HBSC výzkumné šetření, které přijala Mezinárodní zdravotnická organizace (WHO) jako nedílnou součást svých aktivit, nabízí pádné a nejednou již vyslyšené argumenty v mnoha zemích, v současnosti i ČR. Jsme velmi rádi, že se daří rozšiřovat tým zodpovědný za oblast aplikovaných pohybových aktivit. Spolupráci nabídla i pracoviště mimo UP v Olomouci jako např. PdF Západočeské univerzity v Plzni (např. Věra Knapová), PdF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (např. Milada Krejčí, Zuzana Kornatovská) a FSpS Masarykovy Univerzity v Brně (Viktor Pacholík, Dagmar Trávníková).

Koordinátory dvou hlavních skupin jsou Petra Potměšilová (CMF UP v Olomouci) za oblast mládeže se sluchovým postižením a Ondřej Ješina (FTK UP v Olomouci) za oblast mládeže se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. Za oblast, kterou řeší Katedra aplikovaných pohybových aktivit a Centrum APA jsou dalšími klíčovými pracovníky

Hana Válková (mládež s mentálním postižením), Zbyněk Janečka (mládež se zrakovým postižením), Martin Kudláček (mládež s tělesným postižením) a Tomáš Vyhlídal (mládež s onkologickým onemocněním).

hbsc

Budeme velmi rádi za jakoukoliv spolupráci ze strany klinických pracovišť, rodičů, pracovníků speciálně pedagogických center či studentů tak, abychom byli schopni šetření realizovat a využít výsledky pro případnou nápravu současného stavu a podpořit tím dále účast osob se zdravotním postižením a dlouhodobým onemocněním v pohybových aktivitách.

Ondřej Ješina (2012)

Výběr realizovaných akcí a výstupů projektu Centra podpory integrace Centrum APA

Ondřej Ješina

*Katedra aplikovaných pohybových aktivit,
Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého v Olomouci*

Projekt Centra podpory integrace, CZ.1.07/1.2.00/08.0117, byl úspěšně dokončen k poslednímu červencovému dni roku 2012. Pomohl nastartovat řadu aktivit a činností v nichž nově vzniklé Centrum APA pokračuje i po jeho skončení.

Na počátku byla myšlenka, která pramenila ze samotné podstaty aplikovaných pohybových aktivit, a to umožnit pohybové aktivity všem bez ohledu na věk, postižení, zdravotní nebo sociální znevýhodnění. Za tři roky existence projektu se myšlenka provázená počátečními administrativními a formálními problémy vyvinula ve fungující systém, který se stal, pod názvem Centrum APA, oficiální součástí Katedry aplikovaných pohybových aktivit Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. Závěrečné měsíce projektu byly ve znamení dokončení započaté práce, ale i otevření úplně nových dimenzí. Z nich jsme vybrali pouze některé a doufáme, že Vás inspirují ve Vaší práci.

Děkujeme všem, kteří se na činnostech projektu podíleli, a velmi si vážíme zájmu o služby, které jsme realizovali v průběhu projektu i po jeho skončení. Součástí publicity projektu i jako podpora udržitelnosti projektu slouží závěrečná zpráva, kterou je možné obdržet po kontaktování pracovníků Centra APA (www.apa.upol.cz) nebo jako přílohu k tomuto číslu časopisu APA v teorii a praxi.

Knihy projektu Centra podpory integrace

Již dříve anoncované knihy z dílny Centra APA Aplikovaná tělesná výchova (Ješina, Kudláček, et al. 2011) a Podpora aplikovaných pohybových aktivit v kontextu volného času (Ješina, Hamřík, et al., 2011) byly doplněny některými dalšími publikacemi a DVD. Dovolujeme si Vám představit ty nejdůležitější.

Individuální vzdělávací plán ve školní tělesné výchově

O individuálních vzdělávacích plánech (IVP) se v současné době můžete dozvědět z řady publikací. Žádná z nich však nenabízí návod na řešení školní tělesné výchovy. Postavení tělesné výchovy je svým zaměřením, specifiky v organizaci, bezprostředním dopadem na zdraví a kvalitu života bezesporu unikátní. S poptávkou ze strany speciálních pedagogů i učitelů a dalších pedagogů po návodu, jak doplnit stávající individuální vzdělávací plány o integrovanou TV se setkáváme již více než 7 let (od platnosti zákona 561/2004).

Kniha Individuální vzdělávací plán ve školní tělesné výchově (Bartoňová, Ješina, et al., 2012) nabízí na 50 stranách teoretický úvod, podklady pro spolupráci se zainteresovanými osobami, pohled na IVP v zahraničí i u nás. Na dalších více než 100 stranách pak autoři nabízejí konkrétní návody, jak IVP pro TV sestavit. Za obrovsky hodnotné považujeme příklady úspěšně realizovaných IVP, formuláře pro tvorbu IVP, diagnostiku, ale i podklady pro hodnotící lékaře (vše i na příloženém DVD). Kniha vychází z autentických českých podmínek, je výsledkem několikaleté práce v terénu a její přínos již ohodnotili první pedagogové, kteří na základě této knihy spoluplytvořili a v současné době již realizují IVP na svých školách.

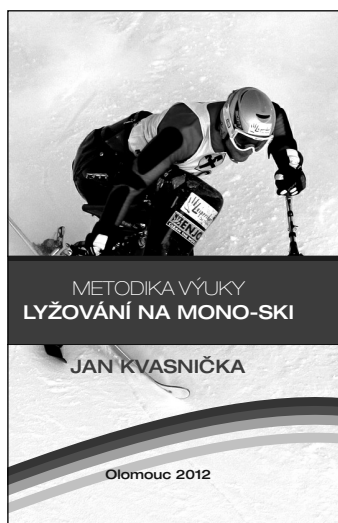

DVD Vstupte prosím aneb společně v pohybu pro Vás k dostání v Centru APA

Radostnou zprávou pro všechny praktiky v oblasti APA musí být právě tato. Dlouho očekávané DVD s problematikou pohybových aktivit dětí se zdravotním postižením, především ve věku předškolním a mladším školním, je tu pro Vás.

Dílko z produkce Centra APA vyšlo v nákladu 1 000 kusů tak, aby pokrylo reálnou poptávku. Autorský tým byl veden Tomášem Vyhliďalem a Zbýňkem Janečkou. Obrovský kus práce, kterou hlavní autoři odvedli, je korunován multimediálním DVD, které představuje především svět dětí se zrakovým a tělesným postižením.

V blízké budoucnosti několika málo měsíců bude DVD doplněno druhým volným pokračováním, které se zaměří na žáky staršího školního věku.

Metodika výuky lyžování na mono-ski

Kniha, jako první v ČR monotematicky seznamující s lyžováním na monoski, překonala dle některých odborníků všechna očekávání. Výrazně předčila dříve vydávané tematicky zaměřené knihy. Pozitivně překvapí již grafickým zpracováním. To, že se nejedná se o žádnou „rychlouška“, dokazuje text autora Jana Kvasničky velmi vhodně doplněný fotodokumentací Tomáše Lysého. Autor v knize zhodnotil své mnohaleté zkušenosti z oblasti lyžování na mono-ski i běžného lyžování. Jen zběžné prolístování ohromí autorovým vhladem do problematiky a zároveň nastaví laťku budoucím obdobně zaměřeným publikacím hodně vysoko.

Kniha je určena budoucím instruktorům mono-ski i samotným lyžařům, avšak může být zajímavá a inspirativní i pro tradiční stojící lyžaře.

Kniha o APA autorky Hany Válkové je konečně na světě

Po dvaceti letech existence aplikovaných pohybových aktivit (APA) v České republice je konečně čas rekapitulovat a ohlížet se. Zakladatelka a hlavní propagátorka oboru paní prof. Hana Válková už ve svém životě stihla mnohé, její práce vydá za několik životů, ale jednu věc, kterou v pracovním životě do nedávných dní nestihla, bylo vydání knihy rekapitulující APA jako vědní disciplínu. Věta, že prof. Válková nikdy knihu (učebnici) z oblasti APA nevydala, již neplatí!!!

Světlo světa spatřil první díl knihy Teorie aplikovaných pohybových aktivit pro užití v praxi. Jedná se o knihu, která spíše než učebnici připomíná básnickou sbírku. Autorka si hraje nejen s jazykem českým, ale nabízí také obrovskou spoustu příkladů, na nichž demonstrovuje základní myšlenky jednotlivých kapitol. Kniha by určitě neměla uniknout vaší pozornosti. Jednoznačně není na obyčejné přečtení a odložení. Zájemce o pochopení všech myšlenek se musí ke knize vracet a se zájmem se začíst, aby dokázal vstřebat vše, co se autorka snaží předat. Dejte knize šanci a ona dá šanci Vám, abyste pochopili řadu věcí, které jsou právě s oblastí aplikovaných pohybových aktivit bezprostředně spjaté.

Vyšel sborník ze semináře Integrace jiná cesta VII

Informace pro všechny, kteří mají zájem o prakticky orientované příspěvky z oblasti aplikovaných pohybových aktivit. V těchto dnech se na pulty knihoven a do rukou účastníků dostává sborník, který završil sérii seminářů Integrace jiná cesta, které byly hrazeny s podporou ESF a rozpočtu ČR v rámci projektu Centra podpory integrace. Tento sborník o cca 60 stranách shrnuje informace z různých oblastí podporující význam APA v komplexní rehabilitaci osob se speciálními potřebami.

Pro všechny, kteří se semináře neúčastnili a nemohou (nebo nechťejí) najít publikaci v katalozích knihoven máme elektronickou verzi sborníku volně ke stažení na http://www.apa.upol.cz/web/index.php/dali-informace-cols3/materialy-ke-staeni/cat_view/93-seminae-integrace-jina-cesta.

Vyšla kniha Metodická příručka pro trenéry rytmické gymnastiky v Českém hnutí speciálních olympiád

Autorka Sabina Holbová završila svoji velmi zdařilou bakalářskou práci a vyslyšela potřeby praxe vydáním knihy, která slouží jako příručka pro trenéry i jako hodnotný metodický materiál pro odbornou veřejnost. Ačkoliv na vrcholné úrovni rytmická gymnastika sportovců s mentálním postižením spíše paběrkuje, prvky rytmické gymnastiky lze rozvíjet i na rekreační či terapeutické úrovni. Kultivace pohybem a estetická výchova jsou jedněmi z klíčových témat edukačního procesu u osob s mentálním postižením.

Svým zaměřením a praktickým dopadem (včetně přiloženého CD) je kniha nejen unikátní, ale především velmi inspirativní. Doufáme, že kniha předznamenává další aktivity mladé autorky s velkým potenciálem do budoucna.

Proběhl seminář Integrace – jiná cesta VII

Ve dnech 7. a 8. června proběhl již sedmý seminář Integrace – jiná cesta. Tento seminář byl určen především pedagogickým pracovníkům, pracovníkům v asistenčních službách a volnočasových organizacích zaměřujících se na děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, rodičům těchto žáků, zástupcům klinických pracovišť Centra APA, a to zejména z Olomouckého, Mo-

ravskoslezského, Zlínského a Jihomoravského kraje. Seminář byl určen také členům České asociace aplikovaných pohybových aktivit, která je spoluorganizátorem této akce. Akce, která se konala v krásném prostředí hotelu Energetic v Rožnově pod Radhoštěm se zúčastnilo více než 50 osob, na které čekaly příspěvky orientované teoreticky i prakticky.

Rafty 2012

Spojení „nejde to!“ nemají Apači moc rádi. Ne, nebojte, nejedná se o výbojně indjány, ale o výbornou partu lidí z FTK APA. Že vozičkář nemůže na rafty nebo šplhat na lanech, neexistuje! A mají pravdu, věřte mi. Potvrdilo se mi to na dvoudenním vodáckém pobytu na konci května. Vyjíždka na malinko vyschlé řece Moravě po Litovelském Pomoraví byla perfektní. Počasí nám přálo, a tak jsme se mohli na lodích zapotit díky intenzivnímu pádlování i slunečním paprskům. První den pádla do ruky, hurá na vodu a ukažte, co umíte. Šlo nám to, myslím, jedna báseň. Večer „zakotvení“ v kempu Vila Háj.

Tímto moc děkujeme panu Ondřeji Mekyskovi za útulný azyl, který nám poskytl. Rozdělali jsme stany a ještě, než jsme se dlouho do večera výborně bavili

u táboráku, jsme se trochu pohoupali. Asi si říkáte, co mají rafty společného s houpáním? Mají a dost.

Na lodkách to přece příjemně houpe. No a večer si na Vás Apači vymyslí lanové aktivity a čekají, co umíte se svým nemotorným tělem. Druhý den ráno jsme posnídali a šup opět na vodu. Chvillemi až krásně kýčovitě scenérie se míchaly s hromadami odpadků na okrajích břehů. No jo, no, lidé si někdy neumí vážít krásných zákoutí, které tady na Moravě máme. Na konci plavby pak čekal tradiční vodácký křest pro nováčky. Opět se ukázalo, že akce a výlety s Apači, jsou vždy zážitkem, na který se dlouho nezapomíná. A bylo tomu i tentokrát. Ondro, Radko, Tondo, Tomáši a celá suprbando, děkujeme, bylo to SUPER!

vodáckým Ahoj zdraví
Michal Koutný

Kurz vybraných outdoorových aktivit (článek od naší raftačky)

Ahóóóó, křičeli jsme všichni, když jsme odplouvali od břehu. Když jsme opravdu odpluli, měli jsme pádlovat. Voda byla celkem čistá. Chvilku jsme byli na vodě a potom přišla první přestávka – hospoda. V hospodě si skoro všichni dali oběd. Když jsme seděli v hospodě, tak přšelo. Museli jsme chvilku počkat a pak jsme zase nasedli na raft. Když jsme

půjdeme na lana. Na laně mi to moc nešlo. Po lanech byl táborák. U táboráku jsme jedli špekáčky a zpívali. Když se hodně setmělo, musel si Ondra vzít čelovku, aby mohl hrát na kytaru. Když jsme byli dost unaveni, tak jsme šli spát. Ve stanu byla docela zima, ale dalo se to vydržet. Hned jsme usnuli. Taťka celou noc chrápal. Brzo ráno začali zpívat ptáci. Potom začal klapat čáp zobákem. Myslela jsem si, že je to taťka. Potom byla snídaně a všichni začali balit stany. Když se všichni najedli a sbalili, jeli jsme k vodě. Nebylo to moc daleko. Auta musela jet dvakrát, protože se tam všechny rafty nevezly najednou. Potom jsme znovu začali pomalu vyplouvat. Na řece jsme moc nepádlovali, protože to jelo samo. Potom byla druhá přestávka – na břehu. Tam se všichni najedli a potom znovu nasedli na loď. Poblíž byl malý spláveček. Náš raft to přešel bez problému, ale druhý se tam trochu zasekl. Tak jsme ho chtěli odtáhnout, ale moc

dopluli do Vily Háj, měli jsme tam polévku s chlebem. Po polévce šla mamka stavět stan. Moc jí to nešlo, ale nakonec ho postavila. Byl tam s námi i děda, který trochu pomáhal. Potom přijel Ondra s kolem.

Potom začal natahovat lana kolem stromů. Zatím jsme si půjčili kola a jezdili jsme kolem Vily. Když byla lana natažená, tak nás Ondra zastavil, aby si kolo mohli vyzkoušet i jiné děti. Bylo tam i dvojkolo, na kterém jezdil hlavně Ouško :-). Když si kolo všichni vyzkoušeli, tak nám Ondra řekl, že

nám to nešlo. Nakonec se to povedlo a mohli jsme plout dál. Někdy jsme pluli i ve třech. Srazili jsme všechny tři lodě k sobě a pluli jsme. Někteří si tam i zpívali. Potom jsme se rozpojili a začala válka. Nejvíc vody na sobě měla asi Lucka, ale ostatní byli skoro stejně mokří, takže to bylo jedno. Když jsme dopluli do cíle, tak jsme se najedli a dostávali jsme diplomy. Potom jsme museli odjet domů. Škoda!

Děkuju všem, kteří se nám věnovali, hlavně Radce, která mi tento kurz nabídla.

Jana Hrubá

Výběr realizovaných akcí a výstupů projektu Speciálně poradenské centrum aplikovaných pohybových aktivit Centrum APA

Ondřej Ješina

*Katedra aplikovaných pohybových aktivit,
Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého v Olomouci*

Lekce spinningu pro studenty SŠ Kopeček

Dne 22. 10. 2012 proběhla první lekce spinningu, která byla pořádána pro střední školu na Svatém Kopečku. Lekce probíhala v klubu Koruna, který se nachází v centru města Olomouce. Spinning absolvovalo 10 jezdců. Již začátek lekce probíhal velmi profesionálně, když žáci dostali monitoring srdeční frekvence – sporttestery, aby mohli kontrolovat svou srdeční frekvenci.

Po nastavení kola, lehkém zahřátí a utáhnutí všech šroubů už nám nebránilo nic k úspěšnému startu s cílem na „Svatém Kopečku“. Celou hodinu nás doprovázela velmi dobrá atmosféra dotvářená energickou hudbou, která je pro spinning nepostradatelnou součástí. Po celou

dobu lekce se žáci velmi dobře vypořádávali s rytmem hudby a se střídající se zátěží v podobě rovinek, kopců a občasných sprintů.

Že ze sebe žáci měli dobrý pocit, to bylo patrné už z jejich úsměvů, které potěšily nejen přítomného pana učitele, ale také odměnily i slečny instruktorky. Doufáme, že se lekce spinningu brzy zopakuje. :-)

„Jde to i jinak!“ na ZŠ a MŠ Hrabyně

Jsme malotřídní škola se 44 žáky. Dne 15. října 2012 se u nás uskutečnil váš vzdělávací pořad pod názvem „Jde to i jinak!“. Děti se seznámily s různými druhy tělesného postižení a se sporty, které lidé s postižením provozují. Na vlastní kůži si zajímavým způsobem vyzkoušely, jak se pohybovat na vozíčku, jak se slepeckou holí, ale hlavně, jak můžeme těmto lidem pomoci. Také se naučily některým relaxačním cvičením s padákem.

Děkujeme slečnám Lucii Rybové, Kláře Šindelkové a Radce Bartoňové za jejich přístup a trpělivost k dětem, a také za úžasné připravené aktivity, které dětem otevřely svět tělesně postižených a děti si mohly uvědomit, jak těžký život tito lidé mají. Máme v 1. ročníku žáka s tělesným postižením a po této akci se všechny děti k němu chovají ohleduplněji a s respektem.

*Děkujeme – za všechny pedagogy,
Monika Halfarová*

Letní prázdniny na Žampachu, v Anenské Studánce a na ZŠ speciální v Lanškrouně završili studenti APA a ATV

Studenti oborů Aplikovaná tělesná výchova a Aplikované pohybové aktivity a pracovníci Centra APA se ve dnech 25. 8., 30. 8. a 7. 9. zasloužili o zpříjemnění končících letních prázdnin dětí, žáků a uživatelů služeb Domova Pod Hradem Žampach, Domova u Studánky a ZŠ speciální Radost v Lanškrouně. Klání, které bylo pro mnohé zúčastněné vyvrcholením prázdnin, probíhalo převážně ve sportovním duchu. Žáci i uživatelé služeb měli možnost otestovat své dovednosti v rámci celé řady sportovních disciplín, jako jsou psychomotorické hry s padákem, míči, kelímky, lany, obručkami aj. V závěru programu se sportovní areál proměnil v taneční parket pod širým nebem a všichni účastníci tak měli možnost rozpohybovat svá těla při různých tanečních kracích. Všichni studenti, ať už v roli rozhodčích, asistentů či roztlskávaček, se svého úkolu zhostili s obrovskou vervou a v jednotlivých zařízeních vytvořili nezapomenutelnou atmosféru. Tímto jim patří velký dík!

Za Centrum APA, Lucka Rybová

Akce byla podpořena projektem Speciálně poradenské centrum aplikovaných pohybových aktivit, CZ.1.07/1.2.00/14.0021.

Sportovní dopoledne pro handicapované na ZŠ Ronov n. D.

Dovedete si představit, jak obtížné to mají naši zdravotně postižení spoluobčané? Většina z nás odpoví na tuto otázku záporně. Život se zdravotním postižením si umíme představit jen velmi těžko a mnohdy nevíme, jak těmto spoluobčanům pomoci. A právě proto, aby si naši žáci uvědomili, že tito občané patří mezi nás, a aby jejich případná pomoc byla účelná, uspořádala naše škola s pomocí Centra aplikovaných pohybových aktivit pro žáky II. stupně sportovní dopoledne s tímto zaměřením.

V průběhu čtyř vyučovacích hodin se žáci vystřídali na pěti stanovištích. Zde si vyzkoušeli sportovní hru pro nevidomé s názvem goalball, dále hru boccia, sportovní hry na vozíku, prostorovou orientaci a mobilitu se slepeckou holí, také besedovali se

sportovcem s tělesným postižením. Na stanovištích se jim věnovali lektori Centra APA Lucie Rybová, Radka Bartoňová, Tomáš „Ouško“ Vyhliďal, Honza Holzer a Damiir Bešič.

Na závěr jsme se všichni sešli v tělocvičně naší školy, kde proběhlo krátké utkání v basketbalu na vozíčkách. Jedno družstvo bylo tvořeno lektory centra APA a do druhého byl vylosován zástupce z každé třídy II. stupně a Mgr. Petra Dvořáková. Proti zkušeným lektorům neměli naši žáci příliš šancí, ale přesto zápas nevzdávali. Celé dopoledne, které bylo pro

nás velmi poučné, proběhlo v příjemné atmosféře a jsme za ně našim hostům velmi vděční.

Mgr. Marie Kořínková

Zpracování IVP a podpora při řešení IVP

Centru APA se díky zájmu škol a práci jednotlivých členů daří zapojit stále více a více škol do tvorby a realizace individuálních vzdělávacích plánů pro tělesnou výchovu. Jsme neskonale rádi, že je snad už dávno pryč doba, kdy IVP do školní tělesné výchovy vypadalo takto – „cvičí dle možností“. Případní zájemci o podporu při řešení IVP pro školní TV mohou kontaktovat členy Centra APA nebo přímo hlavní metodičku IVP Radku Bartoňovou, bartonova.apa@upol.cz, 733 690 594.

Zkvalitnění výuky tělesné výchovy a sportu osob se zdravotním postižením druhým rokem...

doc. PaedDr. Ladislav Bláha, Ph.D.
ved. KTVS PF UJEP

Projekt CZ.1.07/2.2.00/15.0336 „Příprava pro tělesnou výchovu osob s postižením“, který je realizován v těsné spolupráci s Fakultou tělesné kultury UP Olomouc, vstoupil do druhého roku realizace prostřednictvím výuky u dalšího oboru, kde dosud nebyl realizován – bakalářského oboru „Aktivity v přírodě“. Tomu byl přizpůsoben i obsah přednášek a cvičení, přičemž kontroly studia zůstaly na standardní úrovni. Pokud došlo k dílčím změnám, pak to byl zejména důraz kladený na aplikaci vybraných aktivit v přírodním prostředí a možnosti provozování pohybových aktivit osobami s různým typem zdravotního postižením v těsnější sepětí s přírodou, mimo tělocvičny a běžné hrací plochy. Bylo využito např. semináře zaměřeného na jízdu na monoski v roce 2011. Také v tomto roce probíhá etapa zkvalitňování materiálního zázemí pro výuku – pracoviště bylo vybaveno monoski, stabilizátory a dvěma sadami na boccii včetně rampy. Výuka probíhala v době letního semestru a nyní se připravuje semestr zimní, kde se

počítá s účastí nejméně 70 studentů bakalářského studia. Výuka předmětu se stává pro studenty stále atraktivnější a dochází k tomu, že si studenti stále více uvědomují nejen potřebu orientovat se v této problematice, ale i výhody, které jim to může přinést v dalším profesním růstu. Problémy se objevují u studentů magisterských studií, kteří nastupují v omezené míře, neboť PF UJEP nezískala akreditaci pro jednooborová navazující studia. Předpokládané indikátory z hlediska celkového počtu se však na PF UJEP naplnit podaří. Vedle běžné vyučovací povinnosti dochází průběžně ke koncipování některých materiálů k řešenému problému.

Výuka předmětů vztahujících se k oboru APA v rámci projektu Příprava pro tělesnou výchovu osob s postižením

Mgr. Věra Knappová, Ph.D.
Katedra tělesné a sportovní výchovy
Fakulta pedagogická ZČU v Plzni

V minulém roce na KTV, na Fakultě pedagogické ZČU v Plzni probíhala výuka a práce v rámci projektu ve dvou předmětech.

Prvním je předmět ATV (aplikovaná tělesná výchova), který je určen studentům navazujícího magisterského studia a je na katedře vyučován již od roku 2001. Tento předmět má dvě hodiny semináře týdně a je zaměřen na oblast tělovýchovných aktivit handicapovaných, integraci studentů s postižením do hodin TV a možnosti sportovního a pohybového využití handicapovaných jedinců v Plzeňském kraji.

Dále byl připraven a odučen nový předmět pro studenty Fakulty zdravotnických studií. Tento předmět byl zaměřen na přiblížení problematiky handicapu studentům oboru fyzioterapie. Cvičení byla zaměřena na přiblížení

pohybových aktivit volnočasového či sportovně-výkonnostního charakteru a možnosti využití fyzioterapie v těchto oblastech.

Pro oba předměty byly pro studenty vytvořeny internetové stránky s teoretickými podklady a aktualitami v průběhu roku, jejichž prostřednictvím jsou studenti informováni o akcích v rámci Plzeňského kraje, o možnostech spolupráce s různými centry, ale i nabídkami účasti na různých akcích po celé republice.

V rámci projektu Příprava pro tělesnou výchovu osob s postižením byla studenty zmiňovaných předmětů navázána spolupráce s některými organizacemi pracujícími s jedinci s různým typem postižení a v některých byly se studenty pod odborným vedením realizovány různé pohybové aktivity.

1. Pohybové aktivity se zrakově postiženými jedinci

V rámci dlouhodobé spolupráce s TyfloCentrem byla zorganizována exkurze do TyfloCentra, studenti si vyzkoušeli zvukovou střelbu a byli seznámeni s možnostmi pohybových aktivit v Plzni. Současně byla prodloužena činnost posilovacího kroužku, kde si studenti prakticky zkoušejí práci s nevidomým klientem v posilovně. Tento kroužek funguje v rámci tvorby bakalářské práce. Nově jsme také domluvili a připravili činnost kroužku sebeobrany pro zrakově postižené, o který je velký zájem a který začne fungovat na podzim 2012.

Podobná spolupráce je rozvíjena se ZŠ a MŠ pro zrakově postižené děti v Lazaretní ulici v Plzni, kde se studenti každoročně seznamují s prací pedagogů, vychovatelů a prakticky se účastní i hodiny TV pro zrakově postižené děti. Letos jsme se účastnili sportovního odpoledne, kde byla prakticky realizována integrace zrakově postižených dětí mezi intaktní děti ze sousední ZŠ. Zde si také studenti vyzkoušeli goalball a showdown, v rámci výuky si pak tuto zkušenost zopakovali při psychomotorických hrách a aktivitách bez zrakové kontroly.

2. Pohybové aktivity se sluchově postiženými jedinci

V této oblasti realizujeme již několik let spolupráci náslechové a výstupové praxe na ZŠ a MŠ pro sluchově postižené v Plzni v Mohylové ulici. Zde mají studenti možnost zažít vedení hodin tělesné výchovy pro tyto jedince, na jejichž základě jsme dokonce s panem ředitelem vytvořili dlouhodobou spolupráci několika našich studentů prostřednictvím tvorby diplomových prací.

Zpracovávaná témata se bude týkat mimo jiné testování koordinačních schopností těchto dětí a možnosti jejich rozvoje různými psychomotorickými aktivitami.

3. Pohybové aktivity s tělesně postiženými jedinci

V rámci pohybových aktivit tělesně postižených jedinců byla domluvena exkurze do Rehabilitačního ústavu v Kladrubech se studenty fyzioterapie, absolvovali

jme náslechovou hodinu plavání s tělesně postiženými jedinci a úplně nově jsme vytvořili v rámci několika bakalářských prací spolupráci s centrem Lucky kolečka, o. s., které nabízí pohybově postiženým občanům sportovní aktivity (boccia, monoski, handbike, paragolfer).

4. Pohybové aktivity s jedinci s mentálním postižením a poruchami autistického spektra

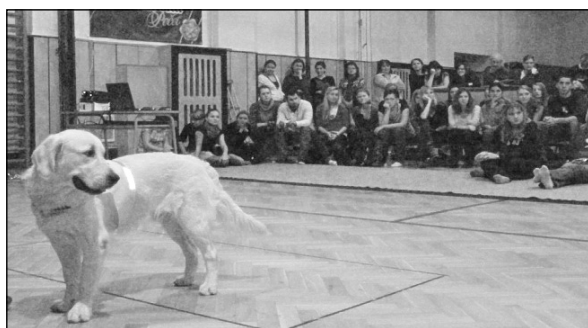
Tato spolupráce již také běží několik let. Děti ze Speciální školy Zbůch pravidelně navštěvují naši fakultu a realizují některé hodiny TV u nás na katedře v rámci praxe oborových studentů. Tyto akce jsou vždy velmi úspěšné a dávají podnět našim studentům k další spolupráci i v samostatné činnosti v tomto oboru (spolupráce s různými občanskými sdruženími, jako je např. Help Me, Motýl apod.)

Během uplynulého roku jsme také vybudovali velmi plodnou spolupráci s nově založeným centrem ProCit, o. s., které je určeno pro děti s poruchami autistického spektra a jejich rodiče. Nejprve byl domluven cyklus několika odborných přednášek o pohybových aktivitách těchto dětí, které jsme v centru ProCit přednesli a zároveň naši studenti

s dětmi tyto aktivity rovnou realizovali. Ohlas byl natolik veliký, že jsme, opět v rámci bakalářské práce, realizovali pravidelné sportovní aktivity na naší katedře. Na tuto tradici bychom rádi od září 2012 navázali a vytvořili tak sportovní oddíl pro jedince s postižením, ve kterém by se realizovaly veškeré nabízené sportovní akce pod odborným dohledem. Nakolik bude nadále o naše služby zájem, se ukáže časem a náplň činnosti tohoto oddílu tomu bude přizpůsobena.

5. Pohybové aktivity s jedinci s vnitřním postižením

I v této oblasti máme dlouhodobou spolupráci s Komunitním centrem Plzeň zajišťujícím služby pro jedince postižené civilizačními chorobami. V této oblasti také nově spolupracujeme a školíme s Centrem lékařské prevence a pro naše studenty připravujeme na tento akademický rok ve spolupráci s oběma centry několik přednášek a praktické zapojení studentů v rámci lekcí hlavně pro astmatiky a obézní jedince.

Z akcí, které jsme dále realizovali, stojí ještě za zmínku přednáška MammaHelpu na KTV, která přiblížila studentům problematiku a možné pohybové zaměření programů pro jedince v různých stádiích léčby rakoviny prsu.

Dále jsme vytvořili spolupráci s hipoterapeutickým centrem Jitřenka, které se zabývá léčbou poruch pohybo-

vého aparátu a nabízí své služby při hipoterapii i v rámci dalších oslabení. V tomto centru jsme jednu bakalářskou práci již realizovali a další výzkum zde probíhá v rámci diplomových prací.

V neposlední řadě stojí za zmínku přednáška společnosti Pomocné tlapy, o.s., kde se hojněmu publiku představila společnost věnující se canisterapii a práci psů jak asistenčních, tak i slepeckých apod.

Vytvoření trvalé spolupráce se zmiňovanými centry si velmi vážíme a praxi i přednášky budeme dále realizovat i v následujících letech. Naším cílem je postihnout hlavní centra v Plzeňském kraji a na základě trvalé spolupráce vytvořit našim studentům stabilní podmínky pro praktickou práci s postiženými dětmi i dospělými. Chceme ale upozornit i centra, že pohybové aktivity je třeba realizovat na odborném základě, a že naši studenti budou po absolvování studia připraveni kvalitně integrovat jedince s postižením do volnočasových pohybových aktivit, ale i do hodin tělesné výchovy.

Těší nás také kvalitní spolupráce s centrem APA v Olomouci, kde se pravidelně účastníme nabízených seminářů a konferencí. Aktivní příspěvek týkající se fitness zrakově postižených byl přednesen na Semináři Integrace jiná cesta 5.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava pro tělesnou výchovu osob s postižením

Miroslava Holubíková

*Katedra aplikovaných pohybových aktivit,
Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého v Olomouci*

V předcházejícím čísle našeho časopisu jsme vám představili projekt, který připravuje studenty pro práci s osobami s postižením ve školní tělesné výchově. Tato příprava je opravdu potřebná, jelikož v současné době žáků se specifickými potřebami v rámci integrace ve školách přibývá.

V rámci jedné z klíčových aktivit projektu pracovníci řešitelského týmu připravili a zařadili do kurikul předmět Základy aplikovaných pohybových aktivit (dále jen APA), který je určen studentům bakalářských studijních programů Tělesná výchova a sport a dalších vybraných pedagogických oborů v oblasti pedagogických věd. Obsah předmětu respektuje potřeby praxe, platnou legislativu a také komplexní pohled na oblast aplikovaných pohybových aktivit. Cílem předmětu je získání základních informací o problematice pohybových aktivit osob se speciálními potřebami s akcentací osob se zdravotním postižením. Vlastní výuka (včetně tvorby sylabu) probíhá také v anglickém jazyce. Na tvorbě a inovaci předmětu Základy APA se podílel hlavní řešitel doc. Martin Kudláček, Ph.D., a spoluřešitel projektu Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D., společně s týmem pedagogických pracovníků UP, UJEP a ZČU. Výuka v tomto předmětu byla realizována již pro 862 studentů a cílová skupina byla zapojena díky zařazení předmětu do vybraných studijních programů na UP, UJEP a ZČU mezi povinné předměty, a to z důvodu důležitosti kompetencí v této oblasti v budoucím zaměstnání studentů (pedagogickém procesu).

Podobně, v rámci další klíčové aktivity projektu, pracovníci řešitelského týmu připravili, zařadili do výuky a realizovali předmět Integrovaná tělesná výchova, který je určen studentům magisterských studijních programů TV a sport a dalších vybraných pedagogických oborů v oblasti pedagogických věd. Obsah výuky je přímo zaměřen na zlepšení kompetencí především učitelských pracovníků v oblasti integrované tělesné výchovy na běžné základní škole. Vlastní výuka (včetně tvorby sylabu) opět probíhá také v anglickém jazyce. Na tvorbě a inovaci předmětu Integrovaná tělesná výchova se podíleli hlavní řešitel doc. Martin Kudláček, Ph.D., a spoluřešitel projektu Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D., společně s pedagogickým týmem pracovníků UP, UJEP a ZČU. Výuka byla realizována již pro 223 studentů. Cílová skupina byla zapojena do tohoto předmětu díky zařazení předmětu do vybraných studijních programů na UP, UJEP a ZČU mezi předměty povinné či povinně volitelné, a to z důvodu důležitosti kompetencí v této oblasti v budoucím zaměstnání studentů (pedagogickém procesu).

V České republice se vysokoškolské programy v oblasti tělesné výchovy a sportu, speciální pedagogiky či primární pedagogiky snaží do svých kurikul začlenit aspekty speciálních vzdělávacích potřeb. Právě s inovovanými kurikuly pracuje mimo jiné i tento projekt, který se pomalu přibližuje k druhé polovině své realizace. Můžeme říct, že úspěšně.

V jiné klíčové aktivitě projektu řešitelský tým totiž inovoval kurikulum studijního oboru Aplikovaná tělesná výchova (dále ATV) a Aplikované pohybové aktivity (dále APA). Zrealizovali pilotní výuku obsahově inovovaných předmětů, zaměřenou na 80 studentů bakalářského studia a 40 studentů magisterského studia v prezenční i kombinované formě. Vytvořili podmínky pro zlepšení kompetencí studentů, kteří projdou uceleným systémem předmětů oboru ATV a APA v příslušné bakalářské etapě. V rámci této klíčové aktivity proběhla zatím výuka v následujících inovovaných předmětech:

– v Bc studiu ATV: • Teorie APA • Sporty osob se zrakovým postižením • Sporty osob s mentálním postižením • Sporty osob se sluchovým postižením • Psychomotorika • Pedagogická praxe průběžná • Pedagogická praxe bloková	– v Mgr. studiu ATV: • Evaluce v APA • Didaktika společných programů • Pedagogická praxe průběžná • Pedagogická praxe bloková

Studenti ATV a APA jsou zapojeni do výše uvedených předmětů inovovaného studijního modulu v rámci povinných a povinně volitelných předmětů. Absolvováním těchto předmětů se zvýší jejich možné uplatnění na trhu práce díky zlepšení kompetencí ve vztahu k potřebám praxe. Zejména změna systému praxí umožní efektivnější propojení teoretických akademických znalostí, jednotlivých dovedností a rozvíjení schopností s praktickou aplikací při práci s osobami se speciálními potřebami.

V rámci projektu studenti oborů APA a ATV realizovali své bakalářské i magisterské výzkumy, které prezentovali ve svých závěrečných pracích. Na základě zájmu studentů o rozšíření studijního materiálu v oblasti aplikovaných pohybových aktivit bylo vytvořeno DVD s metodickými kartami pro podporu integrace v tělesné výchově, které bylo distribuováno i do univerzitních knihoven v České republice (viz příloha). Na tento studijní podklad byl velmi pozitivní ohlas u studentů, vyučujících i zaangažované veřejnosti.

Projekt byl úspěšně prezentován i na konferenci o zdraví v Hluboké nad Vltavou, kde o něj byl zájem zejména u zástupců Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Věříme, že i nadále bude realizace projektu úspěšná a splní všechny cíle i klíčové aktivity, které byly vymezeny (viz článek „Projekt pro přípravu pedagogických pracovníků“ v předchozím čísle).

APA v praxi (redaktor Tomáš Vyhlídal)

Motto projektu: „Práce není jakákoliv činnost, ale jen ta, která mění svět.“

Václav Bělohradský

PROGRAM
CEZHRANIČNEJ
SPOLUPRÁČE
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

SPOLOČNE BEZ HRANÍC

„KRTEK V SÍTI“ – Centrum APA Katedry aplikovaných pohybových aktivit se stává významným partnerem projektu na podporu dětí s onkologickým onemocněním

Tomáš Vyhlídal

*Katedra aplikovaných pohybových aktivit,
Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého v Olomouci*

Centrum APA Katedry aplikovaných pohybových aktivit Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého se stává významným partnerem projektu na podporu dětí s onkologickým onemocněním.

Hlavním cílem projektu je vytvoření sítě organizací na úrovni neziskových organizací, školských a zdravotnických zařízení a vysokých škol zabývajících se zvyšováním kvality života dětí s onkologickým onemocněním během léčby i po jejím ukončení. Bude vytvořen systém spolupráce na úrovni Nadačního fondu dětské onkologie KRTEK (Česká republika) a sdružení Rada mládeže Žilinského kraje (Slovenská republika). Tyto organizace budou spolupracovat se sportovními, případně pedagogickými, sociálními a zdravotnickými fakultami (implementace do systému praxí a stáží), klinikami dětské onkologie fakultních nemocnic, lékařskými fakultami (oblast zdravotní, akademická), speciálně poradenskými centry, středními zdravotnickými školami (oblast školská) a klinickými psychology. Na základě vytvoření sítě dojde ke komplexní péči o děti s onkologickým onemocněním, jejich sourozence a rodiče, ke zvyšování kvality života těchto dětí a jejich rodin, k jejich lepšímu zpětnému začlenění do běžného života a v neposlední řadě i k lepšímu transferu teorie aplikovaných pohybových aktivit (pohybových aktivit jako prostředku socializace osob se speciálními potřebami včetně dětí dlouhodobě nemocných a v léčbě) do praxe.

Pomocí česko-slovenské spolupráce se vytvoří unikátní systém výměnných pobytových programů, kde se budou děti s onkologickým onemocněním, jejich rodi-

če i sourozenci z České a Slovenské republiky společně setkávat a absolvovat cílené programy na zkvalitnění života pod odborným vedením. Prostřednictvím pohy-

Informace o projektu

- **Realizace projektu:**
1. 8. 2012–28. 2. 2015
- **Cílové kraje:**
ČR – Jihomoravský, Zlínský, Moravskoslezský
SR – Žilinský, Trnavský, Trenčinský
- **Hlavní řešitel projektu:**
Nadační fond dětské onkologie KRTEK
- **Partner projektu v ČR:**
Katedra aplikovaných pohybových aktivit, FTK UP v Olomouci
- **Řešitel projektu za FTK UP:**
Mgr. Tomáš Vyhlídal, vyhlidal.apa@upol.cz, 733 690 596
- **Partner projektu SR:**
Rada mládeže Žilinského kraje

bových aktivit bude docházet ke zlepšování jejich zdravotního stavu, kvality života, adaptaci na vnější zátěž, socializaci i zlepšování emotivní a kognitivní složky osobnosti. Uskutečněné programy budou také platformou pro sdílení zkušeností zainteresovaných pracovníků a povedou k dalšímu zvýšení péče a služeb pro děti s onkologickým onemocněním. Dále dojde v rámci projektu k realizaci školení a odborných seminářů s cílem předat zkušenosti a informace pracovníkům, kteří s dětmi s onkologickým onemocněním pracují. ■

Od nového školního roku byla otevřena nová škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami – se zrakovým postižením a pro žáky se specifickými poruchami učení v Olomouci-Hejčíně

Jana Valíčková a Mirko Spurník

Základní škola prof. V. Vejvodského v Litovli má dlouholetou tradici ve vzdělávání zrakově postižených dětí a už od září letošního roku se dočkala důležité změny – přemístění do nově postaveného objektu v Olomouci-Hejčíně.

Posláním školy je poskytnout především péči zrakově handicapovaným dětem a poskytnout jim takovou výchovu a vzdělání, aby se plně integrovaly do společnosti, cítily se v ní dobře a byly schopny pro ni něco vykonat.

Škola byla založena v roce 1954 z iniciativy významného očního lékaře, prof. Václava Vejvodského – vzdělávaly se v ní děti s různým stupněm slabozrakosti. Od 90. let se zde začaly učit i děti se zbytky zraku a žáci nevidomí a rovněž byly zavedeny diagnostické pobyty žáků spojené s nápravou tupozrakosti. V 90. letech při škole vzniklo odborné poradenské pracoviště, které se věnuje pomoci zrakově postiženým žákům integrovaným v běžných školách. Škola v současné době pomáhá také dětem s poruchami učení. Je vybavena moderními učebními i kompenzačními pomůckami, jako jsou optoelektronické lupy, počítače upravené pro vzdělání nevidomých, braillovské učebnice a učební texty atd.

Specifické potřeby žáků rozvíjejí hodiny individuální tyflopeditické péče (tj. péče zaměřené na rozvoj zrakového vnímání a rozvoj kompenzačních funkcí ostatních smyslů), prostorové orientace a reedukace dyslektických potíží. K nepovinným

předmětům patří výuka hry na hudební nástroje (klavír, klávesy, zobcovou flétnu, kytaru a nově bicí). Mladí hudebníci vystupují na místních kulturních akcích i celostátních přehlídkách. Sportovní zdatnost posiluje plavecký výcvik pro 1. stupeň a lyžařský výcvik pro 2. stupeň. Děti se průběžně věnují atletice a každoročně se zúčastňují celostátních sportovních her. Školní kroužky (šachy, keramika, goalball – míčová kolektivní hra pro nevidomé, showdown – aplikovaný stolní tenis) rozvíjejí schopnosti dětí a přinášejí jim nové zážitky estetické, pohybové i sportovní. Nevidomí mají navíc možnost změřit své síly v soutěžích prostorové orientace a čtení Braillova písma. Častá jsou soustředění v létě na Šumavě, v zimě potom na běžkách v Krkonoších. Za soutěžími prostorové orientace a sebeobsluhy jezdí těžce zrakově postižené děti na Slovensko.

Při škole pracuje občanské sdružení LITKA, které přispívá ke kvalitně prožitému volnému času dětí.

Škola v Litovli sídlila v historické budově na náměstí, která však již nevyhovovala novým trendům ve vzdělávání handicapovaných dětí. Zřizovatel školy, Olomoucký kraj, tedy nechal postavit novou školní budovu v Olomouci-Hejčíně. Kromě základní školy v ní je ubytovací zařízení pro žáky ze vzdálenějších míst, družina, speciální pedagogické centrum a nově také mateřská škola, zaměřená především na děti tupozraké. Vyučování v nové školní budově bylo zahájeno v září roku 2012. ■

Sportovní a volnočasové aktivity mládeže se zdravotním postižením

Renáta Staňková

**Střední škola prof. Z. Matějčka,
17. listopadu 1123, Ostrava-Poruba, p. o.**

Střední škola má mimořádné postavení v rámci sítě středních škol Moravskoslezského kraje vzhledem k velkému počtu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a úplné bezbariérovosti. Společně se tady vzdělávají zdraví žáci i žáci s různými druhy a stupni postižení, v oborech podle náročnosti od jednoleté praktické školy až po čtyřleté obory ukončené maturitní zkouškou.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou vzdělávání v těchto formách integrace:

- *individuální integrace – 1 žák s SVP společně s intaktními žáky;*
- *skupinová integrace – v běžné třídě více žáků s SVP;*
- *skupinová integrace – ve speciální třídě jen žáci s SVP.*

Areál školy je umístěn na okraji města v dobré dostupnosti hromadné dopravy. Je komplexem plně bezbariérových objektů a zařízení s vybavením pro teoretické a praktické vzdělávání, odborný výcvik a výchovu mimo vyučování, kterou tvoří domov mládeže a sportovní areál. Ke sportovnímu areálu patří dvě tělocvičny, posilovna, plavecký bazén a hřiště na plážový volejbal. Střední škola, jako právnická osoba, sdružuje střední školu, domov mládeže a školní jídelnu.

Spolupráce střední školy s FTK UPOL

V roce 2010 se škola stala klinickým pracovištěm Centra podpory integrace Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

Celá spolupráce začala s Katedrou aplikovaných pohybových aktivit FTK UPOL v květnu 2009, kdy na naší škole, v rámci konání MS ve sledge hokeji v Ostravě, proběhl „Paralympijský školní den“ (PŠD). Této akci se zúčastnilo přes 80 žáků prvních ročníků studijního oboru Výchovná a humanitární činnost. Cílem PŠD bylo přiblížení specifických potřeb osob se zdravotním postižením a seznámení se s paralympijskými sporty. Účastníci PŠD, mezi kterými byli i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, třídní

učitelé a učitelé tělesné výchovy si vyzkoušeli své schopnosti např. v basketbalu na vozíku, prostorové orientaci se slepeckou holí a seznámili se s pravidly sportovní hry pro nevidomé s názvem goalball a hry pro osoby s tělesným postižením s názvem boccia. Organizaci PŠD zajišťovali pedagogové a studenti Katedry aplikovaných pohybových aktivit FTK UPOL.

Po této velmi úspěšné jednodenní aktivitě začala pravidelná systematická spolupráce i v běžných hodinách tělesné výchovy. Od roku 2010, kdy se stala naše škola klinickým pracovištěm, se prostřednictvím odborného konzultanta z oblasti APA (aplikovaných pohybových aktivit) a ATV (aplikované tělesné výchovy) začal realizovat projekt Centra podpory integrace FTK UPOL. Konzultant Centra APA docházel do předem domluvených hodin tělesné výchovy, kde byl integrován jeden či více žáků s SVP. Formou praktických ukávek aplikovaných pohybových aktivit, modifikací prostředí i pravidel a s využitím některých speciálních sportovních a kompenzačních pomůcek (sportovní vozíky, boccia, ozvučený míč, gumičky, rolničky, zvukový majáček aj.) seznámil učitele i spolužáky s novými možnostmi společné práce v hodinách školní tělesné výchovy. Nejvhodnějšími aktivitami se jevíly kooperativní a pohybové hry s modifikacemi pravidel. Součástí působení odborného konzultanta bylo vypracování IVP (individuálního vzdělávacího plánu), jako klíče pro další úspěšnou integraci v hodinách tělesné výchovy (www.skolspec.cz).

ABAK – počítadlo, o. s.

Od prosince 2001 pracuje při Střední škole prof. Z. Matějčka v Ostravě-Porubě občanské sdružení, které **sdružuje zájemce** o problematiku volného času mládeže s **handicapem**, zejména ve věku 15–26 let.

Sdružení má ve svých stanovách tři hlavní cíle:

1. *podporu integrace handicapovaných žáků;*
2. *vytváření a podporu volnočasových aktivit zaměřených na rekreaci, integraci a rehabilitaci;*
3. *vytváření lepších materiálních podmínek pro žáky s handicapem.*

Svou činnost směřuje převážně k podpoře rovných příležitostí v zájmovém vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP) v rámci volnočasových a sportovních aktivit. Činnost sdružení je velice bohatá a nabízí jakýsi nadstandard v rámci studia na zmíněné škole. Všechny aktivity sdružení by nemohly být realizovány bez finanční podpory různých subjektů, sponzorských darů a grantové politiky.

Personální obsazení: dobrovolníci z řad učitelů, studentů naší školy, studentů vysokých škol, sportovních trenérů a instruktorů.

Pravidelné aktivity

Florbal vozíčkářů

Boccia

Vodáctví

Monoski

Účast na sportovních akcích v rámci celé ČR i v zahraničí

Hipoterapie, canisterapie

Benefiční akce

Prázdninové sportovní akce a vícedenní pobyty

Florbal vozíčkářů – FBC ABAK Remedicum Ostrava

Florbal je kolektivním sportem, kde ale záleží na výkonu každého jednotlivce, aby mohlo uspět celé družstvo. Hraje se na branky (góly). Vítězství je výsledkem více dílčích činností – rychlá reakce, umění manipulace

s míčkem, taktické myšlení atd. Ve florbalu vozíčkářů proti sobě hrají dvě družstva a vítězí to, které nastřílí více branek, čímž se florbal řadí mezi hry brankové. Hraje systémem pět hráčů v poli a brankář. Hrací plocha má rozměry 40 × 20 m (délka × šířka). Hrací čas je dvakrát dvacet minut. Vozíčkářská florbalová liga se hraje z pověření České federace florbalu vozíčkářů, Českého svazu tělesně postižených sportovců a pod záštitou České florbalové unie. Vozíčkářská florbalová liga je souhrn jednotlivých ligových kol, která pořádají jednotlivé sportovní kluby sdružené v České federaci florbalu vozíčkářů.

Mistrem České florbalové ligy 2011/2012 se stal náš tým FBC ABAK Remedicum Ostrava (www.fbh.cz).

Trénink: úterý a čtvrtek 14.30–16.00 v tělocvičně školy.

Trenér: Petr Koutný – pepino.petr.koutny@seznam.cz, 603 362 127.

Vedoucí mužstva, manažer: Renáta Staňková – renna@centrum.cz, 606 386 563.

Boccia

Boccia je sport pro osoby s tělesným postižením a jedná se o modifikaci klasických her (bocce, boules, pétanque, lawn bowling). Vyžaduje od hráčů značné soustředění. Cílem hry je hodit míč co nejbližší k cílovému míčku neboli „jacku“. Hraje se převážně v tělocvičnách či na otevřených kurtech s rovným a tvrdým povrchem.

Soutěžit mohou jednotlivci, dvojice nebo tříčlenné týmy, jež mohou mít i náhradníky. Při soutěžích nezáleží na pohlaví hráčů. Hrací plocha má rozměry 2,5 × 6 m s dvoutmetrovým prázdným prostorem, jenž ji obklopuje. Míče jsou kožené, mají hmotnost 275 gramů a obvod 270 mm.

Trénink: úterý a čtvrtek 14.30–15.30 v tělocvičně školy.

Trenér: Saša Gebauer – gamaorion@seznam.cz, 777 040 002.

Vedoucí mužstva, manažer: Renáta Staňková – renna@centrum.cz, 606 386 563.

Největší úspěchy 2011–2012

Otevřené sportovní hry handicapovaných ve švédsku **Malmö-open 2011**

Stříbrná medaile ve stolním tenise (vozíčkáři)

Bronzová medaile ve stolním tenise (stojící vvv)

Bodovaná účast na **Paragames breda 2011** – stolní tenis, plavání

Medailové pozice na lehkotletické olympiádě v Opavě 2011, 2012

Vítěz 1. ročníku mezinárodního turnaje florbalistů vozíčkářů **Prague wheel open 2011**

Mistr vozíčkářské florbalové Fortuna ligy 2011–2012

Účast na mezinárodním extrémním bikovém závodě **Craft 1000 miles adventure – 2012**

Prázdninový pobyt v Bosně se zaměřením na vodácké aktivity na řece Vrbas – 2012

Spolupráce

SŠ prof. Z. Matějčka, Ostrava- Poruba p.o. www.skolspec.cz, FBC Remedicum Ostrava www.fbcostrava.cz, Kontakt bB – petr.musalek@seznam.cz, SKV Frýdek Místek, Centrum handicapovaných lyžařů Janské Lázně, Sportovní kurzy Opava, ALPA – Veselí nad Lužnicí, ZŠ a MŠ Ukrajinská 19, Ostrava-Poruba, ZŠ Dostojevského Opava, ZŠ Havlíčkova Opava, Centrum APA UPOL, Ostravská univerzita-

Finanční a materiální podpora

SŠ prof. Z. Matějčka, Ostrava-Poruba, p. o., Statutární město Ostrava, Úřad městského obvodu Ostrava-Poruba, Nadace AGEL, EVRAZ – nadační fond, Nadace Kousek po kousku, FBC Remedicum Ostrava, Moje kolo, Paraco, Jan Kopka – 1000 Miles Adventure. ■

1. OZNÁMENÍ

Fakulta sportovních studií při MU v Brně
ve spolupráci s Českou asociací aplikovaných pohybových aktivit
vás srdečně zvou na

MEZINÁRODNÍ ODBORNOU KONFERENCI APLIKOVANÝCH POHYBOVÝCH AKTIVIT

23.-24. KVĚTNA 2013
UNIVERZITNÍ KAMPUS, BRNO

Cílem konference je seznámit odbornou i laickou veřejnost se současným stavem aplikovaných pohybových aktivit v oblasti vzdělávání a sportu i volnočasových aktivit.

Konference je určena všem zájemcům o rozvoj aplikovaných pohybových aktivit v České republice i zahraničí, kteří působí ve vzdělávacích i volnočasových institucích či nabízejí asistenční služby dětem, studentům, dospělým či seniorům se speciálními potřebami.

Těšíme se na vaši aktivní účast ve formě přednášky či posteru.
V rámci konference proběhnou také workshopy pod vedením odborníků z ČR i zahraničí.

http://www.fsps.muni.cz/alternativni_pohybove_aktivity/cz/konference-apa-2013/

Konference je hrazena z projektu OP VK Rozvoj v oblasti pedagogicko-výzkumných aktivit na Katedře společenských věd ve sportu na FSpS MU; CZ.1.07/2.4.00/17.0037

Rozvoj v oblasti pedagogicko-výzkumných aktivit
na Katedře společenských věd ve sportu na FSpS MU

Jak na to...**(redaktor Martin Kučera)****11 medailí a 42. místo v pořadí národů, vítějte v paralympijské realitě****Alice N. Tejkalová**

Jedenáct cenných kovů, jen jediné zlato, šestkrát stříbro a čtyřikrát bronz, taková je bilance České republiky po čtrnáctých letních paralympijských hrách v Londýně. V součtu to znamená 42. příčku v pořadí národů, vůbec nejhorší po roce 1989. Dosavadním „dnem“ bylo 36. místo na hrách v Atlantě s deseti medaillemi. Část cenných kovů by šlo dohnat, kdyby se navdívko a bez jakéhokoliv logického klíče nesmyslně neslučovaly kategorie, výrazně by si polepšili atleti, lépe by na tom byli i cyklisti. I tak tu ale pořád ještě zeje pořádná propast za nejlepší desítkou. Čím to je?

Jaroslav Křeček, šéf přípravného týmu pro tyto hry, si podle online přenosu z tiskové konference před odletem stěžoval na peníze. Český paralympijský sport jich prý má od státu málo, na rozdíl od zahraničních konkurentů. Fajn, ale to tu bylo vždycky, a přesto se dařilo držet krok. Jeden by řekl, že ubylo sponzorských peněz, ale kdo by se divil, po všech těch šťouchanicích kolem, ve kterých visí rukou svornou a nerozdělnou jak lidé z Českého paralympijského výboru, tak z Českého svazu tělesně postižených sportovců. Kdo by sázel na produkt, který má tak poškozenu pověst? Jedině někdo, kdo má peněz dost a nezáleží mu na tom, jak bude prezentován, nebo

altruista, kterému je líto sportovců ve funkcionářských válkách. Obojích ale, zdá se, v dnešní době ubylo.

Peníze nicméně nejsou hlavní problém, tím podstatným jsou ti, na které by měly být, tedy sportovci. A tady se nemohou funkcionáři vymlouvat na nic, tady český paralympijský sport brutálně zaostává za zahraničím už od dob, kdy ještě bylo peněz dost. Češi usnuli na vavřínech, na rozdíl od jiných zemí, které je převálcovaly rozdílem několika tříd a ze spodních pozic se katapultovaly na ty horní, málo také rozvíjejí jiné sporty, než ve kterých byli dosud medailově úspěšní. Chybí kvalitní a profesionální práce s mládeží, nováčky i zkušenými reprezentanty v jednotlivých sportech („pytlíkování“ po svazech je zoufalý relikv minulosti, vedoucí pouze k osobním antagonismům, absolutně neudržitelný do budoucna, na který se opakovaně upozorňuje už dobrých 12 let). Prakticky vůbec (snad s částečnou výjimkou cyklistiky) se nezachytil trend specializace na jednotlivé disciplíny, který začal být na mezinárodní scéně patrný už na paralympiádě v roce 2004. Vyhledávání potenciálních sportovců je nahodilé, nesystematické a nedostačující. Opakují, že to není věc peněz, ale přístupu. Samozřejmě v „rekrutování“ nepomáhají ani neutuchající spory, jak mi mnohokrát řekli nebo napsali lidé, kteří se v průběhu posledních sedmi let snažili začít sportovat. Situace je pro ně nepřehledná, prostředí nepřátelské. Jistěže ne všechno je špatné a existuje i hodně opravdu pracovitých lidí, ale celkové klima dobré není.

Milí funkcionáři, milé funkcionářky, stály ty Vaše žabomyšárny za to, kam se dostal český paralympijský sport, kterému jste se vedle nich nezvládli plně a kvalitně věnovat? Poučíte se stejně jako po Atlantě? ■

Centrum pohybu Olomouc „Fitness pro každého – cvičení bez hranic“

Mgr. Lenka Fasnerová

Letos v září zahájilo Centrum pohybu Olomouc třetí rok své činnosti. Jednou z jeho zvláštností je to, že se nachází v prostorách Husova sboru v Olomouci-Hodolanech. Málokdo by čekal v budově kostela tělocvičnu, a navíc ještě bezbariérovou, což ale původně nebyl ani hlavní záměr.

Důvodem k otevření centra byla poptávka klientů, kteří pravidelně navštěvovali lekce kondičního cvičení se speciálním náčiním flexi-bar, což je pružná tyč, a speciálními činkami X-co.

Centrum začínalo s komerčními aktivitami pro rodiče s dětmi, širokou veřejnost, ale i seniory. V rámci programů pro seniory se nám podařilo navázat úzkou spoluprací s Univerzitou třetího věku a pro její studenty již čtvrtým rokem realizujeme specializovaný běh Zdravý senior a Letní školu seniorů.

Senioři si velice oblíbili právě cvičení s pružnou tyčí flexi-bar. Tato pohybová aktivita je vhodná

nejen pro širokou veřejnost, ale i pro děti, seniory a handicapované. Cvičení je zaměřeno na správné držení těla a stimulaci a aktivaci hlubokého stabilizačního systému páteře. Cvičení s flexi-barem je možné také kombinovat např. s velkými míči, overbally, prvky jógy, pilates atd.

Cvičit s flexi-barem mohou i ti klienti, kteří jsou například na vozíku, kdy díky tomuto cvičení získávají lepší stabilitu držení trupu.

V červnu roku 2011 Centrum pohybu rozšířilo své pohybové aktivity o zcela novou oblast a novou aktivitu, a to jízdu na speciálním trenažéru Krankcycle, který spadá do nové oblasti fyziofitness, kdy se podařilo propojit fyzioterapeutické principy a postupy s oblastí fitness.

V rámci nového fitness programu se podařilo navázat spolupráci s předními odborníky a lékaři z oblasti obezitologie, rehabilitace, kardiologie, onkologie a další. Ve chvíli, kdy centrum začalo klientům nabízet tuto novou aktivitu, jízdu na Krankcycle, otevřela se možnost spojit lekce pro „zdravou klientelu“ a handicapované. A také v tuto chvíli začalo centrum plně využívat svých bezbariérových prostor. Byla úzce navázána spolupráce s týmem olomouckých sledge hokejistů, kteří již druhou sezónu zařadili trénink na Krankcyclu do své tréninkové přípravy.

Co je to vlastně Kranking@?

Kranking@ je energeticky účinné kardiovaskulární skupinové cvičení pro horní polovinu těla. Dalo by se říci, že se jedná o spinning@ pro horní polovinu těla. Tento originální program nabízí fyzické a psychické prvky sportovního tréninku lidem každého věku a úrovně zdatnosti. Ač je to skupinové cvičení, je plně individuální a každý si může regulovat intenzitu tréninku podle vlastních pocitů nebo srdeční frekvence. Krankcycle@ je plně přístupný z invalidního vozíku a umožňuje lidem s omezenými pohybovými možnostmi účastnit se stejného programu, používat stejného vybavení a sdílet atmosféru skupinového cvičení se všemi účastníky. Detailnější informace se dočtete v druhém článku této rubriky, který je celý zaměřen na Krankcycle@.

Jízdu na Krankcyclu si také velice oblíbili senioři, a to hlavně z důvodu, že tato aktivita nezatěžuje kotníky, kolena, kyčle a dolní část zad. Díky jízdě na trenažéru trénují kardiovaskulární zdatnost, udržují si optimální funkční rozsah v ramenních kloubech a aktivují břišní i zádové svalstvo.

V Centru pohybu navštěvují tyto lekce také klienti se zrakovým postižením, kteří oceňují hlavně stabilitu a pocit bezpečí při jízdě na Krankcycly.

Centrum pohybu tedy nabízí široké populaci, včetně klientů s handicapem, kdy tyto lekce jsou zcela integrované, možnost stejného sportovního využití pod vedením zkušených lektorů.

Propojením aktivit jako je jízda na Krankcycly, cvičení s flexi-barem, cvičení na velkých míčích, využití X-co traineru (speciální činky), overbally a další pomůcky vznikly lekce plně funkčního tréninku, který může absolvovat každý – bez rozdílu věku, kondice, handicapu. ■

Nejlépe snad vše vystihuje heslo Centra pohybu

„Fitness pro každého – cvičení bez hranic“.

Krinking – jak začít?

Základní představení programu speciálně pro „challenged athletes“

Jan Marvan

Johnny G Krankcycle® by Matrix je jednoduchý, přístupný a úžasný stroj. Ve srovnání se strojem pro klasické rotační cvičení pro horní polovinu těla, Krankcycle® nabízí větší možnost pohybů a může být používán individuálně i pro skupinové cvičení s hudbou.

Je umělecký, designovaný a je zábava jej používat. Je to nejen dobrý doplněk k jakémukoliv cvičení pro horní polovinu těla, ale je také náhradou jiných, méně dokonalých strojů, vytvořených kdysi pro stejný účel, ale zdaleka nedosahujících takového rozsahu pohybů.

Byl vytvořen jako cross-trainingový prvek pro všechny na cvičení horní poloviny těla. Krankcycle® má přínos jak pro kardiovaskulární, tak pro silový trénink. Výzkum ukázal, že horní polovinu těla lze rozvinout budováním síly a vytrvalosti, což ovlivňuje zrychlení metabolismu a zlepšení celkové vitality.

Vlastnosti:

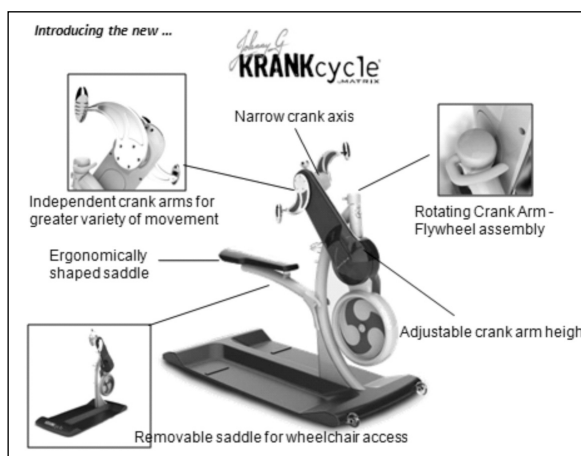
- nezávislé kliky
- ergonomicky tvarované sedlo
- nastavitelná výška klik
- úzká osa a krátká délka klik pro vyšší RPMs
- otočný setrvačnick a kliky, takže uživatel může provádět cviky jak normálně, tak v retro pohybu jak vsedě, tak vestoje
- odnímatelné sedlo pro přístup na invalidním vozíku

Předozadní pozice

Pozice vsedě na Krankcycle® by měla být s výsledkem **25–30stupňového pokrčení v lokti**, v nejvzdálenější pozici ruky se zachováním rovných zad, čehož lze snadno dosáhnout. Když začínáte s Krinking® programem, je doporučeno držet tělo vzpřímeně nebo eventuálně se může lehce pohybovat dopředu ve chvílích, kdy potřebujete vynaložit větší sílu.

Výška osy klik

Na Krankcycle® je nastavitelná výška osy klik, což záleží na typu tréninku a jak moc bude trénink koncipován v pozici ze sedla. Na Krankcycle® jsou 3 základní pozice nastavení výšky osy klik.

Pozice v sedle a ze sedla

Možnost měnit pozice v sedle a ze sedla pomáhá měnit a simulovat různé druhy tréninku, od recovery až po zvýšenou intenzitu. Schopnost využít více síly je pohodlnější v pozici ze sedla. Nižší RPMs a pozice blíže k ose klik je doporučována převážně, když stojíte. Pozice v sedle poskytuje možnost si odpočnout stejně tak, jako velmi pohodlně trénovat v nižších intenzitách s vyššími RPMs.

Otočný setrvačnick a osa klik

Tato možnost vám dovoluje provádět pohyby jak dopředu, tak v opačném směru, ať již sedíte nebo stojíte.

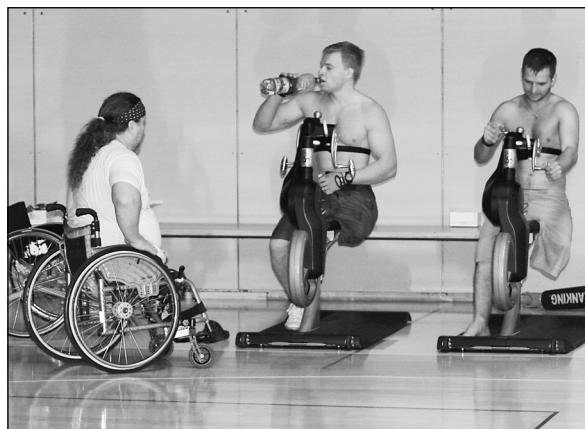

Nastavení:	Nejlépe vyhovuje pro:
Nízké	Tato poloha je používána pro silové pohyby v sedle. Výška osy klik by měla být o trochu níže než je srdce v pozici v sedle.
Medium	tato poloha je používána jak v sedle, tak ze sedla. Dovoluje měnit zátěž v obou pozicích a je nejvhodnější pro začátečníky. Správné nastavení je, když úroveň osy klik je ve výšce srdce při pozici vsedě.
Vysoké	tato poloha je vhodná pro všechny pohyby v sedle i ze sedla. Nejvhodnější je pro vysoké RPMs a cílený vytrvalostní trénink. Správné nastavení je, když úroveň osy klik je o trochu výše než poloha srdce při pozici vsedě.

V Kranking® programu existují 4 základní pohyby, které mohou být prováděny jak v normálním, tak opačném směru, v pozici v sedle nebo ze sedla, v různých postojích a mohou být pospojovány do různých tréninkových vzorů. Odnímatelné sedlo Johnny G Krankcycle® umožňuje přístup na mechanickém vozíku a dává příležitost sdílet atmosféru tréninku všem dohromady.

Odnímatelné sedlo také poskytuje širší nabídku cviků lidem bez pohybového omezení. Dovoluje větší rozmanitost postojů, ať už dřep, výpady nebo použití dalších tréninkových pomůcek, jako například bosso, balony, lavičky atd., zatímco neustále točíte klikami.

Kranking® je skvělá volba pro jednotlivce, kteří mají amputaci dolní končetiny. Chůze a pohyby těla jsou obecně ovlivněny amputací. Cvičení na Krankcyclu® je jedinečnou příležitostí pro vybudování odpovídající výkonnosti a bezproblémové účasti ve smíšené tréninkové skupině.

Sportovci s amputací mají většinou možnost účastnit se Kranking® lekcí ve vysoké intenzitě. Amputace dolní končetiny totiž obvykle nemá vliv na horní část těla a výkon – tyto osoby mají plnou kontrolu nad svaly trupu, které jim umožní cvičení ve vysoké intenzitě. Budou mít často protézy, díky kterým mohou jak sedět, tak stát, stejně jako ostatní účastníci cvičení bez fyzických omezení. Pokročilejší atleti mohou přidat cvičení na balančních pomůckách.

Pokud se podíváte na sportovce, kteří soutěží na paralympiádě, uvidíte radost, vzrušení z pohybu a z fair-play. Tito sportovci našli zábavu ve fitness. Nicméně, jen v USA je na 54 milionů Američanů se zdravotním postižením a fitness centra nejsou velmi často správně vybavená. Pro občany, kteří nemohou používat dolní části těla, existuje relativně málo možností kardiovaskulárního cvičení. A proč by měl někdo, kdo chce cvičit, sedět sám v rohu fitness centra a používat osamělý ergometr?

Účelem tohoto článku je pouze krátké představení Kranking® programu, pokus přiblížit jeho výhody pro sportovce s tělesným omezením, nikoliv zabíhat do podrobností o jednotlivých typech tréninku a jejich využití v širokém spektru sportů, provozovaných vozíčkáři.

Pro tyto detailní informace se lze podívat na širokou škálu videí na youtube nebo přímo prostudovat webové stránky Kranking® programu (www.krankcycle.cz; www.krankcycle.com atd.)

Pravdou je, že pro sportovce na vozíku není potřeba při Krankingu nic upravovat. Stroj byl navržen univerzálně a odborný personál, ať už ve fitness nebo v rehabilitačních či lázeňských centrech prošel školeními zakončenými závěrečnou zkouškou.

Je v podstatě na každém zájemci, aby si dle svého uvážení a fyzických možností zvolil tu „svou“ metodu tréninku, prokonzultoval ji s trenérem, fyzioterapeutem nebo osobou s podobnými odbornými znalostmi a ... zbývá už jen začít. ■

BAKALÁŘSKÝ STUDIJNÍ OBOR APLIKOVANÉ POHYBOVÉ AKTIVITY

PROFIL ABSOLVENTA studijního oboru

Profil absolventa oboru je v souladu s doporučením Rady Evropy a Kartotékou typových pozic v ČR. Absolvent bakalářského studia **Aplikované pohybové aktivity** je vysoce kvalifikovaný pracovník s orientací na aplikované pohybové aktivity, který komplexně zajišťuje nebo řídí výchovně vzdělávací a koordinační činnosti v oblasti využití volného času dětí, mládeže a dospělých se zdravotním postižením v zařízeních různého typu. Je způsobilý pro komunikaci a kooperaci se sportovními federacemi, svazy, občanskými sdruženími. Absolvent může zvyšovat své profesní kompetence v licenčních kurzech, v programech celoživotního vzdělávání, případně v navazujících magisterských programech.

PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ absolventů Bc. studia Aplikované pohybové aktivity

- **Odborný lektor**, odborný pracovník školského zařízení pro zájmové vzdělávání, samostatný pedagog volného času, vedoucí (zástupce, pracovník) střediska volného času, asistent pedagoga, lektor, pedagog volného času, pracovník vzdělávacího zařízení mimo resort MŠMT.
- **Pracovník Centra zdravotně postižených**, Sportovních svazů a oddílů osob se ZdrP, pedagogický pracovník sociálních zařízení a zařízení poskytujících adiktologické služby.
- **Vychovatel v domově mládeže**, družině, klubu, vychovatel speciální školy, odborného učiliště, vychovatel v mimoškolském zařízení, vychovatel speciální mateřské školy, vychovatel zařízení ústavní a ochranné výchovy.
- **Administrativní pracovník specialista**, samostatný administrativní pracovník.
- **Asistent pedagoga** v běžných školách i školách určených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

MAGISTERSKÝ STUDIJNÍ OBOR APLIKOVANÉ POHYBOVÉ AKTIVITY

PROFIL ABSOLVENTA studijního oboru

Absolvent magisterského studia **Aplikované pohybové aktivity** je v souladu s Kartotékou typových pozic, pedagog volného času specialista, vysoce kvalifikovaný pracovník s orientací na aplikované pohybové aktivity, který komplexně zajišťuje nebo řídí výchovně vzdělávací a manažerskou činnost v oblasti využití volného času dětí, mládeže a dospělých se zdravotním postižením v zařízeních nejrůznějšího typu. Uplatnit se může jako vysoce kvalifikovaný pracovník ve Speciálně pedagogickém centru, případně dalších center s klienty se speciálními potřebami. Absolvent je způsobilý pro komunikaci a kooperaci se specifickými sportovními federacemi, svazy, občanskými sdruženími. Absolvent může zvyšovat svoji profesní kompetenci v licenčních kurzech a doktorandském studijním programu „kinantropologie“.

PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ absolventů NMgr. studia Aplikované pohybové aktivity

- **Pedagog volného času specialista**: Pedagog volného času specialista je vysoce kvalifikovaný pracovník, který zajišťuje tvorbu obecných forem a metod výchovy a vzdělávání v oblasti volného času dětí, mládeže nebo dospělých. Provádí specifická pedagogická vyšetření.
Požadovaná kvalifikační úroveň: Magisterský studijní program.
Obor činností: Výchova a vzdělávání (dle <http://ktp.istp.cz>).
- **Konzultant aplikovaných pohybových aktivit** speciální pedagog specialista (školy a SPC pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami – zvláště zrakové postižení, tělesné postižení, sluchové postižení. Poruchy chování a mentální postižení) Náplň práce dle 72/2005 Sb (konzultant, speciální pedagog, metodik prevence s využitím specifických prostředků – pohybových aktivit v souladu se standardy www.eusapa.eu).
Požadovaná kvalifikační úroveň: Magisterský studijní program.
Obor činností: Výchova a vzdělávání (dle <http://ktp.istp.cz>).
- **Poradenství a management životního stylu osob se zdravotním postižením**. Tento studijní obor využívá NMgr. modulu rekreologie nabízeného na FTK UP, který připravuje absolventy na práci v oblasti managementu životního stylu.
Doporučená kvalifikační úroveň: Magisterský studijní program. Pracovní uplatnění těchto absolventů je v zařízeních typu Paraple (<http://www.paraple.cz/>) nebo paracentrum Fénix (<http://www.paracentrum-fenix.cz/>).
- **Učitel tělesné výchovy na běžných školách a na školách zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami**.

Ucházet o studium se mohou i zájemci se zdravotním postižením, kteří splňují požadavky sportovní mobility.

Baví vás sport a práce s lidmi?
Máte rádi výzvy?

Pak je tu pro vás...

APLIKOVANÁ TĚLESNÁ VÝCHOVA

ATV je vysokoškolským studijním oborem v programu tělesná výchova a sport. Cílem je vzdělávat odborníky v oblasti tělesné výchovy, sportu a rekreace pro všechny, tedy i osoby se speciálními potřebami. ATV je součástí zastřešujícího vědního oboru aplikované pohybové aktivity (APA), jehož snahou je vytvářet podmínky pro zlepšení kvality života osob se speciálními potřebami a integraci těchto osob mezi intaktní populaci prostřednictvím aktivit pohybového charakteru.

CO TO JE ATV?

Fakulta tělesné kultury UP v Olomouci nabízí unikátní obor spojující tělesnou výchovu a speciální pedagogiku ve studijní obor aplikovaná tělesná výchova. Vzhledem ke specifikům práce (nejen) s osobami se speciálními potřebami je obsah studia zaměřen na:

- tělesnou výchovu;
- speciální pedagogiku;
- pedagogickou/učitelenskou způsobilost;
- aplikované pohybové aktivity.

Studium je zpřístupněno i pro osoby se zdravotním postižením.

Nabízíme Vám možnost bakalářského (třiletého) a magisterského (dvouletého) studia v prezenční i kombinované formě.

Magisterské studium je otevřeno absolventům vysokoškolského studia (Bc. i Mgr.) ve studijním programu TV a sport a příbuzných oborů.

PROFIL ABSOLVENTA ATV – BAKALÁŘ

Absolvent získá pedagogickou a organizační způsobilost v oblasti aplikovaných pohybových aktivit s možností působit jako:

- asistent pedagoga;
- specialista pro práci v centrech speciálních, výchovných, charitativních a v institucích veřejné správy;
- sociální pracovník, pracovník v sociálních službách;
- pedagogický pracovník, instruktor, trenér ve školních i mimoškolních klubech a centrech;
- pedagog volného času.

PROFIL ABSOLVENTA ATV – MAGISTR

Absolvent získá pedagogickou a organizační způsobilost v oblasti aplikovaných pohybových aktivit s možností působit jako:

- učitel všeobecně vzdělávacího předmětu TV na základních a středních školách všech typů (včetně škol pro žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami);
- pedagog volného času;
- vychovatel;
- speciálně pedagogický pracovník zaměřený na APA;
- řídicí pracovník na pozici: instruktor, organizátor, poradce pro pohybové aktivity v zařízeních sociálních služeb, léčebnách, ve veřejné správě.

KONTAKTY

Fakulta tělesné kultury UP v Olomouci, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc
sekretariát katedry APA, tel.: 585 636 353, e-mail: eva.hrbackova@upol.cz
www.ftk.upol.cz/katedry/apa/uvod.html, www.apa.upol.cz
www.ftk.upol.cz/katedry/apa/uvod.html, www.apa.upol.cz

Vybrané pojmy znakového jazyka pro využití ATV

Svatava Panská

Katedra aplikovaných pohybových aktivit, Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého v Olomouci

V této kapitole jsou vybrány některé znaky, vztahující se k pohybovým aktivitám, zvláště k pohybovým hrám. Student nebo pedagog může uvedené znaky využít jako prostředek při zdůraznění mluvené instrukce. U integrovaného žáka je nutno předem ověřit, zda uvedený znak ovládá, případně tyto základní znaky naučit rovněž skupinu intaktních žáků. Dbáme na to, v jakém prostředí a za jaké situace znaky provádíme. Znaky by neměly být vyňaty z komplexu, musí být zakomponovány do našeho celkového projevu.

Metodická připomínka: po vysvětlení pravidel pohybové hry si ověříme, zda integrovaný sluchově postižený žák rozuměl našemu výkladu. Položíme mu jednu až dvě otázky k daným pravidlům. Na začátek i konec hry (aktivity) můžeme zařadit „naše smluvené“ gesto, které ovšem musí respektovat celá skupina žáků zapojených do hry.

Znaky prezentuje Jana Menšová
Graficky upravil Marek Schwarz

Turistika

dominantní ruka „drží“ batoh
a pohybuje se v rytmu chůze

Moře

dominantní ruka přes hřbet
druhé ruky naznačuje vlny moře

Pobyť

dominantní ruka se uzavírá
ve špetku a ukryje se v ruce druhé

Příroda

dominantní ruka skrytá za druhou
rukou se vysune a rozevře prsty

Kolo (jízdní)

pěsti se střídavě pohybují
v kruzích

Tanec

ukazováky krouží ve volném
prostoru kolem sebe

Přítel, kamarád
opakované přiklepnutí na levé straně hrudníku

Družstvo, skupina, tým
dominantní ruka se 2× dotkne
dlaně ruky druhé

Čas
dominantní ruka spojeným palcem
a ukazovákem krouží v levé dlani

Volný
pohyby obou rukou vodorovným
mělkým obloukem do stran

Dovolená
ruce se pohybují šikmo dolů
vpřed, ale nesetkají se

Tlumočit
obě pěsti nad sebou se pohybují
ve směru šipek

Doprovodit
dominantní ruka uchopí druhou
ruku a „vede“ šikmo vpřed

Rád
dominantní ruka se pohybuje
po těle směrem dolů dlaní k tělu

Kanoe
obě ruce se pohybují ve směru
šipek a „drží“ pádlo

„Hrať a trénovať“ – spôsob športových aktivít ľudí s postihnutím

Miroslava Holubíková

Katedra aplikovaných pohybových aktivít, Fakulta telesnej kultúry, Univerzita Palackého v Olomouci

Športové združenie „Hrať a trénovať“ (Play & Train) má v Španielsku podľa ich vlastných slov svoje poslanie v *službe ľuďom s postihnutím, ich rodinám v rekreácii a športe vysokej kvality*. Pomáhajú dosiahnuť paralympijské športové uznania, uvedomenie si vlastných možností a kapacít v rámci športových aktivít. Ich filozofiou je „zmeniť postoj spoločnosti k ľuďom s postihnutím a **otvoriť dvere ľuďom s postihnutím k zamestnaniam v športových oblastiach**“.

V rámci svojich aktivít organizujú: športové a rekreačné programy, zimné a letné tábory, kempy, tréningy a kultúrne programy.

Športové a rekreačné programy – sú spustené zatiaľ tri programy a to: alpské lyžovanie – zamerané na deti a mládež so zdravotným postihnutím, snowboard – pre mládež so zdravotným postihnutím, kde je cieľom hlavne dodanie odvahy k samostatnosti a letný surfing, ktorý je na zozname najobľúbenejších športov u detí a mládeže so zdravotným postihnutím. Nazývajú to „surf4all“ (v preklade „surfovanie pre všetkých“), a preto je školenie tvorené tak pre adolescentov s postihnutím ako aj ich rodiny.

Tábory, kempy – sú zamerané „multišportovo“ a to tak v zimnom, či letnom období, čo znamená, že vytvárajú celý súbor fyzických a športových aktivít, kde sa môžu zúčastňovať na jednom alebo viacerých športových aktivitách v kombinácii.

Tréningy, školenia, formácia – vzhľadom k tomu, že v združení participujú aj odborníci, rozhodli sa organizovať aj vzdelávacie kurzy z rôznych odvetví športu a voľného času pre osoby so zdravotným postihnutím. Programy školení sú zamerané na športové techniky, zdokonaľovanie a dopĺňovanie praktických športových aktivít, informovanie a skúšanie nových športových pomôcok a materiálov pre osoby so zdravotným postihnutím a iné praktické informácie tak pre samotných športovcov ako aj pre ich rodiny.

Kultúrne programy – od marca 2008 združenie podporuje deň paralympijských hier v školách, k čomu je prispôsobený pôvodný projekt Medzinárodného paralympijského výboru (IPC) tak, aby vyhovovalo každej osobe s rôznym stupňom a druhom postihnutia. Počas i iných kultúrnych akcií sa presadzujú ideály paralympijského hnutia a do vedomia verejnosti sa dostávajú možnosti športov určených pre osoby so zdravotným postihnutím

Združenie vo svojich aktivitách plní združenie svoje stanovené hodnoty: vášeň (plné zapálenie) pre svoju prácu, zodpovednosť a záväzok, profesionalita, tímová práca a v neposlednej rade inovácia a hľadanie riešení k uľahčeniu fyzických a športových aktivít pre všetky osoby so zdravotným postihnutím.

zdroj: www.playandtrain.org

The Development of Adapted Physical Activity in the World

Erasmus intensive program 2–27 July 2012

účastníci DAPAW

Odjazdu na mesačnú intenzívnu študijnú program do Canakkale v Turecku predchádzal znalostný test z anglického jazyka spolu s pohovorom, ktorý mal overiť naše komunikačné (NE)schopnosti... Z overky vzešlo nás 7 „statečných“, reprezentantů prestiže UP FTK – rozmanitá kombinace studentů od APA bakalářského studia přes APA/ATV magistrysty až po fyzioterapeuty.

Do Turecka jsme odcestovali 1. července z Ruzyně, kde jsme dostali prakticky první příležitost seznámit se a navázat mezi sebou první kontakty. Z řad lektorů nás odtud doprovázeli Martin Kudláček, Ondra Ješina, Lucka Rybová a Radka

Bartoňová (v průběhu programu se v Canakkale vystřídali ještě Zbyněk Janečka a Hana Válková). Asi v 16 hodin místního času nás už vítal neustávajícím trubením taxíků Istanbul, ale my jsme mohli z chaosu hlavního města ujet autobusem do cca 6 hodin vzdáleného Canakkale. Půlnoc nás zavedla až do univerzitního kampusu ležícího nedaleko centra města. Po následující měsíc byl kampus centrem převážně většiny veškerého dění i našim útočištěm. Možnost pořádně se rozkoukat jsme dostali ráno. Kouzlo výhledu na šumící moře takřka přímo z pokoje snad každého z nás ohromilo natolik, že jsme ani v nejmenším neměli pomýšlení na učení.

První den byl hlavně seznamovací. Sešla se zde 35 členná skupina studentů z Turecka, České republiky, Itálie a Bulharska a postupně se zde vystřídali lektori z těchto zemí. Na zeleň bohatý komplex univerzity byl vybaven ubytovacími apartmány, tělocvičnou, venkovními kurty, učebnou, jídelnou a promenádou s několika obchůdky s občerstvením. Následující dny už jsme se dostali do stereotypu studia.

Výuka byla jak teoreticky, tak prakticky zaměřená, náplň měla velmi široký záběr. Byl nám předložen přehled vývoje APA ve světě, probrali jsme základy speciální pedagogiky. V tomto ohledu jsme my z ČR měli malinko navrch, protože nám informace byly známy z naší univerzity. Součástí výuky ale byla také přednáška o zdravém životním stylu nebo o EU projektech souvisejících s APA, což bylo pro nás všechny nové a obohacující. Dostali jsme možnost pochopit propojení oboru APA s fyzioterapií a dalšími odvětvími a nahlédli jsme na možnosti, které se nám mohou, pokud budeme dostatečně odhodlaní a pozorní, otevřít. Příležitostí jak prorazit, seberealizovat se a pokusit se o další rozvoj APA existuje spousta. Je jen na nás, jak s otevřenou budoucností naložíme.

Praktická výuka byla nejzáživnější částí učebního programu. Zde jsme si vyzkoušeli opět známá i zcela nová cvičení, hry a praktiky. Vyzvedli bychom zejména cvičení Veroniky Sherborne, se kterou jsme se setkali poprvé, a zanechala v nás silné dojmy. Pozitivní je i fakt, že čeští lektori z našeho pohledu vedli

výřešit nedal, bylo to, že turečtí studenti nebyli dostatečně jazykově vybaveni, a tak jim byly všechny přednášky překládány do turečtiny. Výuka tím byla brzděna a byl problém plně se koncentrovat a udržet pozornost. Vše ostatní snad nemělo chybu. Víkendy byly plné výletů, tak jsme mohli poznat několik místních krás. Ty nejuchvatnější se sice nacházely v jiných oblastech Turecka, ale v rámci časového omezení jsme viděli to nejhezčí a historicky nejdůležitější, co blízko okolí mohlo ukázat. Zároveň zde vyšla najevo hrdá a také velmi pohostinná turecká povaha. Všichni si dali záležet na tom, abychom se v jejich domovině

cítili skvěle, abychom viděli, poznali i ochutnali to nejlepší, co mohli nabídnout a čím se mohli pochlubit.

Unikátní projekt nemůžeme hodnotit jinak než kladně. Od organizace výuky i mimoškolních aktivit přes ideální prostředí a příjemnou skupinu lidí, co se sešli, vše klapalo na jedničku. My jsme si přivezli zpět nové znalosti, zkušenosti, poznatky, snad i příležitosti a navíc přátelství a spoustu nezapomenutelných zážitků. ■

Ví se o nás ... víme o sobě

Zpráva z konference pořádané v Srbsku (Novi Sad) v říjnu 2012

Hana Válková

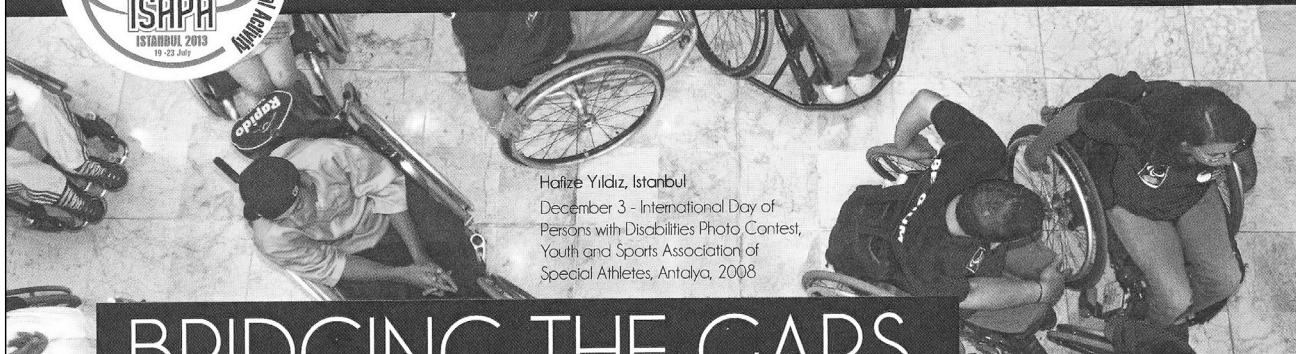
Propojení katedry APA a Centra APA na FTK UP v Olomouci s dřívějšími a hlavně současnými mezinárodními vzdělávacími sítěmi (CEEPUS, EIPET, EUFAPA) znamená množství oficiálních univerzitních, ale především osobních kontaktů. Bez nadsázky můžeme podle hesla obrozenou prohlásit, že „Slovan všude bratry má“, a tak dochází k osobním setkáním při různých příležitostech, tentokrát při konferencích v Srbsku. Země bývalé Jugoslávie projevují zájem zahájit vzdělávací programy s tematikou APA, případně koncipovat a akreditovat obdobný studijní obor. První pozvání pro zástupce APA-FTK (prof. Válková) přišlo ze srbské strany v roce 2010 z *Fakulty DEFECTOLOGIE* v Bělehradě (iniciátor doc. Emin Fadjević, konference se konala v Somboru). Smyslem tehdejšího vyžádaného sdělení byla zásadní informace k modulu systému studia ATV na FTK UP v Olomouci k možnostem zapojení do mezinárodních vzdělávacích sítí. Mimo oficiální referát došlo k četným neformálním setkáním, při nichž jsem se musela taktně dotknout fakultního názvu „Defektologie“. Letošní konferenci (říjen 2012) pořádala Fakulta tělesné výchovy a sportu ve městě Novi Sad společně s Fakultou speciální pedagogiky a rehabilitace v Bělehradě. Ano, fakulta v Bělehradě během dvou let změnila titul a má volitelný program APA a základní učebnici. Za to je třeba kolegům vyseknout poklonu.

Obdobnou cestou se chce ubírat i fakulta v Novém Sadu (kontaktní osoba Višnja Djordjić). Hlavním tématem konference byla problematika dětí s CP z různých hledisek, např. medicinského, diagnostického, sociálního, vzdělávacího. Sdělení zástupců z Olomouce se týkalo možnosti zapojení dětí s CP a mentálním postižením do různých úrovní pohybových aktivit, principů tvorby adekvátních programů, vzdělávání odborníků pro vedení těchto programů apod. Součástí vystoupení byla prezentace výukových textů, CD-romů, učebnic a webových stránek Centra APA. Obě spolupřátelství fakulty obdržely kompletní vyučovací balíček. Jazyk nebyl problémem, protože většina účastníků byla schopná komunikovat v angličtině (prezentace i výborně připravený sborník byly v angličtině). Podstatným diplomatickým tahem byla účast našeho studenta-doktoranda Mladena Protiće (absolvoval plná magisterská studia ATV v Olomouci v rámci rozvojového programu), který s plénem i neformálními pracovními skupinami hovořil v mateřském jazyce. Živý zájem byl právě o publikace i www stránky, byť jsou zpracovávány pouze v češtině. Oblast Vojvodina, kam Novi Sad patří, je multikulturní oblastí, kde z historických dob žije mnoho Čechů a Slováků a ve většině rodin je čeština či slovenština stále živá.

Konference byla umístěna do školy pro studenty s různým typem postižení. Jednalo se o novou školu nejen z hlediska výstavby, ale i z hlediska konceptu. Studenti zde mohou získat vzdělání gymnaziálního typu s maturitou či vyučit se v adekvátních oborech. K tomu jsou uzpůsobeny učebny, dílny, sportoviště a škola nabízí i možnosti pro další volnočasové činnosti. Ke konferenci byla připojena výstava výtvarných prací. Úchvatné bylo vystoupení školní pěveckého sboru s malým orchestrem na zahájení a závěr konference. Škola je otevřena recipročním výměnným akcím s podobnou školou v ČR, což by nemuselo být problémem (existuje přímé autobusové i vlakové spojení Brno – Novi Sad). ■

19th INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF ADAPTED PHYSICAL ACTIVITY 19-23 JULY 2013 ISTANBUL, YEDİTEPE UNIVERSITY

Hafize Yildiz, Istanbul
December 3 - International Day of
Persons with Disabilities Photo Contest,
Youth and Sports Association of
Special Athletes, Antalya, 2008

BRIDGING THE GAPS

www.isapa2013.com

TOPICS OF SYMPOSIUM

- Physical Activity, Health and Wellness, Rehabilitation, and Disability Across the Lifespan
- Dance, Aquatics, Recreation, and Fitness for Individuals with Disability
- Sports and Disability: Elite, Inclusion and Recreational
- APA and Technology: Advances in Sport, Exercise, Rehabilitation
- Motor Behavior & Learning and Disability
- Motor Development and Disability
- APA History / Philosophy
- APA Psychology
- APA Pedagogy
- Inclusion in APA
- APA Professional and Competence Training: Undergraduation and graduation programs, inservice and preservice teacher education
- Assessment
- APA Sociology
- Social Politics and Advocacy
- Attitudes, Stereotypes and Disability: Exclusion, Violence, Media, and the Culture of Perfection
- APA and developing countries

CONGRESS FORMAT

- Keynote Speakers
- Invited Presentations
- Discussion & Debates Between APA Leaders
- International Student Symposium
- Oral / Poster Presentations
- Workshops / Demonstrations
- Short Film Contest
- Photograph Contest
- Exhibition

KEYNOTES

- Mary Davis
- Claudine Sherrill
- Martin E. Block
- Ron French
- Greg Reid
- Dale A. Ulrich

T.C. YEDİTEPE
UNIVERSITY

19TH INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF ADAPTED PHYSICAL ACTIVITY
19-23 JULY 2013 ISTANBUL, YEDİTEPE UNIVERSITY

Cem Türker/ Istanbul
Ambition

BRIDGING THE GAPS

www.isapa2013.com

SHORT FILM CONTEST

Deadline: April 15, 2013

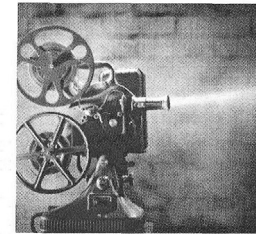
To increase social awareness on the physical activities performed by individuals with disabilities through:

- Introductory films (i.e. the introduction of an educational program, project or method),
- Art films (films with an artistic perspective featuring various sports and physical activities performed by individuals with disabilities)
- Documentaries (success stories of individuals with disabilities in sporting events; the significance of quality of life events; promoting physical activity)

Documents to be Submitted a) The application form filled in and signed by the participants b) Synopsis of 100 words maximum, c) Information box of the film d) Resume, photo, and contact information of the director

For submitting documents and criteria visit: www.isapa2012.com

Contact: film@isapa2013.com

PHOTOGRAPHY CONTEST 2013

Deadline: April 15, 2013

The purpose of the photography contest is to raise awareness of the significance of physical activity within the lives of individuals with disabilities highlighting their accomplishments and triumphs. Contestants are welcome to submit their black-and-white, color, raw, or edited photos. Digital techniques can also be used if preferred. Contestants are expected to reflect on their personal interpretations on usage of the selected photographic technique. Contestants may share short stories (not exceeding 150 words) of their photographs. Three award winning photographs and 40 valued competitors will be exhibited during the symposium

For submitting documents and criteria visit: www.isapa2012.com

Or contact: photo@isapa2013.com

Možnosti turistiky vozíčkářů v Beskydech

Tourism opportunities for wheelchair users in Beskydy Mountains

Martina Korhelíková, Martin Kudláček

Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci

ABSTRAKT

Práce „Možnosti turistiky vozíčkářů v Beskydech“ se zaměřuje na monitorování pohoří Beskyd z hlediska přístupnosti turistických tras pro vozíčkáře. Záměrem bylo vytvořit soubor turistických tras sjízdných pro vozíčkáře a prostřednictvím organizace Kazuist, s. r. o., tyto informace poskytnout široké veřejnosti, především vozíčkářům. Výsledkem je zveřejnění monitorovaných tras na internetu prostřednictvím internetové stránky www.jedemetaky.cz.

Klíčová slova: rekreace, pohyb, turistika vozíčkářů, sport vozíčkářů, aplikované pohybové aktivity.

ABSTRACT

The thesis “Tourism opportunities for wheelchair users in Beskydy Mountains” focuses on monitoring Beskydy mountains in terms of accessibility for the disabled tourist paths. The intention was to create a set of hiking trails passable for wheelchair users and provide this information through organizations KAZUIST, s. r. o., to the general public, especially wheelchair users. The result is an internet publication of the monitored routes via the web site www.jedemetaky.cz.

Keywords: Recreation, movement, tourism of wheelchair users, sport of wheelchair users, adapted physical activities.

ÚVOD

V současnosti jsou pohybové aktivity stále opomíjeny. Narůstá procento lidí s neinfekčním onemocněním v důsledku nezdravé stravy a nedostatečné pohybové aktivity. Je potřeba, aby bylo na tuto skutečnost poukázáno a aby si lidé uvědomili, že pohyb a pobyt v přírodě je pro člověka velmi důležitý (Ziškay, 1988). Snad každý z nás po procházce nebo túře prožívá pocity pohody a duševního obohacení (Kábele, 1992). Stejně tak pro člověka s tělesným postižením je pobyt na čerstvém vzduchu v přírodě důležitý a obohacující. Vhodnou variantou jak trávit čas v přírodě a přitom se nejen hýbat, ale i poznávat nové věci a získávat nové zkušenosti, je turistika. Pro lidi s tělesným postižením se nabízí turistika vozíčkářů, která vyžaduje dodržení určitých kritérií pro přístupnost a sjízdnost dané trasy (Ješina, Hamřík et al., 2011). Dá se předpokládat, že v každé turistické oblasti se skrývají trasy sjízdné pro vozíčkáře, jen je potřeba je najít a ukázat. Je důležité vhodné trasy uveřejnit a nabídnout daným klientům. Mnoho z nich totiž ani netuší, kam až by se mohli dostat a obohatit tak svoji fyzickou i psychickou stránku. Výhodou turistiky na vozíku je, že k ní není potřeba žádného speciálního a drahého vybavení a lze ji provozovat v každém věku (Ješina & Kudláček,

2011; Kudláček et al., 2007). Turistiku lze provozovat s rodinou, s kamarádem, s přítelem nebo samostatně. Cílem veškerých pohybových aktivit, tudíž i turistiky tělesně postižených, by měla být co možná největší samostatnost, psychická stabilita a fyzická zdatnost, u osob s postižením pak navíc snaha vymanit se z izolace (Čichoň & Potměšil, 2005; Hroudá & Rybová, 2010), snažit se vytvářet pozitivní mezilidské vztahy a tím se zařazovat do běžného života (Vítková, 2006). Dle mého názoru turistika vozíčkářů splňuje všechny zmíněné faktory, a tak je vhodnou volbou jak zpestřit nebo obohatit aktivní způsob života lidí s tělesným postižením (Matějček, 2001).

METODIKA

V první fázi byl proveden návrh sledovaných tras, z kterého byl proveden výběr monitorovaných tras. Metoda pozorování a měření se uplatňovala přímo v terénu.

Hodnocení bylo zaměřeno na **kvalitu povrchu** z hlediska materiálů a stavu. Hodnotilo se, z jakých materiálů je povrch, kvalita povrchu a přítomnost defektů či terénních nerovností, které by bránily sjízdnosti pro vozíčkáře.

Obrázek 1 Povrch trasy

Povolená hodnota **příčného sklonu** byla 2 %. Trasy, které překračují tuto hodnotu, můžeme považovat za nebezpečné z hlediska jízdy na vozíku. Měření se provádělo následujícím způsobem. Do roviny se rozložil jeden metr, počátek „0“ je na chodníku, druhá strana je nad zemí a změřením výškového rozdílu se získal sklon - rozdíl 100 mm = 10 % (Obrázek 2).

Obrázek 2 Měření příčného sklonu povrchu trasy

Podélný sklon byl hodnocen slovním vyjádřením ve smyslu rovinný, mírně zvlněný, zvlněný, kopcovitý, mírné, prudší, prudké, krátké, dlouhé stoupání nebo klesání apod. **Bezpečnost trasy** je ovlivněna slunečním svitem. Bylo popisováno, zda trasa vede chráněným lesem porostem, úbočími údolí, nebo zda celá trasa vede lesem dále a bylo posuzováno, zda je trasa na nebezpečných úsecích lemována obrubníky, zábradlím nebo madly. Z hlediska charakteru povrchu byly přesně popisovány překážky vyskytující se na trasách, které by mohly omezovat uživatele vozíků při jízdě. Byly měřeny i přesné hodnoty výškových rozdílů. Za překážky byly rovněž považovány díry, závory, svodnice vody,

otvory, kameny, kořeny atd., které nelze žádným způsobem objet nebo se jim vyhnout (Obrázek 3). Také bylo hodnoceno, zda je trasa osvětlená.

Obrázek 3 Měření výškového rozdílu

Z hlediska komfortu a pohodlí vozíčkářů při zdolávání trasy byla hodnocena přítomnost, umístění a rozvržení **mobiliářů**, zdrojů pitné vody, odpadkových košů a bezbariérových WC podél trasy. Na trase bylo hodnoceno značení **informačními a orientačními prvky**, které poukazují na směr trasy nebo ukazují cestu k cíli, a které by měly obsahovat jasné a srozumitelné informace a měly by být dobře čitelné, tudíž musí být zachováno určité umístění informačních panelů. V rámci hodnocení byla posuzována **okolní infrastruktura**, a to, zda okolí trasy nabízí možnost bezbariérového občerstvení, kiosku nebo restaurace. Také, jestli se v okolí nacházejí zařízení v podobě různých atrakcí, jako jsou např. vyhlídky, rozhledny, mola, dětská hřiště, a rovněž byla hodnocena jejich bezbariérovost.

Hodnocení také obsahovalo zjištění skutečnosti, zda je možné se předem dozvědět a dočíst podrobnější **informace o trase**, ať už v podobě tištěných informačních letáků, plánek, publikací nebo v elektronické podobě z webových stránek nebo z audiovizuální prezentace.

Součástí formuláře bylo zjišťování, zda je trasa obsluhována **personálem** a jestli je personál proškolen a připraven poskytovat kvalitní služby osobám se specifickými potřebami. Důležitou informací pro klienta je možnost využití různých **služeb na trase**, jako je možnost zapůjčení vozíků nebo motorového vozítka, možnost sjednání asistenční služby nebo průvodce. Neméně důležité je i zaznamenání, do jaké míry je trasa pokrytá signálem, a uvedení místa nejbližší nemocnice nebo lékařského zařízení, případně poskytnutí kontaktu na horskou službu, která v dané oblasti působí.

Mimo samotné trasy byl monitoring zaměřen na **přístupnost trasy** ve smyslu možnosti parkování, hodnocení přístupových chodníků k trase, a pokud se nacházel, tak samotný vstup na trasu s jeho

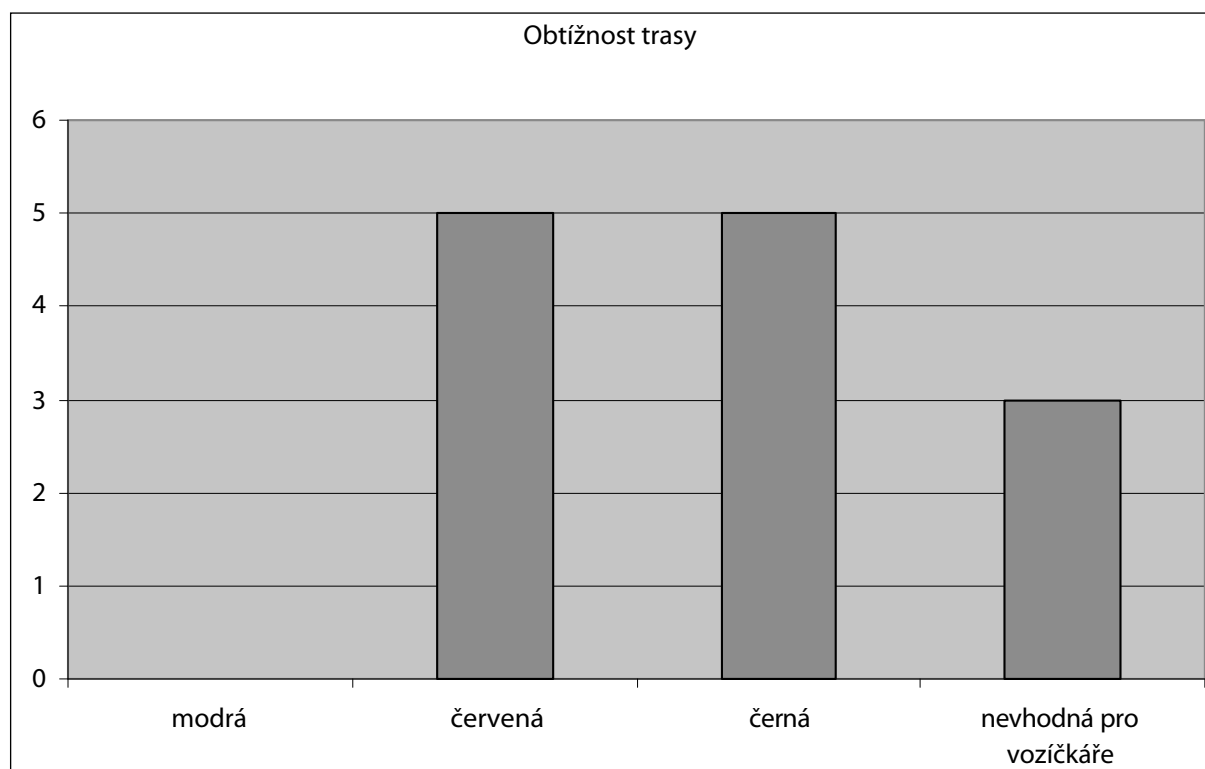
příslušenstvím, to znamená hygienickým zařízením, pokladnou, restauraci a podobně.

Parkoviště bylo posuzováno z hlediska kapacity stání osobních aut, lokalizaci parkoviště, tzn. umístění parkoviště vůči začátku trasy, a zda je parkoviště osvětleno. Stejně tak bylo posuzováno, z jakého materiálu je povrch parkoviště a v jakém je stavu, to znamená, zda se v povrchu vyskytují nerovnosti, defekty nebo výmoly bránící sjízdnosti vozíků. Dále na parkovišti bylo monitorováno, zda na něm jsou vyhrazená parkovací místa pro vozidla přepravující osoby tělesně postižené, jaká je kapacita těchto parkovacích míst, jak je toto parkovací místo vyznačené a kde se nachází (Obrázek 4). Také bylo zjišťováno, zda je možné zastavit přímo u vchodu na danou trasu.

Obrázek 4 Hodnocení vyhrazeného parkovacího stání

Graf 1 Grafické znázornění obtížnosti tras

Přístupovým chodníkem je myšlena cesta od parkoviště k začátku trasy a byl hodnocen stejným způsobem jako samotná trasa.

VÝSLEDKY

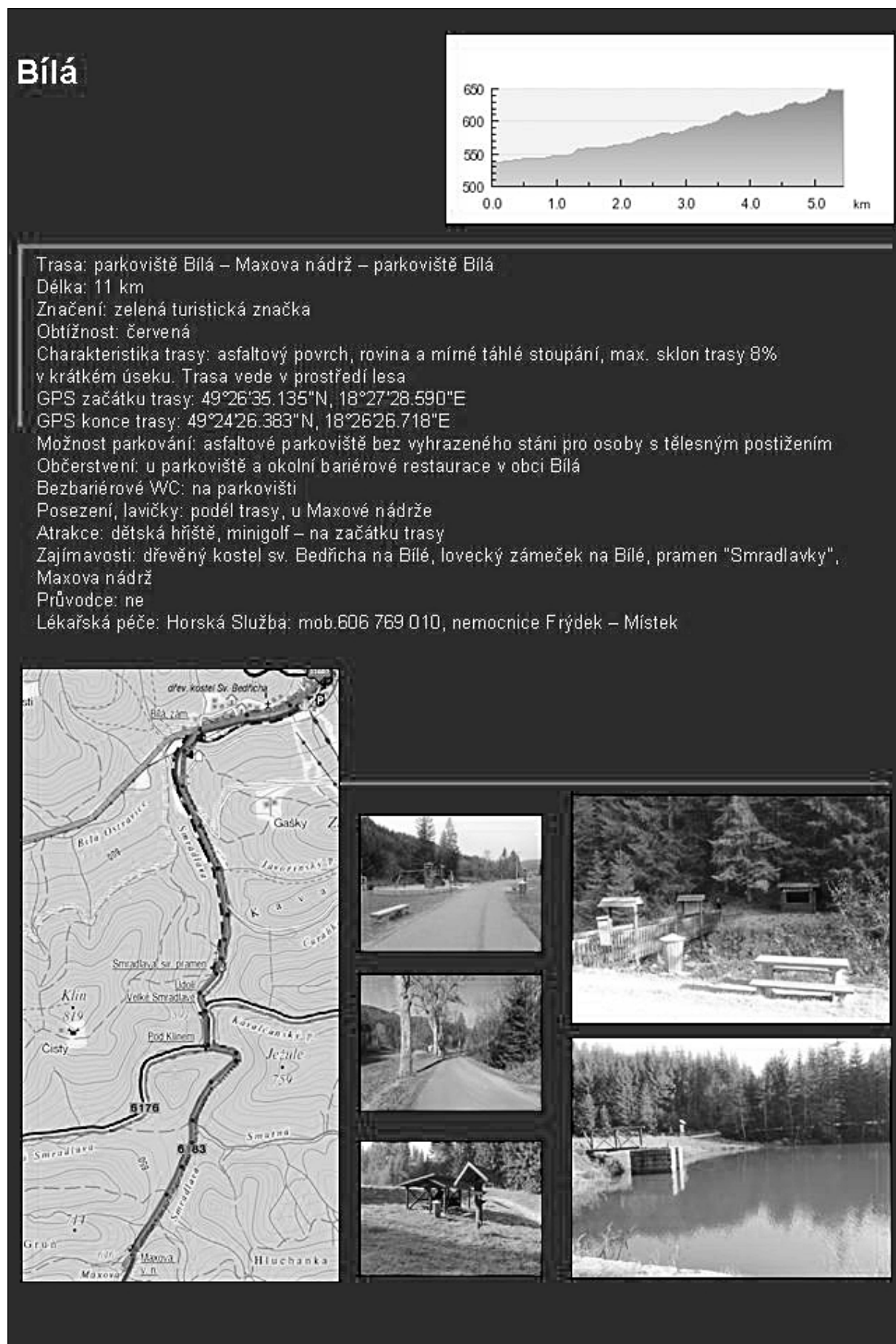
Obtížnost tras byla hodnocena dle kritérií Klubu českých turistů. Trasy byly rozděleny do tří skupin dle obtížnosti – vzestupně modrá, červená a černá.

Pro modrou obtížnost nesplňovala kritéria žádná trasa. Pět tras bylo označených jako červené, které zdatný vozíčkář většinou sám zvládne. Pět tras bylo označeno jako černé, které vozíčkář zvládne pouze v doprovodu, proto je vhodná jen částečně. Nejčastěji byla trasa označena jako černá z důvodu úseku s prudkým stoupáním nebo úseku s obtížným povrchem, který vyžaduje asistenci.

Tři trasy nesplňovaly žádné z těchto kritérií, byly vozíčkáři nesjízdny, proto byly označeny pro vozíčkáře jako nevhodné.

Z hlediska povrchu bylo monitorováno šest tras s asfaltovým povrchem a můžeme je pokládat jako zcela vhodné pro jízdu na vozíku. Šest tras tvoří kombinace asfalt a jiný povrch typu lesní cesta nebo šterkový povrch, tudíž se tyto trasy stávají jen částečně vhodné pro jízdu na vozíku. Většinou je sjízdna jen část trasy nebo je úsek s obtížnějším povrchem sjízdna jen s asistencí, případně se dá tomuto úseku vyhnout jinou trasou. Jedna trasa byla označena jako trasa s povrchem „lesní chodník“, tudíž pro vozíčkáře nesjízdna.

Obrázek 5 Grafické zpracování vybraného výletu

Parkoviště s vyhrazeným stáním pro lidi s tělesným postižením měly jen dvě trasy. Většina tras parkoviště měla, ale bez vyznačeného stání pro osoby s tělesným postižením. Na dvou trasách se nevyskytuje žádné parkoviště.

Od parkoviště k trase se jen ojediněle vyskytoval přístupový chodník. U většiny tras je možno jít z parkoviště přímo na trasu. Ve dvou případech vedl přístupový chodník po silnici bez dopravního provozu a ve dvou případech po asfaltovém chodníku.

Zabezpečení bezbariérovým hygienickým zařízením na trase je velmi podstatný faktor, díky kterému se může stát trasa pro vozíčkáře neakceptovatelná. V hodnocení mělo na trase nebo ve svém blízkém okolí bezbariérové WC pět tras. Na pěti trasách se vyskytovala pouze WC bariérová a tři trasy byly bez jakéhokoli hygienického zařízení.

Zabezpečení trasy bezbariérovými lavičkami či posezeními bylo relativně uspokojivé. Z třinácti monitorovaných tras mělo sedm tras lavičky či posezení bezbariérové. Dvě trasy měly lavičky nepřístupné pro vozíčkáře a čtyři trasy bohužel neměly lavičky nebo odpočinková zařízení žádné.

Pouze na třech trasách měl vozíčkář možnost občerstvit se v bezbariérovém restauračním či občerstvovacím zařízení. Na sedmi trasách k tomu, aby se občerstvil, potřebuje doprovod, protože občerstvovací zařízení jsou bariérového typu, a na třech trasách si musí vozíčkář vystačit s vlastními zdroji, protože se na těchto trasách žádná občerstvovací zařízení nevyskytují.

Pokud chce vozíčkář dopředu získat informace o trase, což je pro něj podstatné, nejlepší variantou je internetový zdroj, kde získá informace o šesti trasách, z toho informace o dvou trasách může získat i v tištěné podobě formou letáků nebo informačních brožur. O sedmi trasách informace vedeny nejsou.

DISKUZE

Z třinácti monitorovaných tras byly na základě výše popsané metodiky hodnoceny jako vhodné tyto trasy: trasa Bílá, trasa z žst. Čeladná do žst. Kunčice pod Ondřejníkem, trasa Šance, trasa Pod Stolovou a trasa Údolím Černé. Tyto trasy jsou zdatným vozíčkářem sjízdné bez asistence. Trasy Naučné chodníčky v Podbeskydí, Hradní Vrch, Grůň, z Kunčic pod Ondřejníkem – Na Pekliskách, Radegast bych označila jako částečně vhodné, a to z důvodu nutné asistence při zdolávání trasy nebo nutnosti vyhnout se určité-

mu úseku po jiné trase. Po vyznačení by se některé trasy obtížnosti částečně vhodné mohly stát vhodnými a sjízdnými pro velký počet vozíčkářů.

Tři trasy, a to trasa Kamenec, trasa Lašská naučná stezka a Čertův Mlýn jsou pro vozíčkáře nesjízdné. Ve všech třech případech jsou trasy nesjízdné i s asistencí z důvodů nedostatečné kvality povrchu na většinovém úseku, případně po celé délce trasy a není zde možnost vyhnout se tomuto úseku.

V lokalitě Beskyd se nacházejí také trasy mimo turistické a cykloturistické značení sjízdné pro vozíčkáře, které by se po monitorování a vyznačení mohly stát trasami vhodnými pro turistiku vozíčkářů.

ZÁVĚR

V současnosti se v pohoří Beskyd nenacházejí značené trasy pro vozíčkáře. Z monitorování ale vyplývá, že Beskydy jsou vhodnou lokalitou pro turistiku vozíčkářů. Pohoří Beskyd je typické přítomností velkého množství asfaltových tras bez silničního provozu, které jsou vhodné pro turistiku vozíčkářů, bohužel zde chybí zabezpečení typu bezbariérových WC, vhodných parkovišť, bezbariérových restauračních zařízení či občerstvovacích zařízení, které by vozíčkáři výlet usnadnily nebo zpříjemnily. Doplněním těchto nedostatků by se lokalita Beskydy mohla stát vhodnou turistickou oblastí pro trávení volného času vozíčkářů.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Čichoň, R., & Potměšil, J. (2005). *Sport a sportovní příprava zdravotně postižených*. Praha: UK.
- Hrouda, T., Rybová, L. (2010). Sport v životní dráze člověka s tělesným postižením. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(2), 56–61.
- Ješina, O., Hamřík, Z. a kol. (2011). *Podpora aplikovaných pohybových aktivit v kontextu volného času*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Ješina, O., Kudláček, M. a kol. (2011). *Aplikovaná tělesná výchova*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kábele, J. (1992). *Sport vozíčkářů*. Praha: Olympia.
- Kudláček, M., a kol. (2007). *Aplikované pohybové aktivity pro osoby s tělesným postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Matějček, Z. (2001). *Psychologie nemocných a zdravotně postižených dětí*. Praha: Nakladatelství H + H.
- Vítková, M. (2006). *Somatopedické aspekty*. Brno: Paido.
- Žiškay, J. (1988). *Všestrannou turistickou činností k rozvoju fyzickej a psychickej zdatnosti*. Bratislava.

Základy sebeobrany a psychomotoriky u sluchově postižených adolescentů

Basics of selfdefense and psychomotirics among adolescents with hearing impairments

Martin Dlouhý¹, Jana Dlouhá², Milan Slezáček³, Věra Kuhnová⁴

¹Katedra tělesné výchovy, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

²Katedra speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové

³Centrum sportovních aktivit, Vysoké učení technické v Brně

⁴Katedra tělesné výchovy, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

ABSTRAKT

Článek se zabývá problematikou vlivu speciálního intervenčního pohybového programu na zájem o specifické pohybové aktivity u mládeže se sluchovým postižením. V rámci metodiky práce byl zvolen základní empirický postup prostřednictvím kvaziexperimentu s jednou – experimentální skupinou. Hlavním experimentálním činitelem byl speciální pohybový program, který se skládal ze základů sebeobrany a psychomotoriky. Hlavní výzkumnou metodou byla zvolena anketa na zjištění zájmu o specifické pohybové aktivity daného programu u experimentální skupiny. Stanovená hypotéza, že vlivem speciálního intervenčního pohybového programu bude na konci experimentu signifikantně vyšší počet zájemců o tyto specifické pohybové aktivity speciálního intervenčního programu u experimentální skupiny mládeže se sluchovým postižením, než na jeho počátku, byla potvrzena.

Klíčová slova: speciální intervenční pohybový program, mládež se sluchovým postižením, sebeobrana, psychomotorika.

ABSTRACT

The study focuses on the effect of special intervention activity program to the interest about this program among youth with hearing impairment. Study was done using quasi experimental design. Intervention experimental group went through special program focused on self-defense and psychomotor activities. We have used questionnaire to study the interest about special intervention program and found that the intervention had positive effect on the interest about specific activities among youth with hearing impairment.

Key words: Special intervention program, your with hearing impairment, self-defense, psychomotorics.

ÚVOD

Sluch je kromě zraku jedním z hlavních smyslů člověka a je současně jedním z těch, které pracují nepřetržitě, aniž bychom si to uvědomovali (Orálková, 2006). Poškození či dokonce ztráta kteréhokoliv smyslu je pro člověka zcela mimořádným handicapem. V důsledku takové ztráty je pro člověka mnohem obtížnější zařadit se do tzv. normálního běžného života a aktivní účasti v mnohých činnostech včetně následných prožitků z nich, které jsou pro člověka tak potřebné (Blahutková, 1999). Je nezpochybnitelné, že k prvkům zdraví přispívá pohybová aktivita.

Všechny její formy pomáhají člověku při naplňování spokojené životní cesty (Blahutková, 1996).

Sport a pohybová aktivita, jakožto významný fenomén našeho bytí je neopominutelnou součástí integrace jedinců nejen se smyslovým postižením (Blahutková, 1997).

Sportovní, resp. pohybová aktivita ovlivňuje osobnost a její dimenze jako např. pozornost či výkonnost a často bývá v naší společnosti dosti podceňovaným, mj. terapeutickým činitelem v rámci podpory zdravého životního stylu nejen u jedinců se sluchovým handicapem.

Jednou ze specifických pohybových aktivit, které jsou v tomto případě velmi vhodné, je např. psychomotorika (Charvát, Blahutková, 2001; Blahutková, 1998, 1999, 2003, 2005; Blahutková, Koubová, 1995; Blahutková, Sebera, Martyniec-Dluziewska, Nadolska, 2004; aj.) nebo sebeobrana, resp. bojová umění (Nakayama, 1966; Oyama, 1966, Dlouhý, 2002; Kurfürst, 1994 aj.). Tyto pohybové činnosti jsou také principiálně vhodné i pro jedince s různým druhem smyslového postižení, sluchový handicap nevyjímaje.

Tabulka 1 Charakteristika experimentální skupiny adolescentů

Testovaná osoba	Věk	Vada sluchu	Pohlaví
TO 1	20	Těžká vada sluchu	muž
TO 2	17	Těžká vrozená vada sluchu	muž
TO 3	18	Těžká vrozená vada sluchu	muž
TO 4	18	Středně těžká nedoslýchavost	muž
TO 5	21	Těžká vada sluchu	muž
TO 6	21	Těžká vada sluchu	muž
TO 7	17	Těžká vrozená vada sluchu	žena
TO 8	21	Středně těžká nedoslýchavost	žena
TO 9	21	Těžká vrozená vada sluchu	žena
TO 10	20	Těžká vada sluchu	žena
TO 11	19	Těžká vrozená vada sluchu	žena
TO 12	21	Těžká vada sluchu	žena
TO 13	19	Těžká vrozená vada sluchu	žena
TO 14	19	Těžká vrozená vada sluchu	žena

Problém práce

Vzhledem k tomu, že v současnosti neexistuje žádná relevantní vědecká studie verifikující vliv sebeobranných prvků a psychomotorických cvičení obsažených současně v jednom uceleném pohybovém programu (proto jsou možností citování, resp. odkazů na vědecké studie zaměřené na avizovanou problematiku velmi omezené), rozhodli jsme se vytvořit specifický intervenční program vyváženě složený ze základů sebeobrany a psychomotoriky a jeho prostřednictvím ověřit zájem o tyto pohybové aktivity.

METODIKA

V rámci metodiky práce byl zvolen základní empirický postup prostřednictvím pedagogického experimentu.

Hlavní výzkumnou metodou byla anketa na „Zjištění zájmu o specifické pohybové aktivity“ daného programu u experimentální skupiny. Měření probíhalo formou pre-test a post-test.

Hlavním experimentálním činitelem byl speciální intervenční pohybový program, který se skládal ze základů sebeobrany a psychomotoriky.

Obsah programu

Úpoly: úpolové hry, průpravné, základní a další úpoly; základy prvků sebeobrany – kopů, krytů, bloků, úhybů, vyprošťování z úchopů, pákové techniky, porazy, strhy, přehozy, svedení a znehybnění útočnicka atd., a to z juda, karate, kung fu a jiu-jitsu.

Psychomotorika: psychomotorické hry pro jednotlivce, skupinky, družstva, celou skupinu, s náčiním i bez, včetně žonglování s šátky, míčky apod.; oriento-

váno na žáky se sluchovým postižením a jejich speciální vzdělávací potřeby.

Charakteristika výzkumného souboru

Výběr výzkumného souboru byl záměrný (dle níže uvedených kritérií). Experimentální skupinu tvořilo celkem 14 probandů (8 dívek a 6 chlapců) Střední pedagogické školy pro sluchově postižené v Hradci Králové ve věkové kategorii adolescence, v tomto případě v rozmezí 17–21 let (Tabulka 1). Charakter sluchového postižení u studentů byl dle níže uvedeného terminologického vymezení v následujícím intervalu: (Horáková, In: Pipeková, 2006) středně těžká (ztráta sluchu 56–70 dB) – těžká vada sluchu (71–90 dB).

Kromě uvedeného charakteru postižení byli všichni studenti zdraví a bez žádného dalšího omezení a nikdo z nich neprovozoval sport na výkonnostní úrovni.

VÝSLEDKY

Hypotéza: Předpokládáme, že na konci pedagogického experimentu bude signifikantně vyšší počet zájemců o specifické pohybové aktivity speciálního intervenčního programu u experimentální skupiny mládeže se sluchovým postižením, než na začátku experimentu.

Otázka na počátku experimentu: „Měl(a) bys zájem o netradiční pohybové aktivity obsahující základy sebeobrany a psychomotoriky (tzn. úpoly: úpolové hry, průpravné, základní a jiné úpoly; základy prvků sebeobrany – přehozů, porazů, pákových a donucovacích technik včetně vyprošťování z úchopů, základních technik bloků, krytů, úderů a kopů z karate, juda, kung fu a jiu-jitsu; prvky z psychomotoriky: psychomotorické hry pro jednotlivce, skupinky, družstva, celou skupinu, s náčiním a pomůckami i bez apod.)?“

Otázka na konci experimentu: „Měl (a) bys zájem zúčastnit se dalších podobných netradičních pohybových aktivit (tzn. základů sebeobrany a psychomotoriky), které jsi absolvoval (a) v rámci tohoto experimentu?“

Výzkum probíhal na SŠ pro sluchově postižené v Hradci Králové formou jedné vyučovací hodiny 2× týdně po dobu půl roku, hodin se zúčastnil učitel TV, překladatelé a osoba provádějící výzkum. Celkem bylo aplikováno 40 hodin uvedeného programu. V první části hodiny byla aplikována psychomotorika, v další části sebeobrana a v poslední části úpolové a psychomotorické hry.

Zjištěné hodnoty jednoznačně potvrdily zvýšený zájem o tyto specifické pohybové aktivity (tzn. o pedagogický experiment a jeho obsah) u experimentální skupiny adolescentů se sluchovým postižením (Tabulky 2 a 3) v porovnání s hodnotami ze vstupního šetření

Tabulka 2 Výsledky ankety zájmu o specifické pohybové aktivity daného programu u experimentální skupiny adolescentů na začátku experimentu

	Ne – nechci	Ano – chci	Celkové vyjádření kladných odpovědí v %	Rozdíl v odpovědích (ne – ano) v %
Muži (M) (6)	5	1	16,4	-66,6
Ženy (F) (8)	6	2	25	-50
Celkem (14)	11	3	21,4	-57,1

Tabulka 3 Výsledky ankety zájmu o specifické pohybové aktivity daného programu u experimentální skupiny adolescentů na konci experimentu

	Ne – nechci	Ano – chci	Celkové vyjádření kladných odpovědí v %	Rozdíl v odpovědích v % – tzn. % nárůst odpovědí „ano“
Muži (M) (6)	1	5	83,3	+66,6
Ženy (F) (8)	3	5	62,5	+25
Celkem (14)	4	10	71,4	+42,8

(Tabulka 2), neboť zájem o pokračování v těchto pohybových aktivitách mělo 71,4 % čili 10 probandů z experimentální skupiny. Nezájem projevíli pouze čtyři jedinci, což je necelá jedna třetina, tzn. 28,6 % z celkového počtu probandů z této skupiny.

DISKUSE

Výsledky zcela zřetelně ukazují, že zájem o výše uváděné aktivity, tzn. o sebeobranu a psychomotoriku, je veliký i u této specificky handicapované skupiny mládeže. **Celkový počet kladných odpovědí byl přes 71 % oproti začátku experimentu, kde počet kladných odpovědí byl pouze 21 %. Tzn., 10 ze 14 respondentů odpovědělo na konci experimentu kladně (kdežto na začátku experimentu odpověděli kladně jen 3 ze 14 respondentů). Celkově je patrný výsledný nárůst relevantního zájmu, resp. kladných odpovědí (tzn. o +7 odpovědí) a rozdíl oproti původnímu stavu o 50 %.**

Kromě kvantitativního rozdílu výsledků šetření lze konstatovat zřetelně významnou změnu vztahu k uvedeným aktivitám i v kvalitativní rovině. Probandi s postupujícím časem prováděli většinu cvičení a technik s větším počtem opakování a intenzitou než bylo určeno a s mnohem větším zájmem než na počátku. Jejich zvýšený zájem se projevoval po určité době i v množství dotazů, které měli při nácviu nových technik včetně zřetelně větší radosti při osvojení nových dovedností. Jejich prožitkovost z hlediska prováděných činností vzrůstala přímo úměrně počtu hodin programu. Rovněž se chtěli zúčastnit i těch hodin, které musely být zrušeny z důvodu malého počtu přítomných studentů.

Logicky se dá předpokládat, že většina pohybových činností, které budou nové či netradiční, nebo budou realizovány netradičním způsobem, budou více preferované a vztahově těsnější. Zjištěné výsledky ale přesto

jasně ukázaly takovou míru zájmu o uvedené aktivity, která zřetelně toto očekávání přesahuje.

Možnosti realizace těchto aktivit ve školní i mimoškolní tělesné výchově jsou omezené a značně náročné kvůli specifčnosti skupiny jedinců se sluchovým postižením a z toho vyplývající náročnosti přípravy i realizace experimentu s event. větším počtem vybraného souboru (Bendíková, 2008). Provádění výzkumného šetření v souvislosti s jakoukoliv pohybovou intervencí se sluchově postiženými lidmi je nesnadné. Tyto skupiny lidí jen obtížně do svého kolektivu přijímají a akceptují intaktní, tj. slyšící jedince. Lidé se sluchovým postižením jsou plaší, nejistí, mívají nižší sebevědomí, sníženou úroveň aspirace a velmi subjektivní sebehodnocení.

ZÁVĚRY

Stanovená hypotéza, že na konci pedagogického experimentu bude signifikantně vyšší počet zájemců o specifické pohybové aktivity speciálního intervenčního programu u experimentální skupiny mládeže se sluchovým postižením, než na začátku experimentu **byla potvrzena**. Výzkum potvrdil předpoklad, že sebeobrana, resp. její základy společně s psychomotorikou mají zřetelný vliv na zájem o specifické pohybové aktivity u vybrané skupiny mládeže se sluchovým postižením.

Je možné konstatovat, že obsah vlastního programu, tj. sebeobrany společně s psychomotorikou, pozitivně ovlivňuje zájem mládeže se sluchovým postižením o uváděné aktivity a je proto vhodné tyto aktivity zařazovat do výuky tělesné výchovy i do mimoškolních pohybových aktivit.

Je evidentní, že tyto výsledky nelze zobecnit, ale v rámci tohoto příspěvku chceme alespoň poukázat na oprávněnost volby těchto aktivit v rámci TV a jejich

zařazení do tematického portfolia vyučování tělesné výchovy.

Příspěvek tak chce poukázat na jisté informační vakuum v této oblasti (Bendíková, 2010).

REFERENČNÍ SEZNAM

- Bendíková, E. (2008) Zdravotný stav – funkčná a telesná zdatnosť adolescentov. In *Exercitatio Coropolis – Motus – Salus*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied, s. 23–31.
- Bendíková, E. (2010). Iničiátori k pohybovej aktivite od predškolského veku po adolescenciu In *Acta Facultatis Humanisticae Universitatis Matthiae Belii Neosoliensis*. Vedy o športe: zborník vedeckých štúdií učiteľov a doktorandov. Banská Bystrica: Univerzity Mateja Bela, fakulta humanitných vied. s. 16–22.
- Blahutková, M. (2005). *Pohyb a duševní zdraví*. Brno: Paido.
- Blahutková, M. (2005). *Psychomotorické hry pro děti s poruchami pozornosti a pro hyperaktivní děti*. Brno: Paido.
- Blahutková, M. (2003). *Psychomotorika*. Brno: Pedagogická fakulta MU, Brno.
- Blahutková, M., Sebera, M., Martyniec-Dluziewska, W., Naldolska, A. (2004). Rizika a úskalí práce s handicapovanými ve školní tělesné výchově. In *Pohyb a výchova*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně.
- Blahutková, M. (1999). Vliv psychomotorických cvičení na některé dimenze osobnosti dítěte mladšího školního věku a možnosti rozvoje poznání ve vztahu učitel – žák. *Sborník prací PDF MU č. 149, řada tělovýchovná č. 12*. Brno: PDF, s. 65–68.
- Blahutková, M. (1998). *Rozdíly aspirační úrovně jako faktoru výkonové motivace u sportujících a nespportujících mládeže*. Disertační práce. Brno: PdF MU.
- Blahutková, M., Koubová, J. (1995). *Psychomotorika aneb prožitky z pohybu*. Brno: CDVU MU.
- Dlouhý, M. (2002). *Morálně volní vlastnosti a jejich vliv na dotváření osobnosti středoškolské mládeže*. Rigorózní práce, Masarykova Univerzita, Fakulta sportovních studií, Brno.
- Charvát, M., Blahutková, M. (2001). Podíl tělesné výchovy a sportu na formování profilu osobnosti adolescentů. In Řehulka, E., Řehulková, O. *Psychologické otázky adolescence 1*. Brno: nakl. Albert, s. 129–134.

- Kurfürst, Z. (1994). *Wu shu, Kung Fu*. Adamov: Temple.
- Nakayama, M. (1994). *Karate*. Praha: Naše vojsko.
- Oyama, M. (1966). *This is karate*. Tokyo: Japan publication.
- Pipeková, J. et al. (2004). *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido.

PhDr. Martin Dlouhý, Ph.D.
Katedra tělesné výchovy
Pedagogická fakulta
Univerzita Karlova
M. D. Rettigové 4
116 39 Praha 1
Česká republika
E-mail: martin.dlouhy@pedf.cuni.cz

FUNDAMENTALS OF SELF-DEFENSE AND THE HEARING IMPAIRED PSYCHOMOTOR ADOLESCENTS

The article deals with the influence of special intervention motion program to focus on specific physical activity among young people with hearing disability among young people with hearing disabilities. In the methodology of the work it was elected a basic empirical approach using a simple experiment with one experimental group. The main experimental factor was the special motion program, which consisted of basic self-defense, and psychomotor. The main research method was chosen the survey findings of interest in a specific program of physical activity in the experimental group. The established hypothesis that the influence of special intervention program will be the locomotive at the end of the experiment significantly higher number of candidates for these specific physical activity intervention program for special experimental groups of young people with hearing impairments, rather than its beginning, has been confirmed. This article is part of the sub successfully defended his dissertation on FSpS MU in Brno.

Key words: *Special intervention movement program, youth with hearing disabilities, self-defense, psychomotor.*

Znalost termínů „aplikovaná tělesná výchova/aplikované pohybové aktivity“ (ATV/APA) mezi veřejností

Knowledge of terms “adapted physical education/adapted physical activities” among public

Hana Válková, Marie Kunetová

Katedra aplikovaných pohybových aktivit, Fakulta tělesné kultury, Univerzity Palackého v Olomouci

ABSTRAKT

Studie vychází z předpokladu, že adekvátní znalost obsahu termínu je v relaci s adekvátními postoji k obsahu termínu a k jeho kontextům. Smyslem studie bylo zjistit, jak jsou termíny „aplikovaná tělesná výchova/aplikované pohybové aktivity“ (ATV/APA) vnímány veřejností v České republice v letech 2009–2011 a navrhnout opatření pro jejich pochopení. Cílem předložené studie bylo analyzovat data z let 2009–2011 z různých hledisek (gender, lokalita, profese, místo a situace kontaktu s termínem). Data byla získána pomocí jednoduché ankety se 4 otázkami, kterou aplikovali studenti oboru ATV náhodným subjektům v ČR. Data byla analyzována popisnou statistikou (frekvence dat a výpočet procent). Odpovědi byly získány od 1 538 respondentů (52,34 % žen, 47,66 % mužů). Přes snahu o náhodný výběr byly získány odpovědi především od studentů a zástupců učitelských profesí z Olomouckého kraje, případně dalších moravských krajů. Celkově znalost termínu uvedlo 641 respondentů (43,63 %) a neznalost 867 respondentů (56,37 %). Rozdílly byly i ve výsledcích vzhledem k věku a profesi. Nejfrekventovanějším místem pro získání informací byla uváděna škola a zaměstnání. Termíny formulované před 20 lety jsou postupně akceptovány, i když pro jejich adekvátní chápání je nutné věnovat se medializaci prostřednictvím reálných programů ATV/APA v praxi.

Klíčová slova: chápání termínů, věková skupina, profese.

ABSTRACT

It is supposed the adequate terminology understanding can be relevant with adequate attitudes and consequences of this terminology. The intention of the study was to discover the public perception of the terms “adapted physical education/adapted physical activity” (APE/APA) in Czech Republic in 2009–2011 years. Further – to formulate recommendation for practice. The aim of the study was to analyze data from various aspects (gender, location, professional background, contacts environment). The survey consisted from 4th questions was applied. APE students asked for reply subjects from different CR localities randomly. Descriptive statistic was used for data analyses (frequency, percentage). 1.538 persons replied (52,34 % female, 47,66 % male). In spite of the effort to obtain randomly selected population students and educators professions were more open to reply, related to locality persons from Olomouc County and Moravian region are included predominantly. Perception of the terms and their knowledge were proclaimed with 641 respondents (43,63 %), no knowledge 867 respondents (56,37 %). Differences related to age cohort and professional background were found. School and job/business placement seemed to be the most important environment for contacts with those terms. Conclusion: the proposed terms APE/APA were formulated 20 years ago in Czech language. Step by step they are accepted even there is necessary to improve their understanding with medialization through real field APA programs in practice.

Key words: Terms understandig, age cohort, profession.

VÝCHODISKA

Definice APA se v Evropě i v USA postupně upřesňují od 80. let minulého století, především díky klíčovým osobám, které přispěly k rozvoji APA i v dalších směrech (DollTepper, J. C. DePotter, T. Williams, A. Vermeer, H. Van Copenolle, G. Reid). Jak už tomu

v definicích bývá, mají obecnější charakteristiku, používá se termínů širších, obecnějších. Od první formulace v roce 1989 (Doll-Tepper, et al., 1989) následovaly další, které akceptovaly vývoj termínu handikep, porucha, postižení i vývoj vědeckých poznatků (Sherrill, 1994; DePaw, & Gavron, 1995; Rodrigues, 1995). Formulace EARAPA (European Association for Research

in Adapted Physical Activity - 2002) byla následně zveřejněna na CD-rom s překladem do 23 evropských jazyků (Van Coppenolle et al., 2004).

V současné době definice APA, vyvěšená na www stránkách IFAPA (International Federation in APA - www.ifapa.biz) chápe APA jako termín mnoha významů, avšak s hlavní koncentrací na individuální rozdíly v pohybových aktivitách, vyžadující speciální pozornost. Adaptace znamenají nezbytnost modifikování, přizpůsobování, upravování v souladu s vyhodnocenými individuálními potřebami. Individuální diference zahrnují poruchu, postižení, handicap či jiné specifické potřeby.

Všechny definice, ať starší nebo nová IFAPA, mají tři společné znaky: podtrhují multidisciplinární přístup, záměr zvýšení kvality života osob z minoritních skupin a adaptaci podmínek a prostředí.

S akreditací samostatného studijního oboru v rámci kinantropologie byla přijata následující formulace (Válková, 1996, 2): „APA je multidisciplinární strukturovaný systém veškerých kontextů pohybových (i sportovních) aktivit osob se specifickými potřebami, ať už v prostředí separovaném, paralelním či integrovaném, realizovaný v souladu se zájmy, schopnostmi či limity daných osob. V případech, kdy individuální limity jsou v podstatě neměnné a osobu vlastně přizpůsobit nelze, je potřeba změnit prostředí (environmentální přístup). I když APA vychází z pojetí kategoriálního (respekt k obecným principům kontraindikací, pochopení základních principů PA dané kategorie), v konkrétních vztazích ke konkrétnímu jedinci je nutné modifikovat, adaptovat vnější vlivy prostředí a následně je aplikovat, a to z dále vymezených hledisek:

- komunikace,
- metody,
- obsah činnosti (programu),
- pravidla,
- podmínky: přístupu, prostředí, pomůcek (asistence).“ (Válková, 2012).

S poslední formulací Válkové polemizují Ješina, Kudláček a kol. (2011, 17). „V České republice je od počátku 90. let (1991) používán termín aplikované pohybové aktivity (APA), zavedený prof. Hanou Válkovou, který se však pro svoji nejednoznačnost obtížně prosazuje.“ Tuto informaci opakují Ješina, Hamřík a kol. (2011, 20) a uvádějí definici dle Ješina, Kudláček et al. (2011): „...v našich podmínkách APA jako kinantropologickou multidisciplinární vědní oblast (či vědní disciplínu), která se zabývá zkoumáním modifikace (adaptace) podmínek a obsahu, ale i dalších činitelů výchovně-vzdělávacího procesu s cílem zlepšení kvality života osob se speciálními potřebami a interakce jedinců mezi intaktní populací prostřednictvím činností pohybového charakteru.“ Stejná formulace je zveřejněna na www.apa.upol.cz. Čtenář si musí udělat obrázek sám, jelikož APA není samostat-

nou vědní oblastí, je oborem hraničním a aplikovaným a nezachycuje pouze výchovně vzdělávací proces.

Rozdíl mezi APA a ATV (aplikovaná tělesná výchova) spočívá v tom, že ATV je více spojována s oblastí školní TV a oblastí vzdělávání. APA je termín širší, zastřešující, ATV termín užší. Ve starším pojetí členění tělesné kultury na tělocvičnou rekreaci, tělesnou výchovu a sport by APA zastupovalo systém tělesné kultury jako celek (v dílčím ohledu minoritních skupin), ATV část tělesné výchovy.

Přijetí každého nového fenoménu vyžaduje určitou dobu, než je veřejností adekvátně vnímán. V případě ATV, resp. APA se jedná o dvojnásobný problém, tj. přijetí obsahu (postoje k jinakosti, rozvoj sféry pohybových aktivit pro minoritní populaci) a přijetí a pochopení terminologie. Termíny a jejich obsah byly prezentovány pouze v roce 2004 v Učitelských novinách, a dále v akademickém prostředí: akreditační materiály, studijní materiály a bulletiny pro prezentační akce vysokoškolských studií Gaudeamus či Dny otevřených dveří. V poslední době jsou významným informačním zdrojem pro odbornou i běžnou veřejnost stránky www.apa.upol.cz. Adekvátní znalost obsahu termínu se totiž váže i na postoje k obsahu termínu a k jeho kontextům. Proto se již od roku 1995 průběžně sledovalo, jak je termín ATV/APA vnímán běžnou veřejností a jak je veřejnost o tomto tématu informována (Štáblova, 2007; Vissková, 2006). Předložený článek je výtahem z již třetí práce z roku 2012 (Kunetová, 2012). Smyslem studie bylo poznat vývoj znalosti termínu a učinit opatření pro jeho adekvátní pochopení a uchopení širší veřejností.

CÍL STUDIE A JEHO EXPLANACE

Cílem interního studentského projektu bylo zjistit vnímání termínu APA/ATV běžnou populací z veřejnosti v různých regionech České republiky v letech 2009–2011. Cílem předložené studie bylo analyzovat data z let 2009–2011 z různých hledisek (gender, lokalita, profese) a popsat tato zjištění deskriptivní statistikou.

Základní otázky, na něž se hledaly odpovědi, byly:

- Jaké jsou demografické údaje respondentů? (pohlaví, věk, profese, kraj)
- Jaká je znalost termínu APA/ATV mezi respondenty odlišného pohlaví?
- Jaká je znalost termínu APA/ATV mezi respondenty odlišného věku?
- Jaká je znalost termínu APA/ATV mezi respondenty odlišných profesí?
- Jaká je znalost termínu APA/ATV mezi respondenty různých krajů?
- Kde, při jaké příležitosti, v jaké situaci se respondenti s termíny APA/ATV setkali?

METODIKA

Organizace výzkumného šetření: výzkumné šetření bylo součástí výuky studujících oboru ATV na Fakultě tělesné kultury Univerzity palackého v Olomouci, konkrétně v předmětu Teorie APA. Smyslem bylo ověřit si v praxi schopnost komunikace s osobami na veřejnosti a zjistit znalosti termínů ATV/APA. Studentům byla předána jednoduchá anketa a byli vybaveni základními informacemi pro sběr dat s podmínkami dotazování: sesbírat údaje nejméně od 8 osob, oslovit osoby především ve svých domácích regionech, pokud možno různého věku. Vzhledem k tomu, že oslovení občané odpovídali dobrovolně (nebo i odmítli), nebylo zapotřebí řešit etický konsensus. Zjištěná fakta byla odevzdána vyučující (prof. Válková) na samostatném protokolu. Nepředpokládali jsme, že by odevzdaná data byla smyšlená, protože nejen výsledky, ale i osobní postřehy a zážitky pak byly prezentovány v samostatném semináři s bohatou diskusí.

Sběr dat: data byla získávána jednoduchou anketou, která sestávala z částí: dotazy na znalost pojmu, základní identifikační údaje, volná část pro vlastní postřehy (Příloha 1). Jednoduchost ankety byla volena proto, aby veřejnost byla ochotna krátce odpovídat, ale i proto, aby studenti sbírající data mohli zvládnout první pokus o interaktivní osobní komunikaci s veřejností.

Zpracování dat: protokoly s hrubými daty zpracovávaly do komplexních matic dle kategorií uvedené studentky: Kunetová, 2012, celkem 1 538 protokolů; Štáblová, 2007, celkem 294 protokolů; Vissková, 2006, celkem 556 protokolů. Zpracování dat bylo za-

loženo na kategoriálním třídění, tj. logickou analýzou se určila příslušnost ke kategorii, které byl přiřazen číselný kód. Kódování mělo ve všech třech pracích jednotný systém kategorií, který vycházel z obdobného mezinárodního výzkumu daných termínů (Válková & Elfmak, 2008). Kategorie měly základní dělení: pohlaví, věkové rozmezí, geografická příslušnost ke kraji, příslušnost k profesi, typ setkání s termínem, a tyto se dále se členily na subkategorie. Kategorie a jejich členění jsou patrné z Tabulek 1, 2 a 3. Ze statistického deskriptivního zpracování byla pro tuto stať vyčleněna pouze frekvence kategorií a procentuální vyjádření. Procenta byla vypočítávána z celého počtu odpovědí (1 538) včetně analýzy odpovědí dle dílčích hledisek, neboť jsme chtěli předejít statistickým paradoxům, kdy jedna osoba z pěti reprezentuje 20 % údajů. Tento způsob byl zvolen i přes vnímanou kontaminaci údajů velmi rozdílným počtem respondentů z různých kategoriálních hledisek.

Populace respondentů: oslovení respondenti byli náhodně oslovení občané v různých lokalitách ČR. Přehled údajů o respondentech je v Tabulce 1.

VÝSLEDKY A KOMENTÁŘE

Výsledky jsou strukturovány následovně: demografická data respondentů kohorty 2009–2011, výsledky odpovědí respondentů dané kohorty z hlediska geografického rozložení, dále příslušnosti k profesi, dle typu setkání s termínem a jeho vnímání. Poslední část srovnává základní výsledky všech tří kohort.

Tabulka 1 Demografické údaje respondentů (celkem 1 538 respondentů)

		Četnost odpovědí	Procenta
Pohlaví	žena	805	52,34
	muž	733	47,66
Rozpětí věku	15–20	258	16,78
	21–35	563	36,61
	36–50	441	28,67
	51–65	194	12,61
	66 a více	82	5,33
	Profese – obor	student	376
	student TV	48	3,12
	učitelství	307	19,96
	učitelství TV	20	1,30
	zdravotnictví	83	5,40
	úředník	172	11,18
	podnikatel	83	5,40
	dělník	322	20,94
	rodičovská dovolená	20	1,30
	důchodce	87	5,66
	nezaměstnaný	20	1,30

Celkový počet respondentů byl 1 538, z toho 52,34 % žen a 47,66 % mužů. Znamená to, že studenty bylo osloveno o necelých 5 % více žen než mužů, nebo také ženy byly na oslovení ochotnější reagovat. Z hlediska věku je nejčetnější věková kategorie 21–35 let (36,61 %) a věkově následující 36–50 let (28,67 %). Opět zde může jít o spontánní výběr studenty nebo o přirozenou tendenci příslušníků této věkové kategorie odpovídat, ale také o tendenci studentů oslovovat věkovou kategorií bližší jejich věku. Ve zbylých procentech je skupina 15–20 let s 16,78 %, následuje skupina 51–65 let (12,61 %) a nejméně početnou dotazovanou věkovou kategorií jsou důchodci nad 66 let s 5,33 %.

Z Tabulky 1 je také patrné, že největší převaha dotazovaných osob z hlediska profese jsou studenti obecně, a to ve 24,48 %. Specializovaných studentů tělesné výchovy, kteří byli vyzváni k anketě, bylo něco málo přes 3 %, což dokumentuje, že studenti ATV, kteří měli sesbírat minimálně osm dotazníků od náhodně vybrané populace, byli zodpovědní, úkol si nezjednodušovali a nepředávali anketu pouze spolužákům a kamarádům z Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci. Jako druhá nejpočetnější je profese dělnická s 20,94 %. Další početnou skupinou je profese učitelská obecně s 19,96 %, specificky profese učitelství TV je zastoupena 1,30 %. Poslední profesí, která překonala hranici 10 %, jsou úředníci s 11,18 %. U následujících profesí jsou zanedbatelné hodnoty, jako např. důchodci (5,66 %). Ke zcela shodným procentům dospěli profese ze zdravotnictví a podnikatelé. Na závěr zde máme opětovně stejné hodnoty, jak u žen na mateřské dovolené, tak u nezaměstnaných.

Záměrem studie bylo získat data pokud možno ze všech krajů republiky (Tabulka 2). Toto se příliš nezdařilo, protože nejvíce odpovědí bylo získáno z Olomouckého kraje (40,48 %), v počtu respondentů

pak následují sestupně kraje Zlínský (12,29 %), Jiho-moravský (9,56 %) a Moravskoslezský (8,77 %). Mezi třemi posledně jmenovanými je však rozdíl pouhých 0,79 %. Tento výsledek lze spojovat s faktem, že studenti ATV se rekrutují lokálně z moravského regionu, kde se samostatný obor ATV jako jediný v republice studuje a kde vznikl, a tudíž oslovovali respondenty především z této oblasti (potažmo z Olomoucka).

Tabulka 2 Zastoupení krajů respondentů

Kraj	Četnost odpovědí	Procenta
Praha	34	2,21
Středočeský	28	1,82
Jihočeský	41	2,67
Plzeňský	17	1,11
Karlovarský	8	0,52
Ústecký	72	4,68
Liberecký	38	2,47
Královéhradecký	93	6,05
Pardubický	46	3,00
Vysočina	49	3,19
Jihomoravský	147	9,56
Olomoucký	641	40,88
Moravskoslezský	135	8,77
Zlínský	189	12,29

Skutečnost, že z oslovených respondentů více než polovina z nich s termínem ATV/APA nepřišla do kontaktu a nikdy jej neslyšela, je po 20 letech existence studijního oboru zarážející. Znepokojující je i to, že nejvíce dotazovaných bylo v letech 21–35 a 36–50 let, tedy ve dvou věkových kategoriích v nejproduktivnějším věku z hlediska studií, profese i přijímání informací

Tabulka 3 Znalost termínu APA/ATV u šetřených respondentů (počet 1 538 respondentů)

	Obsah odpovědi	Četnost odpovědí	Procenta
Kontakt s termínem ATV/APA	ANO	671	43,63
	NE	867	56,37
Místo - situace kontaktu s termínem	ve škole	171	11,12
	při hledání studia	49	3,19
	doma	79	5,14
	v zaměstnání	135	8,78
	v médiích	89	5,79
	s kamarády	105	6,83
	náhodně	32	2,10
	při sportu, PA	18	1,17
v politice	0	0	
Potřeba pracovníků	ANO	1 434	93,24
	NE	18	1,17
	nevím	86	5,59

z různých zdrojů. Se zkratkami APA/ATV se setkali, ale také znalost jejich obsahu v hrubých rysech prezentovalo (jako např.: studijní obor, oblast pohybových činností, tělesné výchovy či sportu osob s jinakostí) 43,63 % dotazovaných. Nejpriznivější prostředí, v němž se respondenti s termíny setkali, byla škola (11,12 %). Nedostatkem přijatého kategoriálního třídění je, že nerozlišuje stupeň školy základního, středního nebo univerzitního vzdělání. Nedopátráme se také, zda respondenti tuto diferenci sami v odpovědích rozlišovali. Poznatek v souvislosti se zaměstnáním získalo 8,78 % respondentů, od kamarádů pak 6,38 %. Tento fakt interpretujeme jako potvrzení kontaktní teorie, jejímž principem je formulace, že až osobní kontakt je tím faktorem, který jedinci zprostředkovává zkušenost, prožitek a nastoluje základ určitého postoje. Z tohoto hlediska jsou vrstevníci důležitým zdrojem informací. Můžeme doplnit i zkušenost z motivačních pohovorů u přijímacího řízení, kdy studenti uvádějí „informace od vrstevníků“ jako významný motivační fakt pro volbu studii ATV/APA. Tohoto poznatku by bylo možné využít v marketingu studií. Současně ovšem musíme vnímat, že v šetření byli významně zastoupeni studenti i učitelé a „mladší“ věková kategorie, což může uváděný zdroj informací (škola, zaměstnání, kamarádi) zamlžovat.

Tabulka 4 Znalost termínu ATV/APA dle pohlaví a věku

Pohlaví	Znalost - ANO V procentech	Neznalost - NE V procentech
Ženy [805 resp.]	24,51	27,83
Muži [733 resp.]	18,18	28,48
Rozpětí věku v rocích	Znalost - ANO v procentech	Neznalost - NE v procentech
15–20 [258 Resp.]	7,80	8,97
21–35 [563 Resp.]	17,32	19,38
36–50 [441 Resp.]	12,48	16,19
51–65 [194 Resp.]	5,14	7,48
66 A více [82 resp.]	1,04	4,29

Interpretace „znalost - neznalost“ termínu ATV/APA je poněkud zavádějící, protože neznámá jen neschopnost přiblížit se vlastními slovy k přibližné definici, ale i prohlášení, že tento termín nebo zkratka jim nic neříká nebo ji nikdy neslyšeli a s tímto slovem se neseťkali.

Byť termíny ATV/APA souvisejí s pohybovými aktivitami a sportem, jsou vázány i na sociální citění a humanitární tendence. Protože se ženskému pohlaví přiznávají tyto tendence více než pohlaví mužskému, bylo smyslem podat v rámci šetření našich respondentů odpověď i na tuto otázku.

Ke znalosti termínu APA/ATV se přihlásilo 18,18 % mužů a 24,51 % žen což znamená, že „znalost“ je vyšší u žen i přesto, že z celkového počtu 1 538 respondentů bylo o 72 respondentů více žen než mužů.

Z populace mužů se přiznalo k neznalosti termínu 28,48 % mužů a 27,83 % žen. Rozdíl v tomto výsledku mezi oběma skupinami populace je však nevýrazný, tj. 0,65 %. Z hlediska věku nejvyšší procento znalosti termínu uváděli respondenti ve věku 21–35 let (17,23 %) a dále respondenti následné věkové kategorie 36–50 let (12,48 %). V okrajové nejmladší populaci ve věku 15–20 let se ke znalosti termínu přihlásilo 7,8 % respondentů. Na opačném pólu věkového spektra starších respondentů (51–65 let a senioři-důchodci) je viditelná sestupná tendence (5,14 %, resp. 1,04 %). Výsledek je logický, neboť se projevuje fakt vyšších četností respondentů a současně fakt, že osoby v tzv. produktivním věku mají větší kontakt s aktuálním děním. Obdobně také proklamovaná neznalost termínů odpovídá četnosti věkového zastoupení. Neznalost je o 1–3 % vyšší u všech věkových skupin, celkově neznalost přiznalo 867 respondentů, což je 56,73 % (srv. s Tabulkou 3).

Tabulka 5 Znalost termínu ATV/APA dle profese

Profese - obor	Znalost - ANO v procentech	Neznalost - NE v procentech
Student [376 resp.]	11,18	13,26
Student TV [48 resp.]	2,73	0,39
Učitelství [307 resp.]	12,22	17,74
Učitelství TV [20 resp.]	1,04	0,26
Zdravotnictví [83 resp.]	2,93	2,41
Úředník [172 resp.]	2,93	7,02
Podnikatel [83 resp.]	1,82	3,58
Dělník [322 resp.]	4,23	15,34
Rodičovská dovolená [20 resp.]	0,43	0,85
Důchodce [87 resp.]	1,17	4,49
Nezaměstnaný [20 resp.]	0,33	0,98

Nejvyšší procento respondentů, kteří se s termíny setkali, případně je skutečně znali, se rekrutuje z řad profesí učitelských (12,2 %) a z řad studentů (11,18 %). Toto zastoupení je opět logické, protože uvedené profese se zabývají edukativní politikou a bývají, nebo by měly být, v centru edukativních informací. Další v pořadí, avšak se zastoupením již jen 4,23 %, je profese dělnická. Na druhé straně má tato skupina také velmi vysoké procento těch, kteří se s termíny neseťkali (15,34 %). Výsledky dalších skupin respondentů nekommentujeme, protože profesně zastoupené skupiny jsou početně velmi malé, což procentuálně zastoupení v kategoriích znalost - neznalost kontaminuje. Tak jako ve skupinách podle věkového zastoupení, tak i ve skupinách podle profesního zastoupení je vyšší procento přiznané neznalosti termínu o 2 až 10 %.

Výjimku tvoří profese zdravotnické (znalost – 2,93 %, neznalost 2,41 %). Studující obory TV a učitelství TV prokazují vyšší informovanost, ovšem zastoupení těchto specifických profesí je velmi nízké.

Tabulka 6 Znalost termínu ATV/APA v krajích regionu Morava

Kraj	Znalost - ANO procentech	Neznalost - NE v procentech
Jihomoravský [147 resp.]	3,77	5,79
Olomoucký [641 resp.]	20,48	21,26
Moravskoslezský [135 resp.]	4,55	4,23
Zlínský [189 resp.]	4,49	7,8

Interpretace znalosti – neznalosti termínu z hlediska geografického zastoupení je omezena na kraje s nejvyšším počtem respondentů, což jsou kraje regionu Morava (srv. Tabulku 2 a komentář k této tabulce). I když by bylo možné prezentovat statistickou ekvilibristiku, smyslem je zamyslet se nad reálnými a prakticky využitelnými daty. Z Tabulky 6 je patrné, že nejvyšší procento informovaných respondentů (20,48 %) pochází z oblasti Olomoucka. Respondenti z ostatních krajů regionu Morava uváděli znalost (od 3,77 % do 4,55 %) i neznalost (od 4,23 % do 7,8 %) zjišťovaných termínů v obdobném procentu. I tentokrát přiznávána neznalost převyšovala znalost, a to i u respondentů z Olomouckého kraje (21,26 %, rozdíl necelé jedno procento).

Tabulka 7 Místo a situace kontaktu s termínem dle pohlaví

Místo a situace kontaktu	Ženy [805 resp.]	Muži [733 resp.]
Ve škole	6,44	6,48
Při hledání studia	1,76	1,43
Doma	2,80	1,43
V zaměstnání	5,53	3,25
V médiích	2,73	3,06
S kamarády	3,77	3,06
Náhodně	0,91	1,17
Při sportu, PA	0,91	0,39
V politice	0,00	0,00
S termínem se nesetkali	27,63	28,28

Místo a situace kontaktu s termínem všech respondentů byla interpretována u prezentace Tabulky 3. Zde, v Tabulce 7, jsou tyto informace rozděleny dle pohlaví. I zde předpokládáme genderovou souvislost s určitým prostředím (srv. Tabulku 4 a interpretaci k této tabulce). Jak populace našich žen, tak i mužů se s termíny především nesetkala (ženy 27,63 %, muži

28,28 %). Nejčastější možnost pro kontakt s termíny byla téměř shodně pro obě pohlaví ve škole (ženy 6,44 %, muži 6,84 %) a dále v zaměstnání, kde už jsou genderové rozdíly (ženy 5,53 %, muži 3,25 %). Můžeme se domnívat, že ženy se častěji rekrutovaly z učitelské profese, případně se účastní častěji různých typů vzdělávacích akcí se sociálním a humanitárním obsahem. Ostatní typy prostředí nejsou tak významně zastoupené, i když kategorie „doma“ nebo s „kamarády“ společně mohou být interpretovány jako důležité z hlediska mikroprostředí. Fakt k zamyšlení je, že minimum informací bylo získáno z prostředí pohybových aktivit a sportu. Svou úlohu nesehrávají ani média a úplně selhává politické prostředí (nula procent u obou pohlaví), což se objevuje v následných analýzách podle dalších hledisek.

Tabulka 8 Místo a situace kontaktu s termínem ATV/APA dle vybraných věkových kohort

Místo a situace kontaktu	Věk 15–20 let [258 resp.]	Věk 21–35 let [563 resp.]	Věk 36–50 let [441 resp.]
Ve škole	2,47	6,18	1,95
Při hledání studia	1,63	1,04	0,26
Doma	0,59	0,89	1,95
V zaměstnání	2,02	2,54	4,49
V médiích	0,78	2,41	1,76
S kamarády	2,02	0,52	0,72
Náhodně	0,13	0,52	0,72
Při sportu, PA	0,20	0,52	0,26
V politice	0,00	0,00	0,00
S termínem se nesetkali	8,97	19,31	16,06

Také v tomto případě jsme pro deskriptivní analýzu zvolili pouze 3 věkové kohorty nejčetněji zastoupené, neboť interpretovat výsledky málo zastoupených skupin ve věkovém rozpětí 51–65 a výše by bylo zavádějící. Věkové skupiny uvádějí možnosti kontaktu s termíny v různé intenzitě, i když i tentokrát se prostředí školy jeví jako prostředí velmi významné, zvláště pro věkovou skupinu 21–35 let (6,18 %). Můžeme usuzovat také na vliv vyšších stupňů školy. Stejně tak prostředí profese hraje důležitou úlohu, a to pro nejstarší věkovou skupinu 36–50 let (4,49 %), zatímco kontakt s kamarády uvádějí nejčastěji respondenti z věkové skupiny 15–20 let. Prostředí pohybových aktivit a sportu opět hraje minimální úlohu. Skutečnost, že se s termínem nesetkali a neznají jeho podstatu, uvádějí respondenti následovně: věková skupina 15–20 let 89,97 %, 21–35 let 19,31 %, 36–50 let 16,06 %. Přáli bychom si, aby tento trend vyšší informovanosti mladších věkových skupin souvisel s nastupující osvětou ve vzdělávacích zařízeních a s vyšší možností osobního setkávání s jedinci s jinakostí.

Tabulka 9 Místo a situace kontaktu s termínem ATV/APA dle vybraných profesí

Místo a situace kontaktu	Student [376 resp.]	Učitelství [307 resp.]	Zdravotnictví [82 resp.]	Úředník [173 resp.]	Dělník [322 resp.]
Ve škole	1,63	3,58	0,72	0,59	0,52
Při hledání studia	0,26	0,33	0,07	0,13	0,00
Doma	0,98	0,85	0,33	0,39	1,3
V zaměstnání	3,06	5,2	1,17	1,26	0,46
V médiích	1,63	1,11	0,33	0,59	0,98
S kamarády	0,26	0,72	0,21	0,86	1,3
Náhodně	0,33	0,33	0,13	0,46	0,59
Při sportu, PA	0,26	0,33	0,01	0,00	0,39
V politice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
S termínem se nesetkali	13,33	7,54	2,41	7,02	15,21

Tabulka 10 Místo a situace kontaktu s termínem ATV/APA dle krajů v regionu Morava

Místo a situace kontaktu	Jihomoravský [147 resp.]	Olomoucký [641 resp.]	Moravskoslezský [135 resp.]	Zlínský [189 resp.]
Ve škole	0,98	2,47	0,39	1,69
Při hledání studia	0,2	1,82	0,26	0,20
Doma	2,41	0,65	0,20	0,20
V zaměstnání	1,17	3,58	0,98	1,04
V médiích	0,33	0,59	0,39	0,65
S kamarády	0,33	3,58	0,91	0,52
Náhodně	0,13	0,72	0,46	0,26
Při sportu, PA	0,26	0,59	0,07	0,07
V politice	0,00	0,00	0,00	0,00
S termínem se nesetkali	5,72	21,07	4,16	7,67

Z původně 11 sestavených typů profesí jsme vybrali 5 nejčastěji zastoupených. I přes toto zjednodušení došlo ke značné atomizaci faktů, což je v Tabulce 9 patrné. I zde prostředí školy a zaměstnání je uváděno častěji u respondentů studujících či z učitelství oblasti. Výsledky respondentů ze zdravotnictví nelze seriózně interpretovat právě vzhledem k atomizaci údajů, což je způsobeno i menším počtem respondentů obecně z vybraných profesí. Kontakt s termínem v zaměstnání je však u této profese evidentní (1,17%). Prostředí „s kamarády“ a „doma“ přesahuje jedno procento už jen u respondentů profesí dělnických. Nejvyšší procento pak tvoří odpovědi „neznalost termínů“, a to u studujících (13,33%) a dělnických profesí (15,21%), profese učitelství a úřednické jsou si podobné (7,54% a 7,012%), profese zdravotnické v souvislosti s výše uvedenými důvody vykazují 2,41%.

Pro úplnost uvádíme možnosti kontaktu s termínem dle vybraných krajů. Výsledky považujeme pouze za doplňující, protože podtrhují výlučné postavení fenoménu APA a sportu osob s postižením v Olomouckém kraji (vznik studijního oboru a jeho další rozvoj v kontaktu s praxí, četné aktivity pro školy a veřejnost,

sidlo EUFAPA, četné rozvojové projekty ESF). Je tedy i přirozeným centrem medializace sledovaných termínů. Několikanásobně vyšší počet respondentů z tohoto kraje pak srovnání s dalšími kraji komplikuje. Přes tyto specifické faktory má Olomoucký kraj také nejvyšší procento respondentů, kteří termíny neznají (21,07%). Také v krajské analýze hraje kategorie „škola“ a „zaměstnání“ důležitou roli ve všech krajích, v kraji Olomouckém pak ještě „hledání studia“ a „kamarády“, v Jihomoravském kategorie „doma“. Výsledky analýzy z krajského hlediska jsou v souladu s analýzou odpovědí respondentů jako celku i z dílčích hledisek (vysoké procento „neznalosti“, malý význam prostředí PA a sportu a médií, politika je nulovým zdrojem informací).

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Studenty ATV náhodně oslovení respondenti se v letech 2009–2011 (celkem 1 538 respondentů) vyjadřovali k tomu, zda znají pojmy „aplikovaná tělesná výchova“ či „aplikované pohybové aktivity“.

I když je mezi těmito pojmy rozdíl, tyto jemné nuance se v šetření nevyžadovaly. V anketě se dotazovaní mohli vyjádřit jak ke znalosti obsahu termínu, tak ke znalosti zkratk ATV/APA. Studenti si v rámci svých studijních úkolů respondenty vybírali spontánně, vzorek není reprezentativní, z čehož pramení zřejmě i ovlivnění některých jevů. Z celkového počtu osob, ochotných odpovídat, byla převaha žen (805 žen, tj. 52,34 %; 733 mužů, tj. 47,66 %), převaha studujících (376, tj. 24,48 %) a příslušníků učitelských profesí (307, tj. 19,96 %). Respondenti se rekrutovali nejčastěji z věkových kategorií 21–35 let (563, tj. 36,61 %) a 36–50 let (441, tj. 28,67 %). Nejvíce byli zastoupeni respondenti z Olomouckého kraje (641, tj. 40,88 %), což je dáno spektrem dotazujících se studentů i situací v Olomouci, kde má tematika ATV/APA už více než dvacetiletou tradici. Znalost termínu není stále odpovídající významu, neboť celkově znalost termínu uvedlo 641 respondentů (43,63 %) a neznalost upřímně přiznalo 867 respondentů (56,37 %). Rozdíly z hlediska věku i profesí byly evidentní. Ženy, studující, respondenti z učitelských profesí a z Olomouckého kraje měli větší povědomí o sledovaných termínech, malou informovanost uváděli příslušníci zdravotnických profesí. Výsledky přičítáme více nerovnoměrnému zastoupení respondentů než jejich reálnému obrazu v terénu. Místo a situace, kde respondenti měli možnost setkat se s termíny, byla především škola (171, tj. 11,12 %), dále příležitosti v zaměstnání (135, tj. 8,78 %), ale i setkání s přáteli a informace od nich (105, tj. 6,83 %). Zarážející je, že respondenti uváděli prostředí pohybových aktivit a sportu, v němž jsou termíny ATV/APA zakotveny, pro setkání s termíny minimálně (18, tj. 1,17 %). Obdobné výsledky byly prokázány (v jiném procentuálním poměru) při analýzách z hlediska věkového či profesního spektra.

S respektem k limitům studie (náhodný výběr náhodně ovlivněný) polemizujeme s názorem, že termín se těžko prosazuje (Ješina, Kudláček a kol., 2011). Vše nové se vždy prosazuje těžce, tedy i zaváděná terminologie a chápání obsahu. ATV/APA bude vždy významnějším fenoménem pro určitou populační oblast než pro veškerou veřejnost. Téměř 50 % znalost termínu v současnosti je na vzestupu oproti minulým letům a dřívějším studiím, které vykazovaly znalost či setkání s termínem ve 40 % (Vissková, 2007) a 41,5 % (Štáblová, 2007). Studijní obory či dílčí specializace na univerzitách v ČR užívají daný termín, což napomůže jeho rozšíření i chápání obsahu. Jak studie ukázala, škola a vzdělávání hrají v tomto smyslu důležitou

úlohu. Termín je jednoznačně rozšířen i v mezinárodním kontextu. Spíše než měnit termín, který už je akceptován, je třeba postarat se o jeho medializaci, i když média z našeho šetření nevycházejí příliš pozitivně. Medializací rozumíme podporování akcí APA pro veřejnost, dobrovolnickou činnost i publikační činnost. Časopis APA a společnost ČAAPA jsou z tohoto hlediska vynikající platformou. Jsme přesvědčeni, že znalost termínu a jeho obsahu umožňuje pochopení fenoménu „jinakosti“ prostřednictvím zapojení do pohybových aktivit.

REFERENČNÍ SEZNAM

- DePaw, K., & Gavron, S. (1995). *Disability and sport*. Champaign IL: Human Kinetics.
- Doll-Tepper, G., et al. (1989). New horizons in sport for athletes with disability. In *Proceedings of APA Conference*. Berlin: Meyer & Meyer.
- Ješina, O., & Hamřík, Z. a kol. (2011). *Podpora aplikovaných pohybových aktivit v kontextu volného času*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Ješina, O., & Kudláček, M. et al. (2011). *Aplikovaná tělesná výchova*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Kunetová, M. (2012). Znalost termínu APA/ATV u náhodně vybrané populace v letech 2009–2011. *Bakalářská práce FTK UP*. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta kultury.
- Rodrigues, D. (1995). *Adapted Physical Activity or Adapted Motor Activity*. *Nepublikovaná přednáška studií European Master in APA*. Leuven: Catholic University in Leuven.
- Sherrill, C. (1998). *Adapted Physical Activity, Recreation and Sport*. Crossdisciplinary and Lifespan. Dubuque: The McGraw-Hill Companies.
- Štáblová, V. (2007). Termín Aplikovaná tělesná výchova v názorech veřejnosti v roce 2005/2006. *Diplomová práce FTK UP*. Olomouc: Fakulta tělesné kultury.
- Válková, H. (2010). Teoretické vymezení APA jako kinantropologické disciplíny: Co to je, když se řekne APA. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 1(1), 25–32.
- Válková, H. (2012). *Teorie aplikovaných pohybových aktivit pro užití v praxi I*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Válková, H., & Elfmak, M. (2008). APA terminology in Czech Republic: comparison of attitudes of teachers. In A. Bianco (Ed.). *Proceedings of EUCAPA Conference 2008* (p. 99). Torino: Università Degli Studi di Torino.
- Van Coppenolle, H., et al. (2004). *CD-ROM „ADAPT I“ – Společné evropské kurikulum základů aplikovaných pohybových aktivit a sportu osob se zdravotním postižením*. Leuven: THENAPA I.
- Vissková, V. (2006). Aplikovaná tělesná výchova jako pojem v kinantropologii. *Bakalářská práce FTK UP*. Olomouc: Fakulta tělesné kultury.

PŘÍLOHA 1 - ANKETA (VE VERZI PRO SBĚR DAT STUDENTY)**Co to je, když se řekne... ATV (APA)**

A) pojem: 1. slyšel jste někdy tento pojem - ANO - NE

V případě NE - výklad

2. v případě ANO: kdy, kde, při jaké příležitosti (zaznamenat volnou odpověď)

3. je vám známý (jasný) obsah: ANO - nechat si ho sdělit, upřesnit

NE - výklad jako 1

4. Názor - jsou potřební takoví pracovníci? Ve školách, veřejných službách, sportu

B) dotazovaná populace - minimum 8 osob:

50 % školy, domovy, centra - 50 % ostatní libovolná veřejnost

identifikační data: region (oblast, město, lokalita)

- M-Ž, věk (i odhad - mladší, střední, starší)

- základní profese (např. učitel TV, pracovník zdravotnictví, prodavač, dělník, úředník)

C) vlastní zkušenost: setkání s pojmem, oborem, zjišťování jeho obsahu

D) volná část: může/nemusí být připojena - co zaujalo, s čím potíže, vlastní názor

Deskripce amerických standardů z oblasti aplikované tělesné výchovy

Adapted physical education national standards – APENS

Ladislav Baloun, Martin Kudláček

Katedra aplikovaných pohybových aktivit, Fakulta tělesné kultury, Univerzity Palackého v Olomouci

ABSTRAKT

Podle školského zákona 561/2004 Sb. mají žáci se speciálními potřebami právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení. Realizátorem vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami ve školním předmětu tělesná výchova by měl v ideálním případě být učitel aplikované tělesné výchovy. V devadesátých letech dvacátého století byly ve Spojených státech amerických (USA) vytvořeny Národní standardy aplikované tělesné výchovy (Adapted Physical Education National Standards – APENS). Cílem příspěvku je představit obsah Národních standardů aplikované tělesné výchovy.

Klíčová slova: kompetence, zdravotní postižení, speciální vzdělávací potřeby, učitelé.

ABSTRACT

Based on Czech legislation 561/2004 Sb. the students with special education needs right for education with appropriate support, adaptations and support. Ideally responsible person for teaching physical education to students with disabilities is adapted physical educator. Therefore in 90s Adapted Physical Education National Standards – APENS were developed in the USA. The aim of this article is to present the content of standards in the area of adapted physical education.

Key words: *Competencies, disabilities, special educational needs, teachers.*

ÚVOD

Ze společenského hlediska se ve dvacátém století událo mnoho revolucí. Jednou z významných byla revoluce v medicíně, která se projevila především v kvalitě a dostupnosti lékařské péče pro „obyčejné“ občany většiny států na Zemi. I díky tomu se za jedno století ztrojnásobil počet obyvatel žijících na světě. Tento přírůstek byl doposud nejvyšším v historii existence lidstva.

Dvacáté století ale přineslo také revoluci, která není na první pohled tak výrazná a mnohými lidmi není ani moc vnímána. Jde o revoluci v přístupu intaktní populace k osobám s postižením. Osobám, které byly díky svým tělesným odchylkám, specifickým potřebám, projevům v chování povětšinou na okraji společnosti, se otevřel prostor pro prosazování vlastních práv. Mezi projevy této revoluce patřily například snaha o zlepšení bezbariérovosti životního prostředí pro osoby s postižením, o jejich začlenění do společenského života, začlenění do výchovně-vzdělávacího procesu mezi intaktní spolužáky, dokonce i do předmětů, které jsou po organizační stránce velmi náročné, jako je tělesná výchova. Přesto, že tato revoluce není historicky označována jako ta nejvýznamnější ve dva-

cátém století, přinesla početné skupině lidí s postižením v mnoha ohledech vyšší kvalitu života.

Jedním takovým střípkem do revolučního procesu projevujícím se v přístupu k osobám se zdravotním postižením, a při snaze o zkvalitnění jejich života, byl projekt Národních standardů aplikované tělesné výchovy (Adapted Physical Education National Standards – APENS), který se uskutečnil v devadesátých letech dvacátého století v USA. Jeho cílem bylo vytvoření standardů vzdělávání, které jsou potřebné pro budoucí učitele aplikované tělesné výchovy. Tedy učitele, kteří mají v popisu práce být realizátory a vedoucími školní tělesné výchovy pro žáky se speciálními potřebami.

Z historického pohledu se aplikovaná tělesná výchova vyvinula na základech léčebné tělesné výchovy, jejíž základy byly položeny v 19. století. Nezanedbatelný vliv na utváření tohoto oboru měla i fyzioterapie. Jako klíčové faktory se pro rozvoj tohoto oboru jeví první a druhá světová válka. Tyto světové konflikty měly za následek nárůst osob se zdravotním postižením (převážně šlo o vojenské veterány), tím pádem se zvýšil zájem a potřeba léčebných tělovýchovných programů. Mnozí veteráni začali v rehabilitačních centrech aplikovat sportovní programy. Po druhé světové válce argumentovali někteří váleční veteráni

s amputacemi, či poraněním míchy názorem, že jejich postižení není léčitelné, takže název léčebná tělesná výchova není opodstatněným termínem. I to byl jeden z důvodů, proč došlo v USA v roce 1952 k oddělení aplikované tělesné výchovy od léčebné tělesné výchovy. Jedním z propagátorů tohoto oddělení byl americký univerzitní profesor Arthur Daniels (1906–1966), který jako první pojmenoval svoji učebnici „Aplikovaná tělesná výchova“ (Holubíková & Kudláček, 2011).

V pedagogickém prostředí představují standardy vzdělávání v souhrnné podobě podstatné vzdělávací cíle, k jejichž naplnění pedagogická činnost směřuje, i soubory závazných vzdělávacích obsahů, jež jsou ve výuce respektovány. Jinak řečeno, je to veškerý obsah výuky, který by měl mít daný vzdělávací program proto, aby student po absolvování tohoto programu měl kvalifikovaný a odborný základ pro vykonávání dané činnosti. Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV, 2011) vymezuje standardy vzdělávání následovně. *Standard popisuje oprávněně náročná očekávání toho, co žák či student v dané oblasti učení zná a umí dělat, aby se mohl dále učit a fungovat v demokratickém společenství.*

Podle federálních zákonů mají v USA všechny děti bez ohledu na to, jestli se jedná o děti s postižením, či děti bez postižení nárok na vzdělání, které má být zprostředkováno kvalifikovanými odborníky. Do pojmu vzdělání je samozřejmě zahrnuta i tělesná výchova, takže vyvstal úkol definovat, kdo je kvalifikovaný odborník tělesné výchovy pro osoby se zdravotním postižením. Na jaře roku 1991 se pod společnou záštitou Národního konsorcia tělesné výchovy a rekreace pro osoby se zdravotním postižením (National Consortium for Physical the Education and Recreation for Individuals with Disabilities – NCPERID), Národní asociace ředitelů speciálního vzdělávání (National Association of State Directors of Special Education – NASDSE) a Mezinárodního hnutí Speciálních olympiád konala v USA konference, která měla dva hlavní cíle. Za prvé měla identifikovat bariéry, které brání poskytování vhodných tělovýchovných služeb osobám se zdravotním postižením a za druhé měla vypracovat akční program pro řešení zjištěných problémů. Během trvání konference se podařilo identifikovat mnoho překážek. Nejvýznamnější z nich byly problémy s definicí kompetencí pedagogických pracovníků v TV, které jsou nutné k zajištění odpovídajících služeb pro osoby se zdravotním postižením. Tedy vyvstal problém s poznáním situace, kdy jedinci se zdravotním postižením mohou profitovat z vhodně sestaveného programu v TV. Na základě této potřeby bylo doporučeno, aby se NCPERID zaměřil a převzal zodpovědnost za vytvoření profesních standardů pro pedagogy TV, zaměřených na práci s osobami se zdravotním postižením. Návrh byl pak předložen americkému federálnímu ministerstvu školství (United States De-

partment of Education – USDE), které vypracovalo národní normy a národní certifikační zkoušky pro danou profesi (NCPERID, 2008).

Celý projekt se vytvářel po dobu pěti let. V roce 1992, tedy v prvním roce projektu, byla realizována pracovní analýza. Ve druhém roce se tvůrci zaměřili na vývoj a validaci obsahu norem. Ve třetím roce se pracovalo na vzniku více než 2 000 testových otázek. Ve čtvrtém roce se prováděla národní validační studie jednotlivých testových položek. Pátý rok projektu se vytvářely první národní certifikační zkoušky, které se uskutečnily na 46 místech v USA dne 10. května 1997.

Tento příspěvek si dává za cíl představit a popsat Národní standardy aplikované tělesné výchovy (Adapted Physical Education National Standards – APENS).

METODIKA

Výzkumná metoda – Analýza literárních zdrojů.

Jako primární zdroj byla vybrána publikace z roku 2006 *Adapted physical education national standards*, jejímž autorem je National Consortium for Physical Education and Recreation for Individuals with Disabilities (NCPERID) a webové stránky věnované projektu *Adapted physical education national standards* (dostupné z <http://apens.org/15standards.html>).

Každý standard je v anglické verzi rozdělen do pěti úrovní, přičemž nejvyšší úroveň tvoří název standardu a nejnižší je aplikace obsahu standardu do výuky (více je popsáno ve výsledcích). Z ekonomických důvodů jsou v tomto příspěvku uvedeny standardy pouze do druhé z pěti úrovní, do kterých je rozdělen každý z patnácti sledovaných standardů.

VÝSLEDKY

Projekt Národních standardů aplikované tělesné výchovy (APENS) měl dva primární cíle: a) definovat základní znalosti a dovednosti, které jsou nezbytně potřebné pro profesi učitele aplikované TV; b) vytvořit Národní certifikát, jehož získání je podmíněno úspěšným složením zkoušky, která je zaměřena na znalosti a dovednosti z oblasti ATV.

Národní standardy aplikované tělesné výchovy (APENS) obsahují 15 základních standardů. Každý standard je rozdělen do pěti úrovní.

1. Číslo standardu a jeho název (například standard 2: Specifika vývoje motoriky).
2. Hlavní složky standardu (teorie vývoje motoriky, zásady motorického učení).
3. Subsložky, které v zásadě souvisí s hlavní složkou (fáze motorického učení).

4. Obsah v ATV – další doplňující znalosti nutné pro práci s osobami se zdravotním postižením (zpoždění motorického vývoje u jedinců s těžkým zrakovým postižením).
5. Aplikace znalostí a jednotlivých složek obsahu do výuky osob se zdravotním postižením (umí identifikovat zpoždění v motorickém vývoji u dětí se zdravotním postižením) (National Consortium for Physical Education and Recreation for Individuals with Disabilities, 2008).

Jak již bylo popsáno v části s názvem Metodika, byly z ekonomických důvodů popsány standardy do druhé úrovně.

V projektu Národních standardů aplikované tělesné výchovy (APENS) bylo sepsáno 15 standardů, které reprezentují obsah, jenž by měl kvalifikovaný učitel aplikované tělesné výchovy znát a realizovat ve své výuce.

Standard 1: Ontogeneze člověka (Human Development)

Základy aktivit a jejich cílů pro osoby se zdravotním postižením jsou postaveny na znalosti ontogeneze člověka a aplikaci těchto znalostí na osoby se speciálními potřebami. Pro učitele ATV to znamená seznámení se s teorií a praktickými postupy v oblasti ontogeneze člověka. V tomto standardu je kladen důraz na znalosti a dovednosti využitelné při tvorbě a poskytování kvalitních programů v ATV.

První standard Ontogeneze člověka (Human Development) se dále dělí na podoblasti:

- 1.1 Porozumět kognitivnímu vývoji
 - 1.1.1 Vyjádřit teorii kognitivního vývoje podle Piageta
 - 1.1.2 Porozumět skutečnosti, že na zapojení se do vyučovacího procesu a schopnosti učit se v prostředí tělesné výchovy, má velký vliv vnímání, pozornost a paměť
- 1.2 Prokázat znalosti o kognitivním vývoji a vývoji řeči
 - 1.2.1 Popsat působení omezeného verbální projevu na proces zapojení se do vyučování tělesné výchovy
- 1.3 Vysvětlit základní pojmy souvisejících se sociálním a emočním vývojem
 - 1.3.1 Porozumět a definovat důležité pojmy, jako je socializace, sociální role, a sociální normy
 - 1.3.2 UVědomit si, že na dítě v kojeneckém věku působí mnoho sociálních vlivů (např., psychická vázanost k věcem, potřeba dotyků, poměry a vztahy v životním prostředí dítěte)
 - 1.3.3 UVědomit si úlohu, kterou má rodina na sociální vývoj
 - 1.3.4 Prokázat znalosti o odlišnostech mezi rodinami v USA
 - 1.3.5 Prokázat znalosti a porozumění pro kulturní rozmanitost rodin v USA
 - 1.3.6 UVědomit si důležitost a jedinečnost úlohy hry ve vývoji jedince

- 1.4 Porozumět teoriím mravního vývoje u dětí a mládeže

- 1.4.1 Pochopit roli a vliv sociálních institucí na mravní vývoj jedinců s postižením

- 1.4.2 UVědomit si úlohu, kterou mají školy v mravním vývoji osob s postižením

- 1.5 Porozumět teoriím lidského jednání

- 1.5.1 Pochopit, že obor nebo ekologická teorie osobnosti popisuje psychosociální vzájemnou závislost jednotlivců v komunitě, s přihlédnutím k fyzickému prostředí a jeho systémům

- 1.5.2 Porozumět teorii seberealizace, která zdůrazňuje, že jedinci se neustále snaží dosáhnout svého plného potenciálu

- 1.5.3 Pochopit, že teorie vnímané vlastní účinnosti (self-efficacy) zdůrazňuje víru ve vlastní schopnosti a osobní vynalézavost, umožňující úspěšné dosažení požadovaných výsledků

- 1.5.4 Porozumět teorii normalizace, která zdůrazňuje, že jedinci s postižením by měli žít, pracovat a vzdělávat se v co největším kontaktu se zdravou populací

- 1.6 Znalost faktorů, které ovlivňují ontogenezi

- 1.6.1 Porozumět že genetické, medicínské a environmentální faktory jsou považovány za příčinu mnohých postižení

Standard 2: Specifika vývoje motoriky (Motor Behavior)

Výuka osob se zdravotním postižením vyžaduje určité znalosti o vývoji člověka. V případě učitelů ATV to znamená být obeznámen s tělesným a motorickým vývojem člověka. Současně to také znamená pochopení procesu, jak se člověk učí motorickým dovednostem a uplatňování zásad motorického učení při plánování i samotné výuce tělesné výchovy pro žáky se zdravotním postižením.

Druhý standard Specifika vývoje motoriky (Motor Behavior) se dále dělí na podoblasti:

- 2.1 Porozumět vývoji motoriky člověka

- 2.1.1 Porozumět hierarchickému modelu zrání nervové soustavy

- 2.1.2 Porozumět teorii dynamického systému

- 2.1.3 Porozumět faktorům (včetně prenatalních a postnatálních vlivů) které ovlivňují vývoj motoriky, jako jsou aktuální stav výživy, genetická vybava a příležitosti pro praxi a výuku ve vnějším prostředí

- 2.1.4 Porozumět vývoji smyslů, jako jsou zrakový, sluchový, taktilní, vestibulární a kinestetický systém

- 2.1.5 Porozumět vzorcům kognitivního, percepčního a percepčně motorického vývoje a faktorům, které ovlivňují tyto vzorce

- 2.1.6 Porozumět vývoji řízení a ovládání postury, a vztahu s balančními a rovnovážnými mechanismy

- 2.1.7 Pochopit vliv vývoje reflexů na normální vývoj motoriky, a jejich důsledky při osvojování dovedností

2.1.8 Pochopit vývoj a vznik pohybu, což zahrnuje vývoj vzpřimování a předpokladů pro vzpřímenou chůzi

2.1.9 Pochopit vývoj a vznik manipulačních dovedností zahrnujících dosah, uchopení a uvolnění

2.1.10 Pochopit vývoj základních motorických dovedností a vzorců

2.1.11 Porozumět jak se základní motorické dovednosti kultivují a kombinují pro utváření sportovních dovedností

2.1.12 Porozumět vztahu mezi vývojem dosažené základní motorické dovednosti a výkonu v rozvoji dovedností dosažených pomocí sportu

2.1.13 Porozumět jak vývoj motoriky ovlivňuje schopnost zapojit se do pohybové rekreace a sportovních aktivit v životě jedince

2.2.1 Porozumět faktorům, které přispívají k pozitivnímu a negativnímu transferu jako jsou povaha úkolu, cíl tréninku, nebo četnost a typ cvičení

2.2.2 Pochopit fáze různých studijních teorií a modelů, jako jsou teorie Fittse a Posnera, Adamse, a Gentilse

2.2.3 Porozumět faktorům, které pozitivně a negativně ovlivňují motorické učení, jako plán cvičení a nedostatky zpětné vazby

2.2.4 Porozumět aspektům cvičení motorického učení (např. motivace a stanovení si cílů)

2.2.5 Porozumět zásadám cvičení motorického učení, prostřednictvím techniky vedení a mentálního tréninku

2.2.6 Porozumět jak se tvoří cvičení motorického učení, která se pak používají pro dlouhodobé a individuální úkoly

2.2.7 Pochopit jak organizovat a plánovat cvičení s důrazem na efektivitu vzdělávání

2.2.8 Pochopit jak náhodně vybraná cvičení ovlivňují proces učení a retenci motorických dovedností

2.2.9 Porozumět faktorům, které působí na aplikace do tréninku a na vztah mezi zobecněním a specifiky učení jako jsou automatizace, detekce chyb, transfer a generalizace učení

2.2.10 Porozumět významu zpětné vazby v učení

2.2.11 Porozumět vztahům mezi záměnou zpětné vazby a vedením, odměnou a motivací v plánování

2.2.12 Porozumět jak načasování ve zpětné vazbě ovlivňuje motorické učení

2.3 Porozumět jak funguje řízení motoriky

2.3.1 Porozumět etapám při zpracování informací (tj. identifikace podnětů, výběr reakce, programování reakce)

2.3.2 Porozumět významu pozornosti a vzrušivosti pro motorický výkon

2.3.3 Porozumět složkám centrálního nervového systému, které jsou odpovědné za proces řízení motoriky, jejich funkcím a interakci s ostatními systémy

2.3.4 Rozlišovat mezi jednoduchou, výběrovou a diskriminační dobou reakce

2.3.5 Rozlišovat mezi krátkodobou senzickou pamětí, krátkodobou pamětí a dlouhodobou pamětí

2.3.6 Porozumět jak očekávání ovlivňuje osvojování dovedností

2.3.7 Rozlišit mezi vědomým řízenými a automatickými procesy s důrazem na fázi výběru odpovědi

2.3.8 Pochopit jak zpětná vazba ovlivňuje řízení motoriky v systému uzavřené smyčky

2.3.9 Porozumět prvkům motorické kontroly v systému uzavřené smyčky

2.3.10 Porozumět mechanismům uzavřeného systému motorické kontroly

2.3.11 Porozumět vztahu mezi rychlostí a přesností provádění pohybu (např. nahrazení přesnosti za rychlost)

2.3.12 Pochopit jak motorické programy ovlivňují vykonání pohybových dovedností

2.3.13 Porozumět mechanismům potřebných pro změnu motorických programů (např. co definuje základní detaily kvalifikované činnosti)

2.3.14 Rozpoznat individuální odlišnosti a schopnosti

Standard 3: Základy sportovních věd (Exercise Science)

Učitel ATV si musí uvědomit důležitost modifikace daných cviků a pohybových aktivit pro zajištění pozitivního přínosu pro děti se zdravotním postižením. Tento standard se zaměřuje na využití prvků z fyziologie a biomechaniky při práci s osobami s různými druhy postižení.

Třetí standard Základy sportovních věd (Exercise Science) se dále dělí na podoblasti:

3.1 Principy psychologických cvičení: Demonstrovat znalosti o principech psychologických cvičení

3.1.1 Porozumět jak měřit metabolismus a pracovní výdaje používané nepřímou a přímou kalorimetrií

3.1.2 Porozumět metabolické míře v klidovém stavu a během cvičení

3.1.3 Porozumět energetickému systému, jeho zdrojům, uložení, mobilizaci a úlohám při rozličných činnostech (síla, rychlost, vytrvalost)

3.1.4 Porozumět nervovému a endokrinnímu řízení metabolismu v klidovém stavu a během cvičení, a jejich vztah k intenzitě a délce trvání cvičení

3.2 Nervové řízení: Demonstrovat znalosti o tom jak funguje pohyb svalstva

3.2.1 Porozumět nervovému a biomechanickému řízení při pohybu vedeného z vyšších mozkových center (anatomie a nervová inervace svalu, nervový přenos)

3.2.2 Porozumět rozdílům mezi pohyby, které jsou ovládány vůlí a které nejsou ovládány vůlí

3.2.3 Porozumět účelům a procesům, které vyvolávají reflexní reakce (gama smyčka, svalová vřetena, Golgiho šlachové orgány)

3.3 Kosterně svalový systém: Demonstrovat znalosti o kosterním svalovém systému

3.3.1 Porozumět struktuře kosterního svalstva a svalovým funkcím

- 3.3.2 Porozumět interakci mezi metabolickou a mechanickou účinností
- 3.3.3 Porozumět svalové síle a svalové vytrvalosti
- 3.3.4 Porozumět pojmům přetížení, specifická a svalová adaptace v tréninkovém programu zaměřeném na rozvoj síly
- 3.3.5 Porozumět aspektům flexibility
- 3.3.6 Kardiorespirační činitele: Demonstrovat znalosti o různých kardiorespiračních činitelích
- 3.4.1 Porozumět anatomické stavbě a funkcím kardiorespiračního systému
- 3.4.2 Porozumět elektrickým a oběhovým procesům srdečního cyklu, řízení srdce, základním anatomické stavbě oběhového systému
- 3.4.3 Porozumět podstatě spotřeby kyslíku (VO_2) v klidovém stavu a během cvičení
- 3.4.4 Porozumět determinantům a řízení oběhu v klidu a při cvičení
- 3.4.5 Porozumět kardiorespirační dynamice (srdeční objem, tepový objem, kontraktilita, srdeční frekvence, krevní tlak, souhra kontrakcí, distenzibilita komor, přenos kyslíku) v klidu a během cvičení
- 3.4.6 Porozumět rizikovým faktorům a účinkům, které provází ischemickou chorobu srdeční
- 3.5 Respirační faktory: Demonstrovat znalosti o respiračním systému
- 3.5.1 Porozumět smyslu ventilace a respirace, kyslíkové výměně a transportu
- 3.5.2 Porozumět anatomii plicního systému, dynamickému i statickému plicnímu objemu, mechanické ventilaci, ventilačním parametrům
- 3.5.3 Porozumět řízení ventilace v klidu a během cvičení
- 3.6 Výživa: Demonstrovat znalosti o správné výživě
- 3.6.1 Porozumět nutričním pojmům (tuky, sacharidy, bílkoviny), výživové doplňky stravy (vitamíny a minerály) a pojmu vyvážená strava
- 3.7 Složení těla: Demonstrovat znalosti o složení těla
- 3.7.1 Porozumět pojmům týkající se složení těla
- 3.7.2 Porozumět rozdílům mezi podváhou, nadváhou, obezita
- 3.7.3 Porozumět faktorům, které jsou spojeny s léčbou obezity
- 3.8 Dopady vnějšího prostředí: Demonstrovat znalosti o dopadech vnějšího prostředí na výkon
- 3.8.1 Pochopit principy termoregulace při zátěži
- 3.9 Doporučený objem cvičení a tréninku: Demonstrovat znalosti o doporučeném objemu cvičení a tréninku
- 3.9.1 Porozumět dopadům cvičení na psychiku a adaptační procesy (pokles krevního tlaku, pokles submaximální srdeční frekvence, zvýšení vytrvalosti)
- 3.9.2 Porozumět rozdílům mezi fyzickou zdatností, tělesnou aktivitou a rehabilitací
- 3.9.3 Porozumět současným doporučením American College of Sports Medicine o preskripci cvičení
- 3.9.4 Porozumět konceptu a použití metabolického ekvivalentu (MET)
- 3.9.5 Porozumět Karvonenovu vzorec pro odhad maximální a tréninkové tepové zóny
- 3.9.6 Porozumět konceptu a používání míry vnímané námahy
- 3.9.7 Porozumět rozdílům mezi maximálními a submaximálními typy metod stanovených podle kardiovaskulární zdatnosti
- 3.9.8 Porozumět rozdílům mezi přímou a nepřímou metodou stanovení svalové síly, vytrvalosti, a pohyblivosti
- 3.9.9 Porozumět principům reakcí adaptačního systému, odolnost, vyčerpání, přetížení, specifická, reverzibilita
- 3.9.10 Porozumět rozdílům mezi pohlavími ve fyziologii zátěže
- 3.10 Biomechanika/Kinesiologie: Demonstrovat znalosti o základních biomechanických a kinesiologických pojmech a principech
- 3.10.1 Porozumět kineziologii
- 3.10.2 Porozumět biomechanice
- 3.10.3 Porozumět statistice
- 3.10.4 Porozumět dynamice
- 3.10.5 Porozumět kinematice
- 3.10.6 Porozumět kinetice
- 3.10.7 Porozumět základní anatomické terminologii
- 3.10.8 Porozumět terminologii rovin lidského těla
- 3.10.9 Porozumět vztahům mezi osami a rovinami lidského těla
- 3.10.10 Porozumět analýze pohybu
- 3.10.11 Porozumět základním pojmům z mechaniky
- 3.10.12 Porozumět pojmům balanc, rovnováha a stabilita
- 3.10.13 Porozumět tvorbě a pohlcování síly
- 3.10.13 Porozumět základům mechaniky kapalin
- 3.11 Růst a vývoj kostí: Demonstrovat znalosti o biomechanických zákonitostech při růstu a vývoji kostí
- 3.11.1 Porozumět Wolffovu zákonu, který říká, že kosti se vyvíjí a mění podle mechanického zatížení, jako komprese a napětí
- 3.11.2 Porozumět procesům jako hyperplazie chrupavky, hypertrofie a vápenatění, které mohou působit na normálního růst a dozrávání kostí
- 3.11.3 Porozumět důsledkům snížené pohybové aktivity nebo nedostatku cvičení na mineralizaci kostí
- 3.11.4 Porozumět různým druhům zlomenin kostí
- 3.12 Neurosvalové funkce: Demonstrovat znalosti o biomechanických aspektech neurosvalových funkcí
- 3.12.1 Porozumět základním vlastnostem svalové tkáně jako dráždivost, extenzibilita, pružnost a stažitelnost
- 3.12.2 Porozumět vztahům mezi rychlostně silovými schopnostmi a svalovou tkání
- 3.12.3 Porozumět vztahům mezi rychlostně vytrvalostními schopnostmi a svalovou tkání
- 3.12.4 Porozumět specifickým svalové práce u osob s postižením
- 3.12.5 Porozumět pojmu silové schopnosti z biomechanického pohledu

- 3.12.6 Porozumět pojmu síla z biomechanického pohledu
- 3.12.7 Porozumět vytrvalosti z pohledu biomechaniky
- 3.12.8 Porozumět jak se smyslové receptory ve svalu (svalová vřetena) podílejí na nervosvalovém řízení
- 3.12.9 Porozumět jak se smyslové receptory ve svalu (Golgiho šlachové orgány) podílejí na nervosvalovém řízení pohybu člověka
- 3.13 Kosterní klouby člověka: Demonstrovat znalosti o biomechanice kosterních kloubů u člověka
- 3.13.1 Porozumět vlastnostem struktury a pohybu kloubů
- 3.13.2 Porozumět, že tři zdroje kloubní stability jsou struktura kosti, ligamentóza (zánětlivost) a svalový režim
- 3.13.3 Porozumět pojmu kloubní flexibilita nebo rozsah pohybu
- 3.13.4 Porozumět výhodám strečinku, propioceptivní neurosvalová facilitace, které vedou ke zvýšení flexibility
- 3.13.5 Porozumět výhodám a škodlivým účinkům rozdílných přístupů jako dynamický a balistický strečink
- 3.14 Pohyb šije a horních končetin: Demonstrovat znalosti o biomechanice pohybu šije a horních končetin
- 3.14.1 Porozumět anatomické stavbě šije a kloubům horních končetin
- 3.14.2 Porozumět anatomickým funkcím šije a horních končetin
- 3.14.3 Porozumět způsobům, ve kterých se páteř a pletenec pánevní přizpůsobují k provádění funkcí jako tlumení nárazů a pohybů při chůzi
- 3.14.4 Porozumět svalovým skupinám, které jsou aktivní během specifických pohybů šije a horních končetin
- 3.14.5 Porozumět biomechanickým faktorům přispívajících ke zraněním šije a horních končetin
- 3.15 Pohyb páteře a pánve: Demonstrovat znalosti o biomechanice pohybu páteře a pánve
- 3.15.1 Porozumět jak anatomická stavba páteře ovlivňuje její schopnost pohybu
- 3.15.2 Porozumět anatomickým funkcím páteře a pletence pánevního
- 3.15.3 Porozumět jak se páteř a pletenec pánevní adaptují funkcím, jako vertikální držení těla a pohybům při chůzi
- 3.15.4 Porozumět vztahům mezi polohou svalu a působením svalové činnosti v trupu
- 3.15.5 Porozumět biomechanickým činitelům, kteří přispívají ke zraněním páteře
- 3.16 Pohyb dolních končetin: Demonstrovat znalosti o biomechanice pohybu dolních končetin
- 3.16.1 Porozumět jak anatomická stavba kloubů dolních končetin ovlivňuje jejich schopnost pohybu
- 3.16.2 Porozumět jak se dolní končetiny adaptují na zátěž
- 3.16.3 Porozumět svalovým skupinám, které jsou aktivní během specifického pohybu dolních končetin

Standard 4: Diagnostika a evaluace (Measurement and Evaluation)

Toto je standard, který klade důraz na znalosti a zkušenosti učitele ATV v oblasti plnění právních požadavků v souladu s naplněním potřeb žáků se speciálními potřebami. Pochopení správného měření a následné zpracování výsledků motorického výkonu a výkonnosti se do značné míry opírá o dobrou znalost v oblasti motorického vývoje člověka.

Čtvrtý standard Diagnostika a evaluace (Measurement and Evaluation) se dále dělí na podoblasti:

- 4.1 Proces standardizace: Demonstrovat znalosti o podmínkách, zařízeních, pokynech, které se musí přizpůsobit sběru dat, pro to aby byla zajištěna validita
- 4.1.1 Demonstrovat znalosti o nástrojích a procedurách standardizace, které se používají ke stanovení aktuální úrovně motorického výkonu, jako jsou testy fyzické zdatnosti, vývoj motorického profilu, testy motorických dovedností
- 4.1.2 Demonstrovat znalosti o tom jak vyhledat a obstarat standardizační nástroje a procedury
- 4.1.3 Evaluovat kvalitu dostupných standardizačních nástrojů
- 4.1.4 Rozpoznat potenciační limity a problémy související s používáním standardizačních nástrojů a procedur
- 4.1.5 Rozpoznat nutné požadavky pro tvorbu nástrojů a postupů, které se používají při měření úrovně aktuálního motorického výkonu
- 4.1.6 Porozumět celému procesu tvorby testu
- 4.2–4.3 Porozumět specifikům různých typů dat ve vztahu k měření
- 4.4 Ukazatele vzájemných vztahů mezi výkony v rozdílných oblastech testování: Porozumět souvislostem, mezi výsledky při různých měřeních
- 4.4.1 Porozumět jak výkon v jednom testu, nebo testových položkách, může souviset s výkonem v dalším testu či testových položkách
- 4.5 Gaussova křivka: Demonstrovat znalosti o principech spojených s Gaussovou křivkou
- 4.5.1 Porozumět konceptu normálního rozložení pravděpodobnosti
- 4.5.2 Porozumět, že rozložení četnosti výsledků, je obvykle v blízkosti průměrné hodnoty
- 4.6 Popisné hodnoty: Demonstrovat znalosti o výsledcích analýzy u naměřených testových hodnot
- 4.6.1 Porozumět jak jsou míry centrální tendence (medián, střední hodnota) ovlivňovány extrémními hodnotami u naměřených testových hodnot
- 4.6.2 Porozumět konceptům týkající se míry variability, jako homogenita a heterogenita skupiny naměřených testových hodnot
- 4.7 Míra pozice: Demonstrovat znalosti naměřených testových hodnot, které mají specifické rozložení v populaci

- 4.7.1 Porozumět jak interpretovat dosud nezpracovaná naměřená data pomocí percentilů a kvartilů
- 4.7.2 Ocenit důležitost percentilů, percentilní škály a kvartilů při sdělování výsledků
- 4.8 Charakteristika: Demonstrovat znalosti o vlastnostech testu jako je reliabilita, validita a objektivita
- 4.8.1 Porozumět vztahům mezi účelem testování a charakteristice testu
- 4.8.2 Porozumět nejdůležitějším vlastnostem motorických testů jako reliabilita, validita, objektivita a utilita (užitečnost)
- 4.8.3 Vybrat vhodné testové nástroje a postupy na základě účelu použití, vlastnostech testu, charakteristice testované populace
- 4.9 Příprava testování: Demonstrovat znalosti o přípravě, která se provádí před vykonáním testu
- 4.9.1 Porozumět účelům testování v TV
- 4.9.2 Návrh plánu před zahájením testování
- 4.10 Normy: Demonstrovat znalosti o vztazích výsledků testování a zdravotních přínosech souvisejících s pohybem
- 4.11 Shromažďování dat: Demonstrovat znalosti, že průběh sběru informací o studentech pro účel hodnocení může mít podobu formálního nebo neformálního testování, či objektivního nebo subjektivního testování
- 4.11.1 Použit informační postupy jako kontrolní seznamy, úkolové analýzy, instrukce
- 4.11.2 Porozumět protokolům využívaných při testování
- 4.11.3 Porozumět základním principům subjektivního shromažďování dat v porovnání s objektivními testovacími protokoly
- 4.11.4 Porozumět měření s využitím dynamometrie, telemetrie a goniometrie
- 4.11.5 Porozumět jak používat screeningové metody
- 4.11.6 Porozumět výhodám individuálního testování oproti hromadnému testování, jako reliabilita a validita, konzistence motivace a preciznosti výkonu
- 4.12 Postup měření reprezentativních faktorů motorického výkonu

Standard 5: Historie a filozofie (History and Philosophy)

Tato norma sleduje údaje týkající se právních a filozofických faktorů podílejících se na nejnovějších způsobech výuky ATV. Tyto informace jsou podstatné pro pochopení měnícího se významu tělesné výchovy v našich životech. Zdůrazněny jsou ty části legislativy, které se týkají vzdělávání a pohybových aktivit.

Pátý standard Historie a filozofie (History and Philosophy) se dále dělí na podoblasti:

- 5.1 Trendy ve vzdělávání: Znalost trendů ve vzdělávání osob se zdravotním postižením
- 5.1.1 Porozumět vývojovým etapám ve vzdělávání osob se zdravotním postižením

- 5.1.2 Porozumět vývoji tělesné výchovy pro osoby se zdravotním postižením
- 5.1.3 Porozumět vývoji multidisciplinárních konceptů ve vzdělávání
- 5.1.4 Porozumět vývoji financování vzdělávání osob se zdravotním postižením
- 5.2 Právo: Znalosti o veřejném právu týkajícího se tělesné výchovy a sportu pro osoby se zdravotním postižením
- 5.2.1 Porozumět hlavním částem tohoto práva ve vztahu ke vzdělávání a pohybové aktivitě
- 5.3.1 Porozumět základním částem školského zákona, týkající se osob se zdravotním postižením (IDEA, 2004), ve vztahu ke vzdělávání a pohybovým aktivitám
- 5.4.1 Porozumět základním částem školského zákona, týkající se osob se zdravotním postižením (IDEA, 2004), ve vztahu k pohybovým aktivitám
- 5.5.1 Porozumět důsledkům vzdělávání a tělesné aktivity
- 5.6.1 Porozumět důsledkům tělesné aktivity
- 5.8 Historie: Znalosti historie tělesné výchovy osob se zdravotním postižením
- 5.8.1 Porozumět medicínskému modelu
- 5.8.2 Porozumět zdravotní TV
- 5.8.3 Porozumět historii vývoje ATV
- 5.9 Filozofie: Znalosti o tělesné výchově, rekreaci a sportu
- 5.9.1 Porozumět úloze tělesné výchovy ve školním kurikulu
- 5.9.2 Porozumět filozofii tělesné výchovy jako výchově k rozvoji tělesných schopností
- 5.9.3 Porozumět filozofii tělesné výchově jako ve vztahu k fyzickému, emočnímu a kognitivnímu rozvoji
- 5.9.4 Porozumět úloze sportu v kurikulu
- 5.9.5 Porozumět úloze, kterou má rekreace v životě osob se zdravotním postižením
- 5.10 Filozofie: Speciální vzdělávání
- 5.10.1 Porozumět multidisciplinárnímu fungování
- 5.10.2 Porozumět procesu transformace filozofie
- 5.10.3 Porozumět přístupu optimálního prostředí (least restrictive environment)
- 5.10.4 Porozumět procesu inkluze z filozofického hlediska
- 5.10.5 Porozumět důvodům pro vzdělávání dětí od třetího roku života

Standard 6: Specifické potřeby žáků s postižením (Unique Attributes of Learners: Considerations for Professional Practise)

Šestý standard informuje o zákonu, který se zabývá vzděláváním dětí školního věku se zdravotním postižením (IDEA). Jednotlivé informace jsou podávány v systematické podobě. U každého dítěte by mělo dojít k individuálnímu posouzení jeho potřeb v oblasti výuky ATV.

Šestý standard Specifické potřeby žáků s postižením (Unique Attributes of Learners: Considerations for Professional Practise) se dále dělí na podoblasti:

6.1 Mentální retardace: Porozumět specifickým vlastnostem osob s mentálním postižením

6.1.1 Porozumět motorickým znakům jako nízká úroveň tělesné zdatnosti a motorických schopností

6.1.2 Porozumět kognitivním znakům jako jsou nízká poznávací schopnost

6.1.3 Porozumět zdravotním a medicínským znakům osob s mentálním postižením

6.2 Hluchota a nedoslýchavost: Porozumět specifickým znakům osob se sluchovým postižením

6.2.1 Porozumět vlastnostem motoriky v souvislosti s vestibulárním ústrojím

6.2.2 Porozumět že pro učení je primárně používán jako vstup informací zrak

6.2.3 Porozumět komunikačním znakům, jako nonverbální komunikace a používání sluchadel

6.3 Poruchy řeči a jazyka: Porozumět specifickým znakům osob s poruchami řeči a jazyka

6.3.1 Porozumět vnímání řečových poruch jako je afázie

6.3.2 Porozumět projevům řečových poruch, jako jsou mechanické poruchy a afázie

6.4 Slepota a zraková postižení: Porozumět specifickým znakům osob, které trpí slepotou nebo zrakovým postižením

6.4.1 Porozumět důsledkům, které vyplývají ze slepoty a zrakového postižení ve vztahu k nabývání motorických dovedností

6.4.2 Porozumět důsledkům, které vyplývají ze slepoty a zrakového postižení ve vztahu ke kognitivním procesům

6.4.3 Porozumět, že typy a příčiny vzniku zrakového postižení a slepoty mají medicínský a zdravotní základ

6.5 Behaviorální podmínky (stavy chování): Porozumět specifickým znakům osob s poruchami chování

6.5.1 Porozumět jak působí poruchy v chování na proces učení se motorickým dovednostem

6.5.2 Porozumět jak působí poruchy v chování na zdravotní problémy

6.5.3 Porozumět jak ovlivňují stavy psychiky bezpečnost při pohybových aktivitách

6.6 Specifické poruchy učení: Porozumět specifickým znakům osob s poruchami učení

6.6.1 Porozumět aspektům motorické dysfunkce

6.6.2 Porozumět kognitivním problémům

6.6.3 Porozumět sociálním problémům

6.7 Dětská mozková obrna (DMO): Porozumět specifickým znakům osob s DMO

6.7.1 Porozumět znakům motoriky osob s DMO

6.7.2 Porozumět kognitivním znakům osob s DMO

6.7.3 Porozumět medicínským a zdravotním aspektům souvisejících s DMO

6.7.4 Porozumět komunikačním aspektům souvisejících s DMO

6.8 Svalová dystrofie: Porozumět specifickým aspektům osob se svalovou dystrofií

6.8.1 Porozumět vlastnostem motoriky u osob se svalovou dystrofií

6.8.2 Porozumět medicínským a zdravotním aspektům dystrofie, jako zapojení dechu

6.8.3 Porozumět jak působí svalová dystrofie na emoce osobnosti

6.9 Rozštěp páteře: Porozumět specifickým znakům osob s rozštěpem páteře

6.9.1 Porozumět charakteristice motoriky u osob s rozštěpem páteře

6.9.2 Porozumět medicínským a zdravotním aspektům

6.10 Amputace: Porozumět specifickým znakům osob s amputacemi

6.10.1 Porozumět různým úrovním amputací

6.10.2 Porozumět medicínským a zdravotním aspektům přítomných u osob s amputací

6.11 Poranění míchy: Porozumět specifickým znakům osob s poraněním míchy

6.11.1 Porozumět znakům motoriky, které vyplývají různých úrovní poranění míchy

6.11.2 Porozumět medicínským a zdravotním aspektům

6.12 Poruchy držení těla: Porozumět specifickým aspektům osob s poruchami držení těla

6.12.1 Porozumět poruchám držení těla u osob se ZP

6.13 Juvenilní revmatoidní artritida: Porozumět specifickým znakům osob s juvenilní revmatoidní artritidou (JRA)

6.13.1 Porozumět tělesným znakům JRA

6.13.2 Porozumět psychickým znakům JRA

6.13.3 Porozumět medicínským a zdravotním aspektům JRA

6.14 Nanismus: Porozumět specifickým znakům osob s malým vzrůstem

6.14.1 Porozumět tělesným znakům achondroplazie

6.14.2 Porozumět medicínským a zdravotním aspektům nanismu

6.15 Osteogenesis imperfecta: Porozumět specifickým vlastnostem osob s osteogenesis imperfecta (nemoc křehkých kostí)

6.15.1 Porozumět tělesným parametrům osteogenesis imperfecta

6.16 Autismus: Porozumět specifickým aspektům osob s autismem

6.16.1 Porozumět specifickým poznávacím aspektům

6.16.2 Porozumět specifickým komunikačním aspektům

6.16.3 Porozumět specifickým sociálně interakčním aspektům

6.16.4 Porozumět zdravotním problémům

6.17 Traumatické poranění mozku: Porozumět specifickým aspektům osob s traumatickým poraněním mozku

6.17.1 Porozumět aspektům motoriky

6.17.2 Pochopit kognitivní znaky

6.17.3 Pochopit sociální atributy

- 6.17.4 Porozumět řečovým a jazykovým poruchám
- 6.17.5 Porozumět znakům v chování
- 6.17.6 Porozumět zdravotním a bezpečnostním aspektům
- 6.18 Onemocnění srdce: Porozumět specifickým aspektům osob s onemocněním srdce
- 6.18.1 Porozumět tělesným parametrům
- 6.19 Tuberkulóza: Porozumět specifickým aspektům osob s tuberkulózou
- 6.19.1 Porozumět tělesným parametrům tuberkulózy pátěře (Pottova choroba)
- 6.20 Zánět ledvin: Porozumět specifickým aspektům osob se zánětem ledvin
- 6.20.1 Rozpoznat zvýšený krevní tlak
- 6.20.2 Porozumět anémii
- 6.20.3 Porozumět problémům s tělesnou zdatností
- 6.21 Astma: Porozumět specifickým aspektům osob s astmatem
- 6.21.1 Porozumět tělesným parametrům
- 6.21.2 Porozumět zdravotním a medicínským aspektům
- 6.22 Srpkovitá anémie: Porozumět specifickým aspektům osob se srpkovitou anémií
- 6.22.1 Porozumět tělesným parametrům
- 6.22.2 Porozumět zdravotním a medicínským vlastnostem
- 6.22.3 Porozumět emočním vlastnostem
- 6.23 Otrava olovem: Porozumět specifickým aspektům osob, které mají otravu olovem
- 6.23.1 Porozumět tělesným parametrům
- 6.23.2 Porozumět zdravotním a medicínským vlastnostem
- 6.23.3 Porozumět emočním parametrům
- 6.24 Hemofilie: Porozumět specifickým aspektům osob s hemofilií
- 6.24.1 Porozumět tělesným parametrům
- 6.24.2 Porozumět zdravotním a medicínským vlastnostem
- 6.24.3 Porozumět emočním problémům
- 6.25 Záchvatová onemocnění: Porozumět specifickým aspektům osob se záchvatovým onemocněním
- 6.25.1 Porozumět zdravotním a medicínským aspektům
- 6.26 Leukémie: Porozumět specifickým aspektům osob s leukémií
- 6.26.1 Porozumět zdravotním a medicínským parametry u osob s leukémií
- 6.27 Diabetes (cukrovka): Porozumět specifickým znakům osob s diabetem 1. typu
- 6.27.1 Porozumět zdravotním a medicínským aspektům osob s diabetem
- 6.28 Kombinovaná postižení: Porozumět specifickým vlastnostem osob s kombinovaným postižením
- 6.28.1 Porozumět tělesným aspektům a parametrům motoriky
- 6.28.2 Porozumět kognitivním znakům
- 6.28.3 Porozumět řečovým a jazykovým znakům
- 6.28.3 Porozumět zdravotním problémům
- 6.29 Hluchoslepota: Porozumět specifickým znakům osob s hluchoslepotou

- 6.29.1 Porozumět tělesným aspektům a parametrům motoriky
- 6.29.2 Porozumět kognitivním znakům
- 6.29.3 Porozumět komunikačním parametrům
- 6.29.4 Porozumět zdravotním a medicínským aspektům
- 6.30 Poruchy pozornosti a hyperaktivita: Porozumět specifickým znakům osob s poruchou pozornosti a hyperaktivitou
- 6.30.1 Porozumět odlišnostem mezi poruchou pozornosti a hyperaktivitou
- 6.31 Syndrom získaného selhání imunity (AIDS): Porozumět specifickým vlastnostem osob s AIDS
- 6.31.1 Porozumět zdravotním a medicínským aspektům
- 6.31.2 Porozumět psychosociálním problémům
- 6.32 Důsledky vrozené drogové závislosti: Porozumět specifickým vlastnostem dětí, které se narodily jako drogově a alkoholově závislé
- 6.32.1 Porozumět tělesným parametrům
- 6.32.2 Porozumět kognitivním znakům
- 6.32.3 Porozumět zdravotním a medicínským aspektům
- 6.33 Vývojová dyspraxie: Porozumět specifickým vlastnostem osob vývojovou dyspraxií
- 6.33.1 Porozumět jak naplánovat instrukce
- 6.33.2 Porozumět jak implementovat pokyny

Standard 7: Teorie a vývoj kurikula (Curriculum Theory and Development)

Při plánování výuky tělesné výchovy pro studenty se zdravotním postižením je potřeba brát v úvahu různé kurikulární teorie a koncepty, například zvolení cílů na základě vhodného hodnocení. Tvorbou kurikula je více než jen pouhé sepsání učebního plánu. V mnoha případech se připravený plán v určitých částech upravuje.

Sedmý standard Teorie a vývoj kurikula (Curriculum Theory and Development) se dále dělí na podoblasti:

- 7.1 Porozumět klíčovými bodům (tj. referenční rámce, témata) při tvorbě návrhu kurikula
 - 7.1.1 Porozumět, vlivu vzdělávacích trendů jako jsou kulturní pedagogika, inkusivní vzdělávání, fitness
 - 7.1.2 Rozpoznat existenci kurikulárních modelů v tělesné výchově
 - 7.1.3 Porozumět jak informace ze společnosti, studentské potřeby, zájmy a obsah předmětu TV mají souvislost s klíčovými body při tvorbě kurikula
 - 7.1.4 Porozumět jak filozofické a psychologické obavy ovlivňují výběr klíčových bodů kurikula
 - 7.1.5 Vytvářet alternativní klíčové body zaměřené na kurikulum TV
- 7.2 Porozumět stanovování cílů IVP na základě příslušného vstupního hodnocení
 - 7.2.1 Porozumět jak vymezit obsah využitím různých přístupů
- 7.3 Porozumět jak provádět studijní analýzu

- 7.3.1 Porozumět principům výběru relevantních a odpovídajících hodnotících nástrojů
- 7.3.2 Interpretace výsledku testování pro umístění žáků a návrhy modifikace při jejich vzdělávání
- 7.3.2 Pochopit jak vypracovat postup pro vstupní testování, které u žáků zjišťují silné a slabé stránky
- 7.4 Porozumět jak založit studijní cíle na relevantním a odpovídajícím hodnocení
- 7.4.1 Porozumět jak se specifické studijní cíle shodují se základními kurikulárními cíly
- 7.4.2 Porozumět jak zpřesnit měření studijních objektů
- 7.4.3 Porozumět jak rozvíjet úkolovou analýzu pro účel uspořádání studijních objektů
- 7.4.4 Porozumět jak vést analýzu aktivity pro účel uspořádání studijních objektů
- 7.5 Porozumět principům tvorby IVP

Standard 8: Evaluace a hodnocení (Assessment)

Tato norma se zabývá procesem hodnocení, které je součástí základního kurzu měření a hodnocení u studentů tělesné výchovy. Hodnocení se nezaměřuje pouze na sběr dat, ale zahrnuje i měření pro účely rozhodování o zařazení speciálních programových komponent pro osoby se zdravotním postižením.

Osmý standard Evaluace a hodnocení (Assessment) se dále dělí na podoblasti:

- 8.1 Legislativní záležitosti: Legislativa ve vztahu k hodnocení a posouzení zdravotního postižení
 - 8.1.1 Vědět jak federální a státní legislativa posuzuje zdravotní postižení
 - 8.1.2 Znat státní a školní předpisy a pokyny pro posuzování zdravotního postižení
 - 8.1.3 Znat postup při podávání žádosti o hodnotící stanovisko
 - 8.1.4 Porozumět etickým otázkám při hodnocení, jako nezaujatost, či použití rodného jazyka
 - 8.1.5 Uznat právo rodičů nebo opatrovníků, na obdržení přiměřeného objektivního hodnocení výkonu od personálu mimo vzdělávací agentury
- 8.2 Terminologie: Názvosloví, které se používá ve specializovaných oborech při posouzení motorické úrovně osob se zdravotním postižením
 - 8.2.1 Povědomí o odlišnostech mezi screeningem, hodnocením, měřením a evaluací
 - 8.2.2 Znalost formálních a neformálních metod pro sběr kvalitativních i kvantitativních dat
 - 8.2.3 Znat specifické testové baterie, které jsou součástí kurikul (Smart Start, I-CAN)
 - 8.2.4 Znat terminologii jako způsobilá měřítka (kritéria), individuální vzdělávací programy a současná úroveň výkonu
 - 8.2.5 Porozumět důvodům existence odchylek mezi výkony ve standardních testech

8.3 Administrativa: Znalost různých nástrojů sloužících k měření výkonu člověka v souvislosti s tělesnou výchovou

8.3.1 Znalost nástrojů, pro měření tělesné a motorické zdatnosti: základní motorické dovednosti a vzorce (modely), dovednosti ve vodním prostředí (spotech), tanec, individuální a skupinové hry a sport, dovedností pro životní potřebu

8.3.2 Rozpoznat kdy je potřeba vyškolení personálu, další administrativní podpory, přerozdělení zdrojů

8.4 Interpretace: Získávání klasifikace a výsledků měření

8.4.1 Porozumět jak použít výsledky měření pro identifikaci vzdělávacích potřeb

8.4.2 Porozumět jak použít výsledky měření ve výukovém plánu

8.4.3 Porozumět vztahům mezi tělesnou a motorickou zdatností, základními motorickými dovednostmi a vzorci, dovednostmi ve vodním prostředí, tancem, individuálními a skupinovými hrami a sporty, dovednostmi pro životní potřebu

8.4.4 Porozumět významu efektivní komunikace při sdělování hodnocení

8.4.5 Porozumět že výsledky měření musí dosáhnout určitých měřítek, aby byly a vhodné pro aplikovanou tělesnou výchovu

8.4.6 Porozumět výběru služeb, které jsou k dispozici studentům se zdravotním postižením v místních vzdělávacích agenturách a ve školních okresech

8.4.7 Rozpoznat kdy je potřeba vyškolení personál, další administrativní podpory, přerozdělení zdrojů pro efektivní udržení tělesné zdatnosti a nástrojů motorického výkonu

8.5 Rozhodování: Proces výběru různých možností

8.5.1 Znalosti teoretického rámce, který vytváří komplexní hodnocení pro rozhodnutí

8.5.2 Porozumět hodnocení jako průběžnému procesu

8.5.3 Porozumět, že rozhodování ve vzdělávání je založené na výsledcích hodnocení

8.5.4 Znat zdroje hodnocení motoriky, které jsou dostupné v oboru

8.6 Dovednosti potřebné k činnosti hodnotící pracovní skupiny: Schopnost pracovat společně s dalšími odborníky ve víceoborové pracovní skupině

8.6.1 Zpráva pro rodiče, opatrovníky, a další odborníky, která hodnotí výsledky

8.6.2 Zpráva pro členy víceoborové pracovní skupiny, která hodnotí výsledky

8.6.3 Porozumět jak propojit zprávu o tělesné zdatnosti, hodnocení motorického výkonu, programová doporučení a programy ostatních členů pracovní skupiny

Standard 9: Plánování v kontextu tělesné výchovy (Instructional Design and Planning)

Než začne učitel aplikované tělesné výchovy vyučovat, je potřeba vytvořit vzdělávací plán, aby byla splně-

na zákonná kritéria a současně také proto, aby byly uspokojeny cíle vzdělávání a speciální potřeby osob se zdravotním postižením. Již dříve zmíněné principy, např. z oblasti ontogeneze a motorického vývoje člověka, se uplatňují i v tomto standardu.

Devátý standard Plánování v kontextu tělesné výchovy (Instructional Design and Planning) se dále dělí na podoblasti:

9.1 Projekt kurikula: Porozumět faktorům, které jsou potřebné pro vývoj obecného systematického kurikulárního plánu výuky

9.1.1 Analyzovat individuální přednosti/potřeby, cíle a priority

9.1.2 Analyzovat zdroje, bariéry a alternativní doporučení

9.1.3 Stanovit rozsah (cíle a úkoly) a posloupnost výuky v kurikulu pro dlouhodobé cíle, které budou sloužit jako základ pro IVP (individuální vzdělávací plán)

9.2 Plánování vyučovacích jednotek a hodin: Návrh a tvorba plánů vyučovacích jednotek a hodin pro maximalizaci výuky

9.2.1 Přizpůsobit plánování individuálním vlastnostem a zázemí studenta

9.2.2 Přizpůsobit studentovu anamnézu při návrhu individuálního vzdělávání

9.2.3 Plánovat bezpečnostní a rizikový management

9.2.4 Plánovat řádný dohled nad školní politikou

9.2.5 Zvážit poměr počtu žáků na jednoho učitele

9.2.6 Zvážit velikost a složení třídy

9.2.7 Plánovat třídní management a organizaci v tělesné výchově

9.2.8 Plánovat používání vhodných pravidel, vybavení, materiálů, aktivity a prostředí

9.2.9 Plánovat modifikace ve vnějším prostředí

9.2.10 Plánovat modifikace ve vybavení

9.2.11 Plánovat modifikace v pravidlech

9.2.12 Plánovat modifikace ve hrách a aktivitách

9.2.13 Plánovat přiměřenost času stráveného ve výuce

9.2.14 Posoudit zlepšování ve vztahu k IVP

9.2.15 Plánovat činnosti pro asistent pedagoga, dobrovolníky a peer tutoru

9.3 IVP (individuální vzdělávací plán): Porozumět federálnímu pověření pro zapojení v plánování tělovýchovných programů pro osoby se zdravotním postižením

9.3.1 Znat postupy pro tvorbu individuálního studijního plánu

9.4 Uplatnění technologií: Demonstrovat znalosti o komunikačních systémech schválených Americkou asociací znakové řeči (American Speech-Language-Hearing Association ASHA)

9.4.1 Porozumět, že slovní komunikace je prostředek orální komunikace, která zahrnuje použití jazykového kódu (řeči)

9.4.2 Porozumět, že nonverbální komunikace (alternativní) je jakýkoliv přístup navržený tak, aby podpořoval, obohatil, nebo doplnil komunikaci osob, které nepoužívají verbální komunikaci

9.5 Pomocné prostředky: Znalosti jak používat a adaptovat pomocná zařízení, zvyšující spoluúčast v tělesné výchově

9.5.1 Porozumět, že polohování může usnadnit zapojení do tělesné výchově

9.5.2 Porozumět, že francouzské hole usnadňují zapojení do tělesné výchově

9.5.3 Porozumět, že berle usnadňují zapojení do tělesné výchovy

9.5.4 Porozumět, že chodítka mohou poskytovat více stability než berle během aktivit v tělesné výchově

9.5.5 Porozumět, že ortéza je polohovací zařízení pro podporu, znehybnění, a je užívaná k prevenci, nápravě deformit, nebo pomáhá obnovovat funkce

9.5.6 Porozumět, že protéza je náhrada za chybějící končetinu

9.5.7 Porozumět úpravám na vybavení, které se používá pro sport a rekreační aktivity

9.6 Zařízení sloužící k pohyblivosti: Znalosti o různých pomůckách sloužící k pohyblivosti, které zvyšují spoluúčast v tělesné výchově

9.6.1 Porozumět, že invalidní vozíky zvyšují pohyblivost, nebo celkové prostředky pohyblivosti pro ty, kteří mají tělesné postižení dolních končetin

9.6.2 Porozumět, že koloběžky jsou prostředkem pro zvýšení pohyblivosti a spoluúčasti v tělesné výchově

9.6.3 Porozumět, že jízdní kola a tricykly zvyšují pohyblivost v tělesné výchově

9.6.4 Porozumět jak používat kompenzační pomůcky, které zvyšují spoluúčast osobám se zrakovým postižením na aktivitách v tělesné výchově

Standard 10: Vzdělávání a výchova (Teaching)

Hlavní náplní práce učitele ATV je samozřejmě samotná vyučovací činnost. Na tomto standardu jsou aplikovány zásady, které byly zmíněny ve standardech ontogeneze člověka, motorického vývoje v základech sportovních věd tak, aby učitel ATV dokázal tvořit kvalitní hodiny tělesné výchovy pro osoby se zdravotním postižením.

Desátý standard Vzdělávání a výchova (Teaching) se dále dělí na podoblasti.

10.1 Výukové styly (Didaktické řídicí styly): Demonstrovat různé výukové styly s cílem podpořit výukový proces v tělesné výchově

10.1.1 Porozumět příkazovému didaktickému řídicímu stylu

10.1.2 Porozumět recipročnímu didaktickému řídicímu stylu

10.1.3 Porozumět úkolovému didaktickému řídicímu stylu
 10.1.4 Porozumět principům individualizace ve školní TV
 10.1.5 Porozumět didaktickému řídicímu stylu s řízeným objeováním
 10.1.6 Porozumět rozlišovacímu nebo průzkumnému didaktickému řídicímu stylu
 10.1.7 Porozumět kooperativnímu didaktickému řídicímu stylu
 10.2 Výukové strategie: Porozumět jak jsou výukové strategie potřebné pro podporu vyučovacího procesu
 10.2.1 Porozumět komunikaci se cvičenci jako je verbální projev, ukázky, tělesné vedení
 10.2.2 Porozumět procesům úkolové analýzy
 10.2.3 Porozumět, že pro splnění každého úkolu je potřeba přiměřeného času
 10.2.4 Porozumět kvalitativním dovednostem ve výuce
 10.2.5 Porozumět kvantitativním dovednostem ve výuce
 10.2.6 Porozumět jak pracovat s tempem výuky
 10.2.7 Porozumět jak sdělit obsah a studijní požadavky
 10.2.8 Porozumět typům sociálních klimat, které podporují spolupráci
 10.2.9 Porozumět poznatkům o zpětné vazbě, výkonu a výsledcích
 10.2.10 Porozumět jak určit pokrok a udělat změny pro přizpůsobení se individuálním potřebám
 10.3 Aplikování principů analýzy chování: Porozumět principům adaptace analýzy chování k podpoře učení
 10.3.1 Porozumět jak zvolit a definovat specifické chování, které má být změněno nebo zachováno
 10.3.2 Porozumět jak sledovat, zmapovat tabulky a analyzovat chování, které chceme změnit
 10.3.3 Porozumět různým strategiím používaných pro změnu v chování
 10.3.4 Porozumět jak evaluovat projekt zaměřené na změny v chování
 10.4 Preventivní strategie: Porozumět managementu preventivních strategií, které podporují proces učení
 10.4.1 Porozumět jak si získat pozornost třídy
 10.4.2 Porozumět jak používat postup pro přechod z jedné aktivity do další
 10.4.3 Porozumět jak organizovat výuku do skupin, která má základ na přirozených aktivitách
 10.4.4 Porozumět jak se vypořádat s vyrušováním během výuky
 10.4.5 Porozumět jak stanovit individuální cíle žáků
 10.4.6 Porozumět jak vyučovat řízení svého osobního rozvoje (self-management)
 10.5 Posilování pozitivního chování: Znalosti o výukových metodách, které posilují pozitivní chování
 10.5.1 Porozumět modelování jako výukové metodě
 10.5.2 Porozumět verbálnímu vedení jako výukové metodě
 10.5.3 Porozumět formování jako výukové metodě
 10.5.4 Porozumět řetězení jako výukové metodě

10.5.5 Porozumět sociální incentivě jako výukové metodě
 10.5.6 Porozumět hmotným incentívám jako výukové metodě
 10.5.7 Porozumět že posílená pohybovou aktivitou je jednou z výukových metod
 10.5.8 Porozumět, že nabídka incentív, známkování a bodový systém jsou jednou z výukových metod
 10.5.9 Porozumět písemné smlouvě jako výukové metodě
 10.5.10 Porozumět skupinové a individuální možnosti jako výukové metody
 10.5.11 Porozumět postupu při práci s incentívami jako výukové metodě
 10.5.12 Porozumět diferencním incentívám jako výukové metodě
 10.6 Snižování projevů nevhodného chování: Souběžné použití intrusivních metod, za předpokladu že klasické metody nejsou účinné
 10.6.1 Porozumět ignoraci jako výchovné metodě
 10.6.2 Porozumět ztrátě benefitu jako výchovné metodě
 10.6.3 Porozumět opětovné korekci jako výchovné metodě
 10.6.4 Porozumět proceduře oddechového času jako výchovné metodě
 10.6.5 Porozumět párovému stimulu jako výchovné metodě
 10.6.6 Porozumět nevhodnosti tělesných trestů
 10.7 Další metody vedení: Používat další metody řízení osob vedoucí k pozitivnímu chování u žáků
 10.7.1 Porozumět modelu významu zodpovědnosti výukové metodě
 10.7.2 Porozumět hodnotě efektivní komunikace jako výukové metodě
 10.7.3 Porozumět životní terapii jako výukové metodě (zodpovědnost za své chování)
 10.7.4 Porozumět sociální interakci jako výukové metodě

Standard 11: Konzultace a další vzdělávání (Consultation and Staff Development)

Čím více studentů se zdravotním postižením je zahrnuto do všeobecného vzdělávacího programu, tím více musí učitelé ATV poskytovat odborných konzultací a rad svým kolegům (nespecialistům na ATV) pedagogům. To vyžaduje vynikající komunikační dovednosti a schopnost empatie. Tato norma identifikuje klíčové kompetence učitele ATV nutné pro poskytování těchto konzultací a další rozvoj zaměstnanců v této oblasti.

Jedenáctý standard Konzultace a další vzdělávání (Consultation and Staff Development) se dále dělí na podoblasti:

11.1 Motivace: Pochopit jaký vliv má motivace na chování

11.1.1 Pochopit Maslowovu teorii, jako základ pro plánování konzultací a profesního rozvoje pracovníků

11.2 Znalost administrativy: Znalost organizačních programů a administrativní hierarchie

11.2.1 Porozumět administrativní a organizační struktuře vzdělávacích agentur/služeb

11.2.2 Porozumět organizačním programům

11.2.3. Porozumět vlivům, které má vnější prostředí a rodičovská/poručnická intervence

11.2.4 Porozumět úloze pohybových programů v komunitě

11.2.5 Financování z různých zdrojů

11.3 Skupinová dynamika: Demonstrovat znalosti skupinových přístupů pro poskytování vzdělávacích programů

11.3.1 Porozumět skupinovým přístupům pro poskytování vzdělávacích programů

11.3.2 Porozumět podstatě skupinové soudržnosti

11.3.3 Porozumět podstatě situačního vedení

11.3.4 Porozumět kulturním problémům souvisejícím se skupinovou dynamikou

11.4 Interpersonální komunikační dovednosti: Znalosti v oblasti spolupráce a diskuse

11.4.1 Porozumět, že aktivní naslouchání je komunikační dovedností

11.4.2 Porozumět dynamice obhajoby skupiny

11.5 Psychologické rozměry (dimenze): Znalosti o poznávacích procesech, které ovlivňují chování

11.5.1 Porozumět postojovým teoriím

11.6 Konzultační modely: Znalosti o tom jak využívat různé konzultační modely

11.6.1 Porozumět předpisovému režimu a konzultacím

11.6.2 Porozumět zajišťovacímu režimu a konzultacím

11.6.3 Porozumět spolupracovnímu režimu a konzultacím

11.6.4 Porozumět zprostředkovacímu režimu

Standard 12: Evaluace programů (Program Evaluation)

Hodnocení studentů je pouze část procesu evaluace celého programu, protože hodnocení se týká celé řady vzdělávacích služeb. Jen málo učitelů ATV je formálně vyškoleni pro hodnocení programu jako celku. Z toho důvodu je hodnocení většinou specifické pro danou oblast, jako jsou okresy a kraje, ve kterých škola působí, a zaměřuje se pouze na několik parametrů, jako je např. počet studentů dosahujících určité úrovně v testech tělesné zdatnosti. V tomto procesu nejsou většinou zahrnuti programy ATV

Dvanáctý standard Evaluace programů (Program Evaluation) se dále dělí na podoblasti:

12.1 Výstupy studentů: Porozumět významu plánování evaluace, žákovských výsledků

12.1.1 Monitorování efektivity hodnocení plánování a provádění odpovídajících revizí

12.1.2 Použít stávající měřítka kvality tělovýchovných programů v podmínkách kurikulární přístupnosti, vhodnosti a frekvence, po dobu kdy je program poskytován

12.2 Programové operace: Porozumět důležitosti monitorování kvality programových operací

12.2.1 Porozumět právním požadavkům pro zpřístupnění tělovýchovných zařízení osobám se zdravotním postižením

12.2.2 Rozpoznat důležitost správného fungování invalidních vozíků a ortopedických potřeb

12.2.3 Rozpoznat potřebu personálních školení, další administrativní podpory, přesun prostředků pro hodnocení

12.2.4 Porozumět různým metodám, které popisují a zaznamenávají výsledky měření a evaluace

12.2.5 Použít profil výkonu studentů při prezentaci jejich výsledků

12.2.6 Použít míry při informování o pokroku studentů

12.2.7 Rozpoznat potřebu zaměstnaneckých školení, další administrativní podpory

12.2.8 Demonstrovat dovednosti jak hodnotit programy, které splňují odborné standardy kvality

12.3 Spokojenost klientů: sledovat údaje o spokojenosti klientů

12.3.1 Demonstrovat znalosti o úkolech pečovatelů a shromažďování informací týkající se studentských postojů k tělesné výchově

12.3.2 Rozpoznat význam zpětné vazby, kterou poskytují studenti pro evaluaci programů

12.3.3 Monitorovat chování studentů, jejich pozitivní nebo negativní přístup k pohybové aktivitě, jako ukazatel jejich spokojenosti či nespokojenosti s pohybovými aktivitami

Standard 13: Celoživotní vzdělávání (Continuing Education)

Cílem tohoto standardu je zaměřit se na průběžné vzdělávání učitelů ATV ve svém oboru. K dispozici jsou různé možnosti kariérního rozvoje. Speciální kurzy na místních vysokých školách jsou pouze jednou z možností. Učitelé ATV se mohou zúčastnit workshopů, seminářů, prezentací a konferencí se zaměřením na nové poznatky v oblasti ATV. Také je zde možnost absolvování distančního studia.

Třináctý standard Celoživotní vzdělávání (Continuing Education) se dále dělí na podoblasti:

13.1 Profesionální růst: Pochopit jak současné problémy a trendy ovlivňují oblast tělesné výchovy

13.1.1 Porozumět vlivu federálních zákonů a nařízením, které zajišťují služby z oblasti tělesné výchovy

13.1.2 Porozumět jak získávat informace od úřadu kongresmana

13.1.3 Přístup k informacím prostřednictvím federálního ministerstva školství

13.1.4 Být informován o správě, kterou provádí regionální vzdělávací agentura (Local Education Agency)

13.1.5 Být informován o názorech různých odborných organizací a skupin, které se zabývají otázkami souvisejícími s osobami se zdravotním postižením

13.2 Současná literatura: Průběžně aktualizovat současnou literaturu o tělesné výchově

13.2.1 Odebírat a číst časopisy o tělesné výchově

13.3 Odborné organizace: spolupráce s odbornými organizacemi, které se zabývají otázkami týkající se tělesné výchovy

13.3.1 Podpora činnosti státních, regionálních a federálních organizací, které podporují tělesnou výchovu

13.4 Technologie: Pochopit jak používat technologie, jako formu šíření informací o tělesné výchově

13.5 Výukový certifikát: Pochopit, že je potřeba udržovat stávající výukové certifikáty

13.5.1 Pochopit jaké mechanismy jsou dostupné pro udržení stávajících výukových certifikátů

Standard 14: Etika (Ethics)

Základním předpokladem projektu národních standardů ATV je, že ti kteří úspěšně splní certifikovanou zkoušku z ATV, se budou snažit po celou dobu dodržovat nejvyšší etické zásady v oblasti poskytování programů a služeb pro děti a mládež se zdravotním postižením. Tato norma byla vyvinuta, aby zajistila, že její členové nejen pochopí význam etických postupů, ale také budou dodržovat a rozvíjet takové praktiky.

Čtrnáctý standard Etika (Ethics) se dále dělí na podoblasti:

14.1 Porozumět nutnosti existence odborných standardů

14.1.1 Porozumět a respektovat úlohy a odpovědnosti, které mají vychovatelé a další školní odborníci

14.2. Porozumět a ohodnotit vhodné profesionální jednání

14.2.1 Přijmout potřebu standardů pro odbornou angažovanost ve vzdělávání dětí, mladistvých a adolescentů

14.2.2 Pochopit potřebu nepřetržitého odborného vývoje

14.2.3 Porozumět odpovědnosti hájit vzdělávací potřeby osob se zdravotním postižením

14.2.4 Pochopit, že je potřeba udržovat odborný kredit standardů

14.3 Pochopit potřebu posunovat vpřed odborný vědomostní základ

14.3.1 Porozumět potřebě provádět a podporovat různé formy výzkumných návrhů rozšiřující vědomostní základnu

14.3.2 Porozumět, že výzkumná zjištění by se měla zahrnout do praxe

14.4 Podporovat rozvoj této profese

14.4.1 Členství v odborných komisích

Standard 15: Komunikace (Communication)

V posledních letech se role učitele ATV vyvinula a mnohem více zahrnuje i komunikaci s rodinami a dalšími odborníky. Tato norma obsahuje informace o způsobech efektivní komunikace s rodinami a dalšími odborníky za použití týmového přístupu, s cílem zlepšit poskytování služeb osobám se zdravotním postižením.

Patnáctý standard Komunikace (Communication) se dále dělí na podoblasti:

15.1 Rodiče a rodina: Komunikace s rodiči a rodinou

15.1.1 Porozumět významu a vlivu rodičů a rodiny

15.1.2 Být rodinným rádcem a zastáncem ve vztahu k pohybové aktivitě

15.2 Vztahy s veřejností: Úloha komunikace v tělesné výchově

15.2.1 Získat znalosti z tělesné výchovy a komunikační dovednosti, které jsou důležité pro tělesné aktivity

15.3. Úlohy dalších profesionálů: Porozumět úlohám dalších profesionálů, kteří pracují s učiteli aplikované tělesné výchovy a pomáhají osobám se zdravotním postižením

15.3.1 Získat znalosti o úkolech a povinnostech ergoterapeutů

15.3.2 Získat znalosti o úkolech a povinnostech fyzioterapeutů

15.3.3 Získat znalosti o úkolech a povinnostech rekreologů

15.3.4 Získat znalosti o úkolech a povinnostech odborných specialistů

15.3.5 Získat znalosti o úkolech a povinnostech učitelů tělesné výchovy

15.3.6 Získat znalosti o úkolech a povinnostech učitelů speciální pedagogiky

15.3.7 Získat znalosti o úkolech a povinnostech poloprofesionálu a dobrovolníků

15.3.8 Získat znalosti o úkolech a povinnostech dalších pedagogických pracovníků, kteří pracují s učiteli ATV a osobami se zdravotním postižením

15.4 Přístup ke spolupráci ve skupině: Efektivní komunikace s využitím spolupráce v pracovní skupině

15.4.1 Získat znalosti o možných způsobech spolupráce v pracovní skupině

Jak již bylo zmíněno výše, proces utváření národních standardů byl spojen se vznikem národní certifikační zkoušky pro učitelství aplikované tělesné výchovy. Tato zkouška se provádí vždy jednou ročně a poplatek za její absolvování je 100 USD (aktuálně orientační suma, platná k roku 2006). Zkouška se

skládá z jednoho sta otázek, které jsou postavené na znalosti čtvrté úrovně patnácti národních standardů, a jsou formovány tak, aby zjišťovaly vědomosti potřebné k výuce aplikované tělesné výchovy. Proto, aby mohl případný zájemce úspěšně splnit tuto zkoušku, se musí nejprve prokázat diplomem o úspěšném absolvování bakalářského studia tělesné výchovy. Poté musí doložit, že má za sebou 200 hodin garantované výuky tělesné výchovy s osobami se zdravotním postižením a musí mít platnou licenci pro výuku tělesné výchovy pro daný stát USA, kde učitel pracuje. Po úspěšném splnění zkoušky následuje předání certifikátu od NCPERID, který má stanovenou platnost na sedmileté období. Součástí certifikátu jsou také možnosti používat titul CAPE (Certified adapted physical education) za jménem a roční členství v NCPERID. Tento certifikát je uznáván několika americkými organizacemi jako např. Asociace pro zdraví životní styl a fitness. Certifikační zkouška je produktem pětiletého vývoje, na kterém se podílelo více než pět set pracovníků z oblasti ATV, kteří prováděli evaluaci jednotlivých testových položek. V průběhu projektu bylo vytvořeno přes dva tisíce potencionálních testových otázek, ty byly zaslány třiceti učitelům ATV, kteří je hodnotili podle osmi stanovených kritérií. Po analýze výsledků došlo k revizi otázek. V další fázi byly testové otázky předloženy další skupině učitelů, kteří pracovali s osobami se speciálními potřebami a následně jejich odpovědi zpracovány. Z tohoto procesu se vyprodukovalo jedno sto otázek, které byly uvedeny a ověřeny v pilotním testovém programu (National Consortium for Physical Education and Recreation for Individuals with Disabilities, 2006).

DISKUSE

Národní standardy aplikované tělesné výchovy (APENS) představují značně obsáhlý soubor informací a vědomostí, které jsou podle autorů těchto standardů potřebné pro učitele aplikované tělesné výchovy proto, aby mohli kvalitně vést výchovu a vzdělávání osob se zdravotním postižením.

Při pohledu na strukturu jednotlivých standardů je patrná velikost, rozsah a odbornost obsahu standardů. Je nutné připomenout, že každý standard se člení do několika podoblastí (nejnižší podoblast je rozsahově nejobsáhlejší). Z ekonomických důvodů jsou v tomto příspěvku uvedeny pouze první dvě úrovně. Pokud se podrobněji soustředíme na obsah jednotlivých standardů, lze konstatovat, že národní standardy jsou zaměřeny především na získání znalosti z oblastí anatomie a fyziologie lidského těla, na psychosociální procesy spojené s výchovou a vzděláváním osob se zdravotním postižením, na pedagogické znalosti, na znalos-

ti potřebné pro přípravu a modifikaci testů fyzické a motorické zdatnosti osob se zdravotním postižením a v neposlední řadě také na získání základního teoretického přehledu o jednotlivých druzích zdravotních postižení.

ZÁVĚR

Pro prostředí české aplikované tělesné výchovy by bylo přínosné, pokud by v budoucích letech vznikl obdobně obsáhlý projekt jako Národní standardy aplikované tělesné výchovy (APENS), který by se zaměřil na vytvoření standardů, které by definovaly jako normu základní znalosti a dovednosti, které jsou nezbytně potřebné pro profesi učitele aplikované tělesné výchovy. Významný počín v této problematice se udál v České republice mezi roky 2008–2010, kdy na základech mezinárodní spolupráce vznikl projekt European Standards in adapted physical activity (EUSAPA). Jedním z cílů projektu bylo popsat profesní kompetence v každé ze tří oblastí aplikovaných pohybových aktivit (jednu oblast tvoří i aplikovaná tělesná výchova), a také pro tyto oblasti vymezit akademické standardy, kompetence a výstupy (Centrum APA, 2012). V budoucnu by mohlo dojít k obsahovému rozšíření těchto dokumentů, a tím se přiblížit americkým Národním standardům aplikované tělesné výchovy.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Holubíková, M. & Kudláček, M. (2011). Nahľad do historie aplikovanej telesnej výchovy v USA a v Európe. *Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi*, 2(2), 46–53.
- Ješina, O. (2011). Kompetence učitelů aplikované tělesné výchovy. *Tělesná kultura*, 34(2), 19–41.
- Ješina, O. & Kudláček, M. (2011). *Aplikovaná tělesná výchova*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- National Consortium for Physical Education and Recreation for Individuals with Disabilities (NCPERID). (2006). *Adapted physical education national standards*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Centrum aplikovaných pohybových aktivit (APA) FTK UP v Olomouci. (2012). *Mezinárodní projekty: 2008–2010 EUSAPA (European Standards in APA)*. Retrieved 3. 12. 2012 from the World Wide Web: <http://www.apa.upol.cz/web/index.php/dali-informace-cols3/mezinarni-projekty-apa>
- National Consortium for Physical Education and Recreation for Individuals with Disabilities (NCPERID). (2008a). *15 Standards of Specialized Knowledge*. Retrieved 5. 1. 2012 from the World Wide Web: <http://apens.org/15standards.html>
- Stálá konference asociací ve vzdělávání. (2011). Retrieved 11. 1. 2012 from the World Wide Web: <http://www.skav.cz/cz/novinky/2011/unor-2011/?id=364>

Pokyny autorům recenzované sekce

Publikační styl

Standard časopisu **Aplikované pohybové aktivity v teorii a praxi** je založen na publikačním stylu Americké psychologické asociace – *Publication Manual of the American Psychological Association*, 6th edition, 2008 (viz www.apastyle.org). Hlavním jazykem časopisu je **čeština**. Název článku, abstrakt a klíčová slova jsou publikována také v angličtině.

Formátování textu

Soubor příspěvku musí být ve formátu souboru Microsoft Word (.doc nebo .docx). Text má jednoduché řádkování, je zarovnaný do bloku, používá dvanáctibodový font Times New Roman a všechny ilustrace, obrázky a tabulky jsou umístěny v samostatných souborech s vyznačením jejich umístění v textu. Maximální povolená délka příspěvku je 15 stran celkem (včetně obrázků, tabulek a případných příloh).

Abstrakt a klíčová slova

Doporučená délka abstraktu je 400 slov a nesmí přesáhnout 500 slov. Autoři musí uvést 3 až 10 klíčových slov.

Struktura příspěvku

Výzkumný článek musí být strukturován následujícím způsobem: ÚVOD, METODIKA, VÝSLEDKY, DISKUZE, ZÁVĚRY, REFERENČNÍ SEZNAM. Doporučená struktura teoreticky orientovaného článku: ÚVOD, CÍLE PŘÍSPĚVKU, VÝSLEDKY, DISKUZE, ZÁVĚRY, REFERENČNÍ SEZNAM. Názvy kapitol musí být napsány velkými písmeny a zarovnaný doleva.

Tabulky a obrázky

Tabulky a obrázky musí být zaslány v samostatných (zdrojových) souborech ve formátech .xls, .jpg, .tif apod. V textu bude uvedeno umístění každé tabulky a obrázku a jejich identifikace. Identifikace je zarovnaná doleva a sestává z popisku (např.: Tabulka 1, Obrázek 1) a názvu tabulky nebo obrázku pokračujícím na stejném řádku.

Referenční seznam

Reference jsou umístěny na konci příspěvku v abecedním pořadí a musí být v souladu s APA publikačním stylem (viz příklady). Pro reference nelze nikdy použít poznámky pod čarou. Pečlivě přezkontrolujte reference, abyste se ujistili, že jsou správně a zařazeny pouze v případě, že jsou citovány v textu. Kde je to možné, musí být uvedena URL adresa odkazující na referenci.

Příklady

NEPERIODIKA (knihy, závěrečné zprávy, monografie, brožury)

Autor, A. A., & Autor, B. B. (rok). *Název práce*. Místo: Vydavatel.

Např.:

Kudláček, M., & Ješina, O. (2008). *Integrace žáků s tělesným postižením do školní tělesné výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého.

ČÁST NEPERIODIKA (kapitoly knih, sborníky)

Autor, A. A. (rok). Název kapitoly. In A. Editor & B. Editor (Eds.), *Název knihy* (pp. strany). Místo: Vydavatel.

Např.:

Válková, H. (2008). Integrace v evropském kontextu. In M. Kudláček & T. Vyskočil (Eds.), *Integrace – jiná cesta II* (pp. 83–113). Olomouc: Univerzita Palackého.

PERIODIKA (články v časopisech)

Autor, A. A., Autor, B. B., & Autor, C. C. (rok). Název článku. *Název periodika, ročník*(číslo), strany.

Např.:

Janečka, Z., Šterbová, D., & Kudláček, M. (2008). Psychomotorický vývoj a vývoj motorických kompetencí kongenitálně nevidomých dětí do 36 měsíců věku. *Tělesná kultura*, 31(1), 20–29.

Recenze odborných knih

PEDAGOGIKA SPORTU

Petr JANSÁ a kolektiv

(Spoluautoři: Vladimír Jůva, Jan Kocourek, Zbyněk Svozil, Karel Kovář)

Recenzi zpracovala: Hana Válková

Fakta:

Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum
233 stran čistého textu, téměř 250 titulů referenčního seznamu

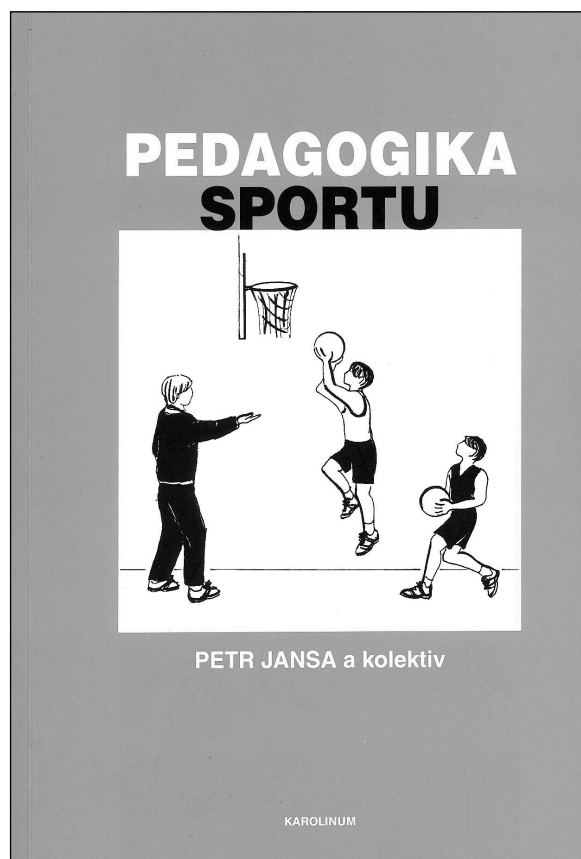
Věcný rejstřík je zařazen

Na počátku roku 2012 vyšel v nakladatelství Karolinum Praha text „Pedagogika sportu“, který vznikl v součinnosti čtyř autorů ze tří sportovních fakult (Praha, Brno, Olomouc) pod vedením Petra Jansy z FTVS UK v Praze. Proč je recenze zařazena do kontextu APA? Protože pedagogika sportu jako celek je stěžejní disciplínou pro odborníky všech kinantropologických profesí, aplikovanou disciplínou je pak speciální pedagogika vztahující se k APA, v publikaci zmíněna skromně na straně 19. Současné frekventované téma integrace či inkluze ve školní tělesné výchově není vůbec zmíněno, natož popsáno, což považuji za nedostatek této jinak kvalitní publikace. Téma pedagogiky sportu mělo v ČR, resp. v bývalém Československu silnou pozici, která s odchodem hlavního představitele Bohumila Svobody jakoby vymizela. Ke cti autorů je, že publikaci věnovali právě jeho památce, a že témata pedagogiky sportu opět „vzkřísili“.

Obsah publikace Pedagogika sportu místý balancuje na hraně mezi pedagogikou a psychologii, což není jen problém autorů, ale obecný problém formulace obou široce pojatých disciplín. Právě témata, koketující s psychologii (vývoj člověka, osobnost žáka v TV či sportovce, některé pasáže diagnostiky, agrese, motorické učení, komunikace), zůstávají v rámci popisu a měli bychom očekávat i aplikace do praxe. Témata „ryze“ pedagogická mají svou sílu teoretickou i praktickou s doprovodem praktických příkladů. V těchto částech je patrná snaha seriózní práce s dokumenty a příklady výzkumů v ČR. Čtenář tak získává věrohodná data z našeho prostředí i možnost příklady následovat či dále výzkumně rozvíjet.

Text je členěn do čtyř tematických částí.

- I. část, „Základy pedagogiky sportu“, má svou sílu v prezentaci základních principů a vývoje pedagogiky sportu. Metodologie uvádí stručný přehled, který si čtenář doplní další speciální literaturou (např. škála POP má v originále 24 položek, nikoliv 17, str. 70).

- II. část, „Pedagogika školního sportu“, je vzhledem k cíli textu a pedagogiky sportu poněkud skromná, přičemž právě učitelé prahnou po informacích, jak řešit současná ožehavá témata ve školní TV (motivace, postoje, adherence, šikana). Některé návaznosti může čtenář dedukovat z kapitoly 7 (Charakteristika osobnosti sportovce).
- III. část, „Pedagogika soutěžního sportu“, informuje o systémech pedagogiky sportu v ČR, SR i jiných evropských zemích a podává ucelený přehled o trenérství.
- IV. část, „Pedagogika rekreačního sportu“, je záslužná tím, že si této oblasti text vůbec všímá. Tato část je taktéž velmi skromná, přestože otázky edukace a volného času jsou v současnosti společensky velmi silné.

Celkově je třeba text doporučit studujícím interakčních edukativních profesí především z oblasti kinantropologie. Po dlouhé době tým autorů obrací pozornost k pedagogice sportu, k výchově sportem, prostřednictvím sportu i k orientaci na sport. Ve faktech, informacích či prezentacích výzkumu je podtržen vztah k našemu domácímu prostředí, což studenti, animátoři, učitelé, trenéři či jiní pedagogičtí pracovníci v kinantropologických oborech mohou jen přivítat a neměli by proto text vynechat. Text, přes drobné připomínky, lze doporučit do knihoven institucí, které vychovávají pedagogické pracovníky s orientací na pohybové aktivity a sport.

ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ A POMÁHAJÍCÍ PROFESE

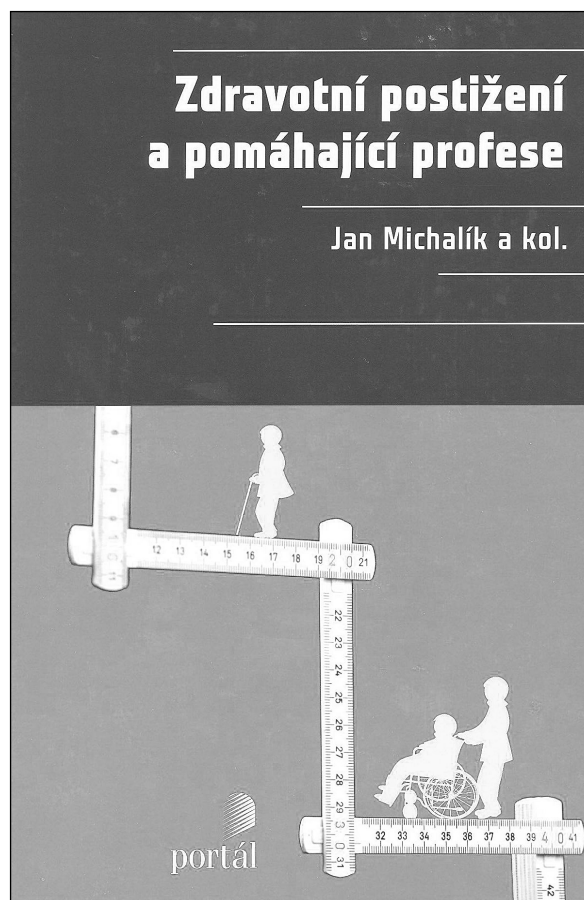
Jan Michalík a kol.

Recenzi zpracoval: Ladislav Baloun

Kniha s názvem Zdravotní postižení a pomáhající profese, jejímž tvůrcem je Jan Michalík a kolektiv autorů (Lenka Krhutová, Renata Mlčáková, Libor Novosad, Miloň Potměšil, Milan Valenta), je velmi zajímavým a obsáhlým náhledem do problematiky života osob se zdravotním postižením a seznámením se s oblastí zahrnující činnosti tzv. pomáhajících profesí. Tento rozsáhlý svazek (511 stránek) vydalo nakladatelství Portál v roce 2011. Publikace je určena především pro pracovníky pomáhajících profesí, či studenty a účastníky kurzů, kteří se na toto povolání připravují.

Dílo je možné rozdělit (i podle samotných autorů) na dvě rozsáhlé části. První část obsahuje kapitoly, které se věnují vymezení a specifikům pojmu pomáhající profese a společenskému postavením občanů se zdravotním postižením v různých oblastech života (terminologie, právo, zaměstnání, diskriminace, mýty a předsudky). Obzvláště zajímavým bude pro velkou část čtenářů rozsáhlý soubor statistických údajů, popisující demografické údaje se zaměřením na osoby se zdravotním postižením. Statistické údaje z posledních let přehledně ukazují např. počty občanů se zdravotním postižením podle druhu a hloubky postižení, vztah populace k vybraným skupinám obyvatel (jednou ze skupin jsou OZP) či počty o nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením, plus mnohá další, neméně zajímavá čísla. Tyto kvantitativní údaje pomáhají čtenáři utvářet si názor o rozsahu a problematice minority, kterou tvoří občané se zdravotním postižením v ČR.

Druhá část se zabývá druhy zdravotního postižení. Autoři se v této knize zaměřili na informace o osobách s mentálním postižením a jinou duševní chorobou, osoby s tělesným postižením, osoby se zrakovým postižením, osoby se sluchovým postižením a osoby s narušenou komunikační schopností. U každé z těchto pěti skupin

autoři popisují terminologii, klasifikaci, charakteristiky, etiologii a specifické projevy postižení, dále pak přístupy a specifika v komunikaci.

Pozitivně lze hodnotit velkou míru čtivost této publikace, přestože to není hlavní měřítko pro kvalitní odbornou literaturu. Velkou měrou se o to zasloužily „vsuvky“ krátkých textů (od ostatního textu se odlišují velikostí a stylem písma) mezi odborným textem, vyskytující se zpravidla na každé stránce. Jde o různé případové studie z praxe či podnětné otázky vedoucí k zamyšlení nad probíraným tématem, takže i pro čtenáře laika je kniha zajímavější a atraktivnější.

VÝUKOVÉ A METODICKÉ DVD „VSTUPTÉ PROSÍM ANEBO SPOLEČNĚ V POHYBU“

Recenzi zpracoval: Mirko Spurník

Výukové a metodické DVD „Vstupte prosím aneb společně v pohybu“ je obsáhlým a zásadním kompendiem, které osvětluje základní problémy, principy a metodu zapojování dětí a žáků se specifickými výukovými

potřebami – dětí se zdravotním postižením, do školské tělovýchovy a sportu.

Jde o plnohodnotný informační materiál pro vyučující a asistenty pedagoga zabývajícími se handicapovanými dětmi, pro širokou odbornou veřejnost, ale i pro rodiče těchto dětí. Obě dotčené domény, a to doména zrakové a tělesně postižených, jsou přehledně a funkčně rozděleny do kapitol vyplněných bohatým textovým a obrazovým materiálem.

V obecném úvodu je zpracována klasifikace zrakového a tělesného postižení, obecné popisy možností a východiska integrace a její legislativní zajištění. Velmi důleži-

tým a novátorským způsobem jsou zpracovány oddíly s ukázkově zpracovanými IVP, bohatá videogalerie dokumentuje tato postižení i obrazově.

Nejpropracovanější kapitolou, určenou převážně pro odborníky, je oddíl zabývající se aplikovanými pohybovými aktivitami, jejich podstatou, teoretickými východisky a spojením teorie a praxí. Pro vyučující jsou zde zásadní kapitoly týkající se diagnostiky a evaluace integračního procesu, kdy právě kvalitně vytvořený IVP je odrazem kvalitně zpracované diagnostiky přizpůsobené podmínkám školy a samotného žáka!

Jako pracovník zabývající se zrakově postiženými bych vyzdvihl kapitolu „Specifikace u žáků se ZP“ s přehledným členěním výčtu možností úpravy podmínek a prostředí u handicapovaných žáků.

Kapitola „Terapeutická východiska“ je zpracována jako bohatý videomateriál, přehledně rozdělený na jednotlivé

terapie (muzikoterapie, fyzioterapie, vodní aktivity ad.), což ocení především všichni pracovníci, kteří jsou s postiženými žáky v dennodenním styku.

V kapitole o sportovně-kompenzačních pomůčkách také najdeme bohatý fotoarchiv spojený s přesným popisem těchto pomůček a způsobem jejich využití v praxi.

Na závěrečnou kapitolu je soustředěn výčet center zabývajících se APA, jejich popis a kontakty.

Celkově lze hodnotit toto metodické DVD jako přehledné, funkční a ve svém oboru zcela zásadní metodickou pomůcku, která novátorským způsobem uchopuje daná témata a umožňuje jak laické, tak především široké odborné veřejnosti z řad učitelů TV, pracovníků poradenských zařízení či asistentů pedagoga proniknout do této problematiky pohodlně, neotřele a rychle a nezbývá, než doporučit tento materiál k široké distribuci co nejširšímu publiku.

Výběr abstraktů výzkumných článků z oblasti APA

Knoll, M., & Fediuk, F. (2012). Physical Education for Children and Youth with Disabilities in the Special Education and General School Systems in Germany. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 5(1), 18–27.

Tělesná výchova dětí a mládeže se zdravotním postižením na speciálních a běžných školách v Německu

Tento článek představuje přehled vývoje a aktuální společenské postavení speciálně vzdělávacích institucí v Německu. Tento rozbor rozlišuje mezi programy tělesné výchovy pro studenty s postižením navštěvujícími speciální školy pro jejich specifický typ postižení a mezi studenty, kteří navštěvují běžné školy společně se studenty bez postižení. Mimoškolní programy pohybových aktivit jsou v systému speciálního vzdělávání v Německu klasifikovány samostatně. Díky rozmanitosti v rámci konkrétních druhů postižení, ať už mezi studenty „s“ nebo „bez“ postižení, jsou koncepty vytváření programů tělesné výchovy a sportovních programů pro různé druhy postižení číslem jedna „pedagogiky rozmanitosti“ (Prengel, 2006), což se odráží zejména v hodnocení učitele v tělesné výchově. Toto individuální zaměření se shoduje se změnou paradigmatu v práci s lidmi s postižením – od deficitu ke zdroji toho, co je možné.

Chunxiao, L., & Shihui Chen (2012). Exploring Experiences of Physical Activity in Special School Students with Cerebral Palsy: a Qualitative Perspective. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 5(1), 7–17.

Průzkum zkušeností s pohybovou aktivitou dětí školního věku s dětskou mozkovou obrnou na speciálních školách: kvalitativní perspektiva

Je známo jen málo o zkušenostech s pohybovými aktivitami (PA) dětí školního věku s dětskou mozkovou obrnou (CP), jak ve školách, tak i v rámci volnočasových aktivit. Cílem této kvalitativní studie bylo prozkoumat zkušenosti s PA žáků speciálních škol s dětskou mozkovou obrnou. Data byla sesbírána pomocí osobního polo-strukturovaného rozhovoru s dětmi s CP z osmi speciálních škol. Rozhovory byly zvukově zaznamenány a převedeny do doslovného přepisu, a poté byly analyzovány pomocí obsahové analýzy. Analýza vedla ke čtyřem různým tématům souvisejícím s PA. Jednalo se o: (a) sedavé činnosti; (b) zábavu; (c) motivaci a (d) bariéry. Autoři došli k závěru, že účastníci nemají dostatečnou účast na PA, a to ať už mají zkušenost s PA pozitivní či negativní. V účasti jim brání jejich

prostředí, negativní chování a také nedostatek vhodné osobní podpory od specialistů, rodičů a přátel. To vše velmi ovlivňuje podporu PA této cílové skupiny.

Berzen, J., & “Shayke” Hutzler, Y. (2012). Evaluating Performance Progression in Beginner Wheelchair Rugby. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 5(1), 53–64.

Hodnocení vývoje výkonu u začátečníků v ragby na vozíku

Cílem této studie bylo popsat změny ve vybraných komponentech fyzické zdatnosti a dovedností během devíti-měsíčního nového intenzivního praktického programu pro ragby na vozíku. Této intervence, která zahrnovala týmové a individuální tréninky, se účastnilo šestnáct ragbyových hráčů na vozíku z nově založené národní ligy. Pro testování bylo využito pět položek Beckovy baterie ragbyových dovedností a 10minutový test tlačení vozíku. Testy byly provedeny na začátku (t1), po třech měsících (t2) a po uplynutí dalších šesti měsíců (t3). Na základě opakovaných poměřovacích t-testů s průměrnými údaji nejméně u 50 % účastníků bylo zjištěno výrazné zlepšení u desetiminutového testu a u testu sprintu mezi t1 a t2 a zlepšení při testech sbírání a při testu ovladatelnosti mezi t2 a t3. Tento fakt může vést k závěru, že tréninkový program byl efektivní pro zlepšení vytrvalosti a ovladatelnosti hráčů. Využití této testové baterie pro tréninkový plán a průběh řízení se jeví jako velmi užitečné.

Moffet, H., & Maltais, D. B. (2012). Locomotor Tests Predict Community Mobility in Children and Youth With Cerebral Palsy. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 29, 266–277.

Testy lokomotoriky předpovídající společenskou pohyblivost u dětí a mládeže s dětskou mozkovou obrnou

„Chodící“ děti a mládež s dětskou mozkovou obrnou mají omezení v pohybových schopnostech a ve společenské pohyblivosti. V rámci studie byla testována způsobilost tří lokomotorických testů předpovídat společenskou pohyblivost v této populaci (N = 49, 27 chlapců, 6–16letí). Jednalo se o tyto testy: rovinný chodecký test, šestiminutový chodecký test (6MWT) a dva testy pokročilých lokomotorických schopností – desetimetrový kyvadlový běh (10mSRT) a test měřící čas potřebný k chůzi do schodů a ze schodů (the Timed-Up-and-Down-Stairs-Test; TUDS). Společenská pohyblivost byla měřena testem The Assessment of Life Habits Mobility Category (Posouzení životních návyků – kategorie mobility). Po zkontrolování věku a váhy byly pomocí regresivní zpětné analýzy identifikovány hodnoty 10m SRT a TUDS testů jako významné známky společenské pohyblivosti. Tyto hodnoty vysvětlily asi 40% rozdílnost ve výsledcích životních návyků – kategorie mobility. Nejsilnějším ukazatelem byl 10mSRT (standardizovaný Beta koeficient = 0,48, p = 0,002), nevýznamným ukazatelem byl 6MWT. Testy rozvíjející lokomotorické schopnosti mohou být tudíž lepšími ukazateli společenské pohyblivosti než rovinné chodecké testy v rámci této populace.

Kumar, A., Karmarket, A. M., Collins, D. M., Souza, A., Oyster, M. L., Cooper, R., & Cooper, R. A. (2012). Pilot study for quantifying driving characteristics during power wheelchair soccer. *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 49(1), 75–82.

Pilotní studie pro kvantifikaci jízdních vlastností při fotbalu na elektrickém vozíku

Tato studie zkoumala jízdní charakteristiky vozíků 19 veteránů během zápasů ve fotbalu na elektrickém vozíku. Na každý vozík byl umístěn tachometr k měření údajů z rotace kol, jako jsou průměrná ujetá vzdálenost, průměrná rychlost, maximální kontinuálně ujetá vzdálenost, doba jízdy a podíl času stráveného na různých rychlostních úrovních. Výsledky ukázaly, že veteráni najezdili průměrně 900m průměrnou rychlostí 0,8 m/s při průměrném trvání 17,6 min. Tyto výsledky jsou shodné s předchozím výzkumem. Kromě toho účastníci ragby na vozíku a basketbalu byli rychlejší než hráči fotbalu na elektrickém vozíku. Výsledky této studie mohou poskytnout vhledy pedagogům a vychovatelům aplikované tělesné výchovy se zájmem o vyšetřování jedinců s těžším tělesným postižením.